

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการปัจจัยที่กำหนดเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก:กรณีศึกษา
เปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย

**Factors Influencing Outward FDI: Case Study of Thailand in Comparison
with Singapore and Malaysia.**

โดย

ดร. จันทร์ทิพย์ บุญประกายแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรกรณ์ ชีวะตระกูลพงษ์

15 พฤษภาคม 2557

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยที่กำหนดเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก:กรณีศึกษา
เปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย

Factors Influencing Outward FDI: Case Study of Thailand in Comparison
with Singapore and Malaysia.

ดร. จันทร์ทิพย์ บุญประกายแก้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผศ.ดร. กรกรัณย์ ชีวะตระกูลพงษ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดโครงการ

การศึกษาเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย

The Study of Thailand's Outward FDI

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาเข้า (Inward FDI) เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในหลายทศวรรษที่ผ่านมา กรรณีย์ ชีวะตระกูลพงศ์และชโยดม สรรพศรี (2555) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของ FDI ที่เข้ามาในประเทศไทยและพบว่า FDI ช่วยส่งเสริมการจ้างงาน ผลผลิตการผลิต และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและเมื่อประเทศไทยมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้น ก็อาจส่งผลให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศไหลออกจากประเทศไทย หรือผู้ประกอบการไทยเริ่มมีการไปลงทุนในต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

เมื่อพิจารณาถึงเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศที่ไหลออก (Outward FDI) จากประเทศไทย จะพบว่า ประเทศไทยมี Outward FDI เพิ่มขึ้นนับจากช่วงต้นทศวรรษที่ 1990s ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายลดการควบคุมเงินทุน (capital control) แต่ Outward FDI ของประเทศไทยลดลงอย่างมากหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในภูมิภาคเอเชียในช่วงปีค.ศ. 1997 แต่การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยเริ่มกลับมาเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา

แต่หากเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียนด้วยกันจะเห็นว่าประเทศไทยยังมีระดับ Outward FDI ที่ต่ำกว่าประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในอาเซียนอื่นๆ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: มูลค่าเงินลงทุนขาออกสะสมจากประเทศอาเซียน

หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก (stock)		
	1990	2000	2011
สิงคโปร์	7,808	56,755	339,095 ^a
มาเลเซีย	753	15,878 ^a	106,217
ไทย	418	2,203	33,226 ^a
อินโดนีเซีย	86 ^a	6,940 ^a	9,502 ^a
ฟิลิปปินส์	406 ^a	2,044 ^a	6,590 ^a

ที่มา: World Investment Report 2012

หมายเหตุ: a คือตัวเลขประมาณการ

การที่ประเทศไทยมี Outward FDI ต่ำอาจส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคตได้ Ohno (2009) ชี้ให้เห็นว่า Outward FDI เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำ

ให้ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ดั้งเดิม เช่น ไต้หวัน เกาหลี สามารถพ้นจากกับดักรายได้ระดับกลาง (middle income trap) มาเป็นประเทศพัฒนาแล้วได้ นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีปัจจัยภายนอกประการอื่นซึ่งทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องผลักดัน Outward FDI อันประกอบไปด้วยข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและประเทศในภูมิภาค การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย การปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นของค่าแรงและต้นทุนการผลิต การเปิดประเทศที่มากขึ้นของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง จึงสร้างโอกาสในการลงทุนให้กับนักลงทุนในประเทศไทย ลดการขาดแคลนแรงงานระดับปฏิบัติการในหลายอุตสาหกรรมและโอกาสในการขยายตลาด และการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงด้านการค้าเพื่อขยายตลาด

หากพิจารณาถึงประเทศที่ประเทศไทยมีศักยภาพจะเข้าไปลงทุนแล้วจะพบว่ากลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง อันได้แก่ เมียนมาร์ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา (CLMV) มีความน่าสนใจมาก คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาถึงสถานการณ์ปัจจุบันของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย ปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนในต่างประเทศของประเทศไทย โดยเฉพาะในกรณีของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ และนโยบายที่สองประเทศดังกล่าวใช้ในการส่งเสริมการลงทุนทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึง แนวทางในการวางนโยบายด้านเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย

1. บรรณกรรมปริทัศน์

1.1 แรงจูงใจของการลงทุน-ปัจจัยของประเทศผู้รับทุน (Pull Factors)

มีงานวิจัยมากมายที่พยายามอธิบายสาเหตุของการลงทุนระหว่างประเทศในแง่มุมต่างๆ เช่น ทฤษฎี “ศูนย์กลาง-ปริมาตร” (Core-periphery) ซึ่งอธิบายให้เห็นถึงการย้ายฐานการผลิตจากประเทศศูนย์กลางไปยังประเทศปริมาตรเพื่อให้ได้ประโยชน์จากค่าจ้างที่ถูกกว่า แต่หลายทฤษฎีมักจะเน้นไปในทางใดทางหนึ่งและอาจขาดภาพรวมของการตัดสินใจของบริษัทในการลงทุน ซึ่งนำไปสู่ทฤษฎีการลงทุนระหว่างประเทศที่รู้จักกันในนาม OLI (Ownership, Location and Internalization) paradigm จากงานของ Dunning (1981) และเชื่อมโยงเข้ากับสาเหตุการลงทุนสี่ประการ อันได้แก่ การแสวงหาทรัพยากร การแสวงหาตลาด การแสวงหาประสิทธิภาพ และการแสวงหาสินทรัพย์เชิงยุทธศาสตร์ (resource seeking, market seeking, efficiency seeking and strategic asset seeking) ใน Dunning

(1993) ซึ่งแรงจูงใจทั้งสองประการนี้เป็นการพิจารณาคุณลักษณะของประเทศผู้รับทุนจึงเป็นปัจจัยที่เรียกกันว่า “Pull Factors”^a

1.2 แรงจูงใจในการลงทุน-ปัจจัยภายนอกประเทศผู้ลงทุน (‘Push Factors’)

UNCTAD (2006) กล่าวถึงความสำคัญของ push factors ต่อการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ ขาออก โดยเน้นปัจจัยของประเทศผู้ลงทุน ได้แก่ สภาพตลาด สภาพการค้า ค่าใช้จ่ายในการผลิต สภาพการทำธุรกิจในประเทศ และนโยบายของรัฐ (market conditions, trade conditions, cost of production, local business conditions and home government policies)

ตัวอย่างปัจจัย market conditions ได้แก่ ตลาดภายในมีขนาดเล็ก การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดระดับลง Masron และ Shahbudin (2010) พบว่า market conditions นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับประเทศไทยและมาเลเซียในการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ สำหรับ trade conditions นั้นอาจหมายถึงความสะดวกและค่าใช้จ่ายต่างๆ ทางการค้า ซึ่งรวมถึงการกีดกันและภาษีทางการค้าระหว่างกัน เมื่อพิจารณาปัจจัยผลักดันการลงทุนอันเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายการผลิตภายในที่สูงขึ้นนั้นจะพบว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจมาระยะหนึ่ง ทำให้ค่าจ้างแรงงานเพิ่มสูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากโยกย้ายฐานการผลิต โดยเฉพาะในส่วนที่ใช้แรงงานมากของบริษัทญี่ปุ่นไปยังประเทศกำลังพัฒนาในอดีตซึ่งประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้น Ariff และ Lopez (2007) ที่พบว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศของบริษัทจากประเทศไทยและมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านนี้ยังมีความสำคัญมากนักสำหรับประเทศอินเดียและจีน UNCTAD (2006)

1.3 ประโยชน์ของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ

ประโยชน์ของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศนั้นมีได้ทั้งต่อประเทศผู้รับทุน (Host Country Effects) และประเทศผู้ให้ทุน (Home Country Effects)

สำหรับประโยชน์ต่อประเทศผู้รับทุนอาจเนื่องมาจากการได้รับเงินทุนในประเทศที่ขาดแคลนทุน ดังเช่นใน Mundell (1957) และ Kojima (1973) การได้รับการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ เช่น การสร้างทรัพยากรบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับบริษัทในประเทศในงานของ Haaker(1999) และ Fosfurietal (2001) การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการผลิตหรือการจัดการ

^a โดย Fernandez-Arias (1996), Gottschalk (2001) และ Calvo et al (1996) กำหนดให้ ‘pull factors’ เป็นลักษณะของประเทศผู้รับทุนเอง ในขณะที่ ‘push factors’ เป็นสิ่งอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนืออิทธิพลของประเทศผู้รับทุน

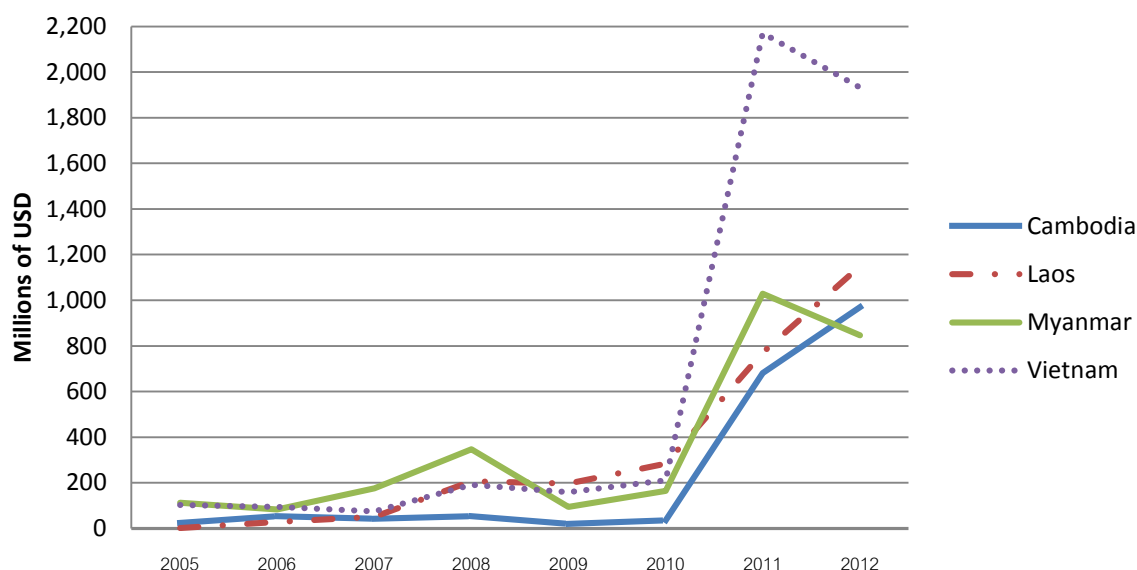
แบบต่างๆ รวมถึงโอกาสในการเลียนแบบสินค้า ในงานของ Mansfield และ Romeo (1980), Dunning (1993) และ Wang และ Blomström (1992) การช่วยเพิ่มอุปสงค์ในตลาดภายในซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาการผลิตในสินค้าชั้นกลางและสินค้าต่อยอดอื่นๆ ของบริษัทภายใน ตามงานของ Rodriguez-Clare (1996) และ Markusen และ Venables (1999) การสร้างแรงผลักดันในการแข่งขันกับบริษัทภายในประเทศซึ่งช่วยทำให้เกิดการพัฒนาในงานของ Cantwell (1989), Wang และ Blomström (1992) และ Glass และ Saggi (2002)

สำหรับประโยชน์ต่อประเทศผู้ลงทุน (Home Country Effects) นั้น สืบเนื่องจากประโยชน์ที่บริษัทได้รับจากการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการเข้าถึงตลาดใหม่ๆ การลดค่าใช้จ่ายในการผลิตต่างๆ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตจากความสามารถในการเข้าถึง economies of scale and scope อย่างไรก็ดี แม้ว่าการไปลงทุนในต่างประเทศจะช่วยสร้างเสริมสถานะในตลาดแก่บริษัท แต่ประโยชน์ที่บริษัทได้รับอาจไม่ได้ส่งผลให้เกิดประโยชน์โดยรวม Kokko (2006) แสดงและอภิปราย Home Country Effects ในทางทฤษฎีและจากงานวิจัยเชิงประจักษ์ต่างๆ และพบว่าโดยมากจะพบว่าการลงทุนทางตรงช่วยเพิ่มระดับการส่งออกและการผลิตของประเทศผู้รับทุนเล็กน้อย ในขณะที่ผลของการจ้างงานโดยรวมเป็นไปในเชิงลบเล็กน้อยเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะการจ้างงานภายใน จากการใช้แรงงานสูงมาเป็นการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูงและแรงงานน้อยลง

2. สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย

ประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมา มีการออกไปลงทุนยังต่างประเทศในระดับที่ต่ำมาก และเพิ่มมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากใน 2-3 ปีที่ผ่านมา หากพิจารณาจากประเทศผู้รับทุนของประเทศไทยแล้วจะพบว่า กลุ่มประเทศอาเซียนเป็นประเทศผู้รับทุนที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย ตามมาด้วยประเทศฮ่องกง จีน สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา โดยในกลุ่มประเทศอาเซียน ผู้รับทุนที่สำคัญของประเทศไทยคือประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม และเมียนมาร์ และมีอัตราการเพิ่มขึ้นของการออกไปลงทุนในประเทศลาวและกัมพูชาอย่างเห็นได้ชัด ดังแสดงให้เห็นในรูปที่ 1 จึงนับได้ว่ากลุ่มประเทศ CLMV นับว่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงในการเข้าไปลงทุนจากประเทศไทยเนื่องจากข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่ประเทศไทยมีพรมแดนติดกับทุกประเทศ (ยกเว้นประเทศเวียดนาม) ดังนั้นในทัศนะผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการออกไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV เป็นสำคัญ

รูปที่ 1: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศไหลออกของประเทศไทยไปสู่กลุ่มประเทศ CLMV

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

หากพิจารณากรณีของประเทศกัมพูชาจะพบว่าประเทศกัมพูชาเป็นหนึ่งในประเทศที่มีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนเป็นอย่างมาก มีการเปิดประเทศมากขึ้น มีการได้สิทธิพิเศษทางภาษีจากประเทศใหญ่ เช่น สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักรอังกฤษ มีทำเลที่ตั้งที่ติดกับประเทศไทยรวมถึงมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมากและต้นทุนแรงงานที่ต่ำ นอกจากนี้ทางกัมพูชายังได้มีการจัดตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจกัมพูชา (CDC) ทำหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน โดยธุรกิจที่ขึ้นทะเบียนกับ CDC จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนในด้านต่าง ๆ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ในปัจจุบันมีนักลงทุนไทยได้ย้ายฐานการผลิตอุตสาหกรรมการตัดเย็บเสื้อผ้า อุตสาหกรรมรองเท้า และอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังประเทศกัมพูชา

ในส่วนของประเทศลาว จากการศึกษาพบว่าประเทศลาวมีนโยบายการเปิดประเทศเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากนับตั้งแต่ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา อีกทั้งประเทศไทยยังมีข้อได้เปรียบจากการมีพรมแดนติดกัน การมีวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน และการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกัน ประเทศลาวยังนับว่าเป็นประเทศที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ จึงเหมาะต่อการเข้าไปลงทุนการทำเหมืองแร่ และการเกษตรหากนับเฉพาะปี ค.ศ.2000-2010 จะพบว่า ประเทศไทยมีการลงทุนสะสมอยู่ในอันดับที่ 3 โดยมีประเทศเวียดนาม และจีนที่มีการลงทุนมูลค่าสูงกว่าของไทย

เมื่อพิจารณากรณีของประเทศเมียนมาร์จะพบว่า ประเทศเมียนมาร์มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงภายหลังจากการเปิดประเทศและการปฏิรูประบบเศรษฐกิจและความเสี่ยงทางการเมืองที่ลดลง

ทำให้ประเทศต่าง ๆ โดยประเทศเมียนมาร์มีปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้าไปลงทุนของนักธุรกิจไทยเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การมีจำนวนแรงงานค่อนข้างมาก และต้นทุนแรงงานที่ไม่แพง โดยพบว่าประเทศไทยเป็นผู้ลงทุนชาวต่างชาติขนาดใหญ่อันดับที่ 2 ในเมียนมาร์ โดยเป็นรองเพียงแค่ประเทศจีน

ถ้าหากพิจารณาจากลักษณะอุตสาหกรรมที่นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในเมียนมาร์ตามตารางที่ 3-7 จะพบว่าเกือบร้อยละ 80 จะอยู่ในอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับพลังงาน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก แต่ยังมีการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตน้อยเพราะข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อการผลิต

ในส่วนของประเทศเวียดนาม จากการศึกษาพบว่าเศรษฐกิจเวียดนามมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรม ปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากการที่การเพิ่มขึ้นของการลงทุนต่างชาติ และการจัดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ 100 กว่าเขตกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยนักลงทุนต่างชาติจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ประกอบกับการที่เวียดนามมีตลาดขนาดใหญ่ และมีความได้เปรียบทางด้านทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ และค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าหลาย ๆ ประเทศ ทำให้เวียดนามเป็นฐานการผลิตที่นักลงทุนต่างชาติสนใจเข้ามาลงทุนโดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิต โดยในปี 2011 เขตปกครองพิเศษฮองกง (จีน) มีขนาดการลงทุนในเวียดนามใหญ่ที่สุด รองลงมาคือ ญี่ปุ่นและสิงคโปร์ โดยประเทศในกลุ่มอาเซียนที่เข้ามาลงทุนมากที่สุด คือ สิงคโปร์ ในขณะที่ไทยมีขนาดการลงทุนใหญ่เป็นอันดับ 3 มีสัดส่วนการลงทุนเพียงร้อยละ 1.4

3. แรงผลักดันการลงทุนระหว่างประเทศขาออกของไทยและแรงดึงดูดการลงทุนระหว่างประเทศของประเทศ CLMV

จากการพิจารณาข้อมูลชุดใหญ่ซึ่งส่วนใหญ่มาจากข้อมูลล่าสุดของ World Bank เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP), รายได้ประชาชาติ (GNI), ค่าแรงงานขั้นต่ำ^b ดัชนีประสิทธิภาพการขนส่ง (Logistics performance index) ดัชนีความง่ายในการดำเนินธุรกิจ (Ease of Doing Business) ข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และข้อมูลอัตราดอกเบี้ยและระบบการเงิน จะพบว่าประเทศไทยมีปัจจัยที่ผลักดันการลงทุนไปต่างประเทศ พร้อมทั้งประเทศ CLMV ก็มีปัจจัยที่ดึงดูดการลงทุนของไทยเข้าไปเช่นกัน โดยสรุปได้ดังตารางที่ 2

^b ข้อมูลจาก Asean Briefing และข่าว

ตารางที่ 2: ตารางสรุปแรงผลักดันของไทยและแรงดึงดูดการลงทุนของประเทศไทยในกลุ่ม CLMV

แรงผลักดัน/แรงดึงดูด		ไทย	กัมพูชา	ลาว	เมียนมาร์	เวียดนาม
ตลาด	การขยายตลาด	ตลาดของไทยแม้จะมีขนาดใหญ่กว่า แต่มีการเติบโตช้าและการแข่งขันสูง	ระดับ GDP ประชากร และกำลังซื้อน้อยแต่มีการเติบโตสูงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา		กำลังซื้อน้อยแต่มีการเติบโตสูงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา	ประชากรมากแต่กำลังซื้อน้อยแม้จะมากที่สุดในกลุ่ม CLMV แต่มีการเติบโตสูงเช่นกัน
	สิทธิประโยชน์เพื่อการขยายตลาด	ไม่ใช่ประเทศที่พัฒนายพัฒนา ทำให้โอกาสได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งออกไปยังประเทศยังประเทศพัฒนาแล้วต่ำกว่า (นอกจากจะมีสิทธิสัญญาจะหว่างกัน)	นับเป็นประเทศที่พัฒนายพัฒนา ทำให้โอกาสได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งออกไปยังประเทศพัฒนาแล้วมากกว่าไทยในสินค้าบางชนิด เช่น น้ำตาล		นับเป็นประเทศที่พัฒนายพัฒนา และปัญหาการเมืองเริ่มคลี่คลาย ทำให้น่าจะได้รับการสิทธิทางภาษีมากขึ้น	ไม่ใช่ประเทศที่พัฒนายพัฒนา ทำให้โอกาสได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งออกไปยังประเทศพัฒนาแล้วต่ำกว่า
ทรัพยากร	แรงงาน	กำลังแรงงานสูงกว่า CLMV มาก (แต่แรงงานมีคุณภาพมากกว่า)	กำลังแรงงานต่ำ แต่มีปัญหาเรื่องทักษะ และการบริหารจัดการ			กำลังแรงงานไม่สูงนัก คุณภาพต่ำกว่า CLMV อื่น แต่ยังขาดแคลนแรงงานระดับการบริหารจัดการ
	ทรัพยากรอื่นๆ	เริ่มขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ปลายไม้	มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์กว่าไทยและมีพื้นที่ทางการเกษตรขนาดใหญ่คงเหลือ			
โครงสร้างพื้นฐาน		ไม่เป็นแรงผลักดัน	ไม่เป็นแรงดึงดูด			ดีกว่าประเทศอื่นในกลุ่ม CLMV แต่ดีกว่าไทย
ความยากง่ายของการทำธุรกิจ	การค้าในธุรกิจ	ไม่เป็นแรงผลักดัน	ไม่เป็นแรงดึงดูด			ดีกว่าประเทศอื่นในกลุ่ม CLMV แต่ดีกว่าไทย
	ภาษี	ภาษีโดยเฉพาะภาษีนิติบุคคลค่อนข้างสูง	ระดับภาษีต่ำกว่าไทยแม้ส่วนใหญ่จะไม่มากนัก แต่มีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่บริษัทที่เข้าไปดำเนินงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือทำธุรกิจพิเศษ หรือทำธุรกิจเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริม หรือธุรกิจเพื่อการส่งออก			
การเงิน		ไม่เป็นแรงผลักดัน	ไม่เป็นแรงดึงดูด			

4. ดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างระดับการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยประเทศหนึ่งกับระดับโลกโดยพิจารณาความสามารถในการผลิตของประเทศนั้น เพื่อการเปรียบเทียบจึงเกิดการสร้างดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก (Outward FDI Performance Index: OPI) ขึ้น

$$OPI_i = \frac{OFDI_i / OFDI_w}{GDP_i / GDP_w}$$

โดยที่ OPI_i แทนดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศที่ i

$OFDI_i$ แทนเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศที่ i

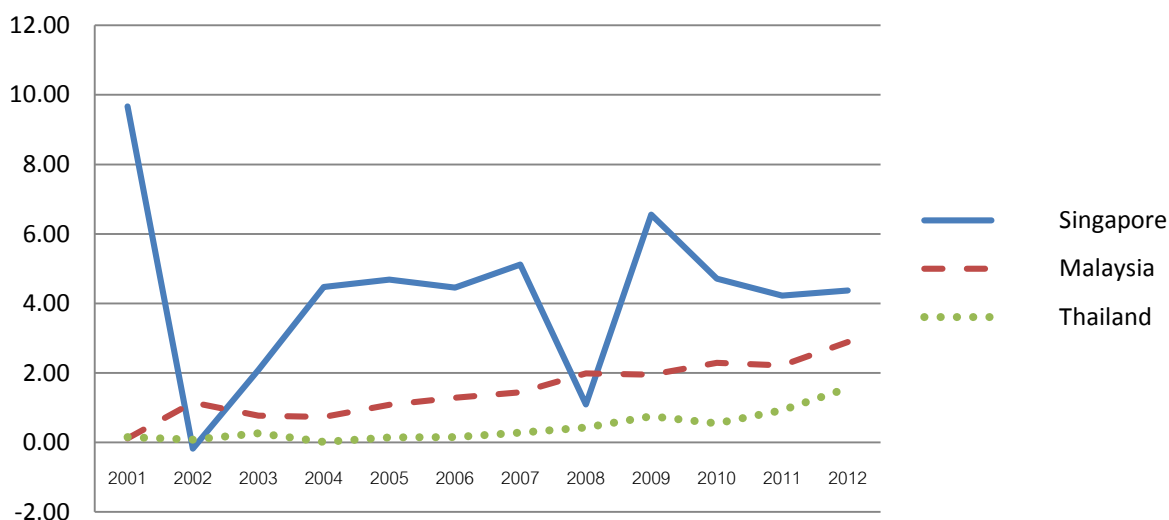
$OFDI_w$ แทนเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของโลก

GDP_i แทนผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศที่ i

GDP_w แทนผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของโลก

ดัชนีดังกล่าวยังสะท้อนปัจจัยที่กำหนดเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก 2 ส่วนคือ ความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของ (Ownership advantages) และปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง (Location factors) เมื่อพิจารณาดัชนี OPI ของไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์แล้วจะพบว่า ทั้งสองประเทศมีระดับดัชนีสูงกว่าไทยมาโดยตลอด โดยไทยมีระดับดัชนีเฉลี่ยระหว่างปี 2000-2006 ที่ประมาณ 0.85 และเริ่มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2007 แต่ยังคงระดับต่ำกว่าหนึ่งจนกระทั่งในปี 2012 ซึ่งมีระดับที่ 2.89 และเป็นระดับสูงสุดของประเทศไทยเท่าที่มีมา การที่ระดับดัชนีของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นมากนั้น อาจสะท้อนทั้งความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของ (Ownership advantages) ที่เพิ่มขึ้น เช่น ความต้องการขยายตลาดและแข่งขันในระดับสากลของบริษัทขนาดใหญ่ของไทย ความรู้และความสามารถในการผลิตและเทคโนโลยีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ไทยเข้าไปลงทุน และปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง (Location factors) ที่ด้อยลง เช่น การขาดแคลนแรงงานและค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น การขาดทรัพยากรหรือวัตถุดิบบางชนิด หรือการขาดแคลนพื้นที่ทางการเกษตรที่มีราคาถูก เป็นต้น

รูปที่ 2: ดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก

สาเหตุที่ทำให้มาเลเซียมีค่าดัชนี OPI สูงกว่าไทย เนื่องจากข้อได้เปรียบในปัจจัยด้านสถานที่ตั้งของมาเลเซีย ซึ่งมีปริมาณแรงงานน้อยและค่าจ้างแรงงานค่อนข้างสูง และน่าจะมาจากความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของของบริษัทสัญชาติมาเลเซียที่มีจำนวนบริษัทขนาดใหญ่มากกว่าไทยอีกด้วย สำหรับสิงคโปร์นั้น นับว่ามีข้อจำกัดด้านทรัพยากร พื้นที่ และแรงงานอยู่มาก รวมถึงยังมีความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสูง โดยจะพบว่าสิงคโปร์มีจำนวนบริษัทข้ามชาติที่มีบริษัทด้านการเงินอยู่ใน 100 บริษัทใหญ่จากประเทศกำลังพัฒนาและประเทศระหว่างการพัฒนา 9 บริษัท (มาเลเซียมี 6 บริษัท)

5. นโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนของสิงคโปร์และมาเลเซีย

คณะผู้วิจัยจะทำการสรุปและวิเคราะห์นโยบายการส่งเสริมการลงทุนขาออกของประเทศสิงคโปร์และประเทศมาเลเซียเปรียบเทียบกับประเทศไทย

5.1 นโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนของสิงคโปร์

หากพิจารณาประเทศสิงคโปร์ จะพบว่ารัฐบาลสิงคโปร์เริ่มแผนการส่งเสริมการออกไปลงทุนในต่างประเทศเริ่มขึ้นครั้งแรกในปีค.ศ. 1988 แต่แผนสำคัญที่ทำให้ประเทศสิงคโปร์ก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้ลงทุนหลักรายหนึ่งของโลกคือ "Regionalisation 2000" ซึ่งแผนดังกล่าวจะแบ่งรูปแบบของการส่งเสริมการลงทุนจะแบ่งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) การเจรจากับประเทศที่เป็นผู้รับทุนในลักษณะของรัฐบาลต่อรัฐบาล

2) การเริ่มต้นเข้าไปลงทุนของกิจการที่มีความสัมพันธ์กับรัฐ (government-linked enterprises: GLC)

3) การให้ความช่วยเหลือกับภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุนของสิงคโปร์

ในปัจจุบัน การส่งเสริมการออกไปลงทุนของสิงคโปร์จะผ่านหน่วยงาน International enterprise Singapore (IE) โดยใช้แผนการดำเนินการที่เรียกว่า Global Company Partnership (GCP) โดยความช่วยเหลือที่ IE ให้ผ่าน GCP จะมีทั้งหมด 4 ด้านด้วยกัน ประกอบไปด้วย

- 1) การสร้างศักยภาพ (Capacity building)
- 2) การประเมินตลาด (Market assessment) และการเข้าสู่ตลาด (Market access)
- 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Manpower Development)
- 4) การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน

นอกจากความช่วยเหลือจาก IE แล้ว ทางรัฐบาลสิงคโปร์ยังมีการออกกฎหมายยกเว้นภาษีเพื่อสนับสนุนการออกไปลงทุนยังต่างประเทศ โดยกฎหมายดังกล่าวเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2003 ซึ่งจะเป็นการยกเว้นภาษีรายได้จากต่างประเทศในกรณีต่อไปนี้

1. เงินปันผลจากกิจการในต่างประเทศ
2. กำไรของสาขาในต่างประเทศ
3. รายได้จากการให้บริการในต่างประเทศ

โดยเงื่อนไขของการยกเว้นภาษีคือกรณีที่กฎหมายในประเทศที่เข้าไปลงทุนมีการจัดเก็บภาษีรายได้นิติบุคคลขั้นต่ำ 15% ขึ้นไป และจะต้องไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในการยกเว้นภาษีเงินได้จากการไปลงทุนในประเทศดังกล่าว โดยผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการยกเว้นภาษีจะต้องเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในสิงคโปร์เท่านั้น^c

5.2 นโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนของมาเลเซีย

นับตั้งแต่การถดถอยทางเศรษฐกิจในปีค.ศ. 1985 เป็นต้นมา รัฐบาลมาเลเซียเริ่มให้ความสำคัญกับการออกไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างและสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง แต่่นโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนที่สำคัญของประเทศมาเลเซียจะมาจากช่วง Outline Perspective Plan III (OPPIII) โดยในช่วงนี้ รัฐบาลมาเลเซียและสิงคโปร์ยังได้มีการจัดตั้ง

^c Singapore's Income Tax Act, Section 13(9)

Malaysia-Singapore Third Country Business Development Fund ซึ่งเป็นการให้เงินทุนสนับสนุนร่วมกันระหว่างรัฐบาลทั้งสองประเทศ โดยจะเป็นเงินทุนที่ให้กับบริษัทสิงคโปร์และมาเลเซียที่เข้าไปลงทุนหรือสำรวจโอกาสทางธุรกิจในประเทศที่สามร่วมกัน

นอกจากนี้ รัฐบาลมาเลเซียยังมีการเพิ่มบทบาทของ EXIM Bank ในการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินกับบริษัทในมาเลเซียที่ออกไปลงทุนต่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลมาเลเซียได้มีการเพิ่มทุนให้กับ EXIM Bank เป็นจำนวน 2 พันล้านริงกิตและจัดตั้ง Overseas Investment Fund เป็นจำนวนเงิน 100 ล้านริงกิตมาเลเซีย เพื่อใช้ในการให้ความช่วยเหลือและกระตุ้นให้ผู้ประกอบการในประเทศออกไปลงทุนต่างประเทศ โดยเฉพาะผู้ที่เป็นภูมิบุตร (Bumiputeras)^d

5.3 นโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศไทย

ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา การส่งเสริมการออกไปลงทุนในต่างประเทศของไทยเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่งทางรัฐบาลได้มีการวางนโยบายด้านการส่งเสริมการออกไปลงทุนมากยิ่งขึ้น โดยในปี ค.ศ. 2012 ได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการลงทุนไทยในต่างประเทศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งทำหน้าที่

- 1) ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับการออกไปลงทุนในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเป้าหมาย อาทิเช่น กลุ่มประเทศ CLMV
- 2) การดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาช่องทางในการลงทุนในต่างประเทศ เพื่อเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหาในการออกไปลงทุนในต่างประเทศ รวมถึงศักยภาพในการออกไปลงทุน
- 3) การรณรงค์การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ
- 4) การเป็นศูนย์ข้อมูลความรู้ในด้านการลงทุนในต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในการดูแลด้านการออกไปลงทุนควบคู่กับการรับทุนจากต่างประเทศ

ซึ่งจะเห็นได้ว่าการทำงานของศูนย์พัฒนาการลงทุนไทยในต่างประเทศจะอยู่ในลักษณะของการให้ข้อมูลและคำปรึกษาในการออกไปลงทุนเป็นหลัก โดยความแตกต่างระหว่างนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3

^d Tham (2006)

ตารางที่ 3: แสดงการเปรียบเทียบนโยบายการส่งเสริมการลงทุนใน 3 ประเทศ

การส่งเสริมการลงทุน	ประเทศ สิงคโปร์	ประเทศ มาเลเซีย	ประเทศ ไทย
การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล	/	/	x
อนุสัญญาภาษีซ้อน	/	/	/
การนำค่าใช้จ่ายก่อนการลงทุนมาลดหย่อนภาษี	/	/	x
ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศที่ออกไปลงทุน	/	/	/
ข้อมูลทางธุรกิจ	/	x	x
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	/	x	x
การให้ความช่วยเหลือเงินทุนในรูปของเงินกู้	/	/	x
การให้ความช่วยเหลือเงินทุนในรูปของเงินให้เปล่า	/	x	x
การให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของการประกัน	/	/	x
การสร้างนิคมอุตสาหกรรมหรือสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นต่อการลงทุนโดยรัฐหรือ GLC	/	/	x

ที่มา: คณะผู้วิจัย

6. การศึกษาเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยจะใช้การศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อพิจารณาปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย รวมถึงปัจจัยที่ทำให้เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยการศึกษาในบทนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย

- การใช้สมการถดถอยแบบ panel regression เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย
- การใช้วิธีการ *Oaxaca-Blinder decomposition* ในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียตามงานศึกษาของ Wei (2005)

ในส่วนของการศึกษาปัจจัยที่กำหนดการออกไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV ของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย โดยใช้สมการถดถอยแบบ panel regression ของข้อมูลในช่วงปีค.ศ. 2005-2012 ซึ่งจากการศึกษาพบว่าหากพิจารณาจากสมการถดถอยของทั้งประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย จะพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจออกไปลงทุนของทั้ง 3 ประเทศคือปัจจัยด้านตลาด ปัจจัยด้านนโยบายของประเทศผู้รับทุน ทั้งระดับการเปิดประเทศและระดับการเปิดรับเงินลงทุนทางตรง

จากต่างประเทศ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจโดยปัจจัยด้านเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุน ไม่ได้มีความสำคัญมากนัก

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการ *Oaxaca-Blinder decomposition* ในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ตามงานศึกษาของ Wei (2005) โดยคณะผู้วิจัยจะเริ่มจากการประมาณสมการถดถอยแบบอนุกรมเวลาของแต่ละประเทศเพื่อทราบถึงคุณลักษณะของประเทศดังกล่าวที่กำหนดการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งจากสมการถดถอยของทั้ง 3 ประเทศจะพบว่า รายได้ต่อหัวประชากรเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการออกไปลงทุนของทั้ง 3 ประเทศ โดยนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดการออกไปลงทุนของสิงคโปร์และมาเลเซีย ในขณะที่การเติบโตของ TFP และระดับการเปิดประเทศมีความสำคัญสำหรับการออกไปลงทุนของไทยและสิงคโปร์

หลังจากการคำนวณหาปัจจัยที่มีผลในการอธิบายความแตกต่างของเงินลงทุนระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย กับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียแล้วจะพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อนความแตกต่างของการออกไปลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียที่อธิบายได้จากวิธีการ *Oaxaca-Blinder decomposition* คือความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อหัวประชากรและนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุน โดยการประมาณค่าความแตกต่างจากแบบจำลองสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4: การประมาณความแตกต่างของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย

Specification	Thailand-Singapore		Thailand-Malaysia	
FDI outflow difference	mean of Singapore's ln RFDI	9.972029457	mean of Malaysia's ln RFDI	7.005267101
	mean of Thailand's ln RFDI	2.986600526	mean of Thailand's ln RFDI	2.986600526
	OFDI differences	6.985428931	OFDI differences	4.018666575
explanatory variables	% of gap explained (Singapore)		% of gap explained (Malaysia)	
labor	2.378975844		4.091684312	
loggdppercapita	335.1062009		22.75441488	
logexchangerate	-52.52423498		0.868455131	
tfp	-0.050891649		1.490672594	
Openness	20.68694769		-21.63756221	
FDI promotion	5.65723053		78.02621797	

ที่มา: คณะผู้วิจัย

7. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะผู้วิจัยจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการส่งเสริมการออกไปลงทุนของทางรัฐบาลไทย แบ่งออกเป็นระยะสั้นและระยะยาว และตามหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ดังสรุปได้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศ

นโยบายระยะสั้น	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	นโยบาย
	คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)	- การจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศที่เป็นผู้รับทุนสำคัญทั้งหมด - การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการทำประกันความเสี่ยงจากการลงทุนในประเทศที่เข้าไปลงทุนให้มีค่าเบี้ยประกันที่ลดลง - การวางนโยบายให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในการออกไปลงทุน - การประสานงานกับรัฐบาลของประเทศที่ BOI จัดลำดับความสำคัญในการเข้าไปลงทุนในระดับที่ 1 และ 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนที่ทันสมัยและเผยแพร่ให้ผู้ประกอบการได้รับทราบ - การจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษาด้านกฎหมายการค้าและการลงทุนในสถานทูตหรือสถานกงสุลของแต่ละประเทศ
	กระทรวงพาณิชย์	- การเพิ่มบทบาทของทูตพาณิชย์ในการให้คำปรึกษาด้านการลงทุนในประเทศผู้รับทุน - การจัดตั้ง cluster ของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ
	กระทรวงการต่างประเทศ	- การจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษาด้านกฎหมายการค้าและการลงทุนในสถานทูตหรือสถานกงสุลของแต่ละประเทศ - การจัดตั้ง cluster ของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ
นโยบายระยะยาว	การวางนโยบายของรัฐบาล	- การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและกำกับดูแลการออกไปลงทุนในต่างประเทศ - การพัฒนาระดับผลผลิตภาพการผลิตของผู้ประกอบการภายในประเทศ เนื่องจากผลผลิตภาพการผลิตเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการออกไปลงทุนของผู้ประกอบการไทยจากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ
	BOI หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศไทย	- การปรับปรุงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศที่เข้าไปลงทุนเชิงลึก - การพิจารณาเพิ่มแรงจูงใจในการออกไปลงทุนทั้งในแง่แรงจูงใจทางภาษีและมีใช้ภาษี
	การนิคมและรัฐวิสาหกิจด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- การเพิ่มบทบาทของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจในการออกไปลงทุนในธุรกิจที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการลงทุนของผู้ประกอบการไทย

ที่มา: คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

ในปัจจุบัน เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกเริ่มมีบทบาทในการช่วยส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทย งานวิจัยนี้จึงถูกจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนในต่างประเทศของประเทศไทยโดยเฉพาะในกรณีของประเทศลาว กัมพูชา เมียนมาร์และเวียดนาม ซึ่งคณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยพิจารณาจากสถิติข้อมูลด้านการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนระหว่างประเทศ ประกอบเข้ากับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน

นอกจากนั้น คณะผู้วิจัยยังศึกษาศักยภาพของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ โดยเฉพาะปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ โดยจะจัดทำดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก (Outward FDI Performance Index) ของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ในช่วง ค.ศ. 2001-2011 และใช้วิธีการ *Oaxaca-Blinder decomposition* ในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียตามงานศึกษาของ Wei (2005)

Abstract

At present, outward foreign direct investment has an increasing role in the economic development of Thailand. This research is thus conducted to study the problems and barriers to foreign direct investment from Thailand to potential recipient countries, specifically, Laos, Cambodia, Myanmar and Vietnam. We analyze these issues via a qualitative study based on statistical data on foreign direct investment, policies related to international investment, combined with in -depth interviews with stakeholders from both the public and private sectors.

In addition, we also study the degree of outward foreign direct investment of Thailand compared to Malaysia and Singapore. In particular, we analyze factors explaining the low level of Thailand's outward foreign direct investment compared to Malaysia and Singapore. Thus, we compute Outward FDI Performance Index of Thailand compared to Malaysia and Singapore in the year 2001 to 2011. Further, we employ the *Oaxaca-Blinder decomposition* method to study the factors explaining the low level of Thailand's outward foreign direct investment compared to Malaysia and Singapore as done in Wei (2005).

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร	0
บทคัดย่อ	xv
Abstract	xvi
สารบัญตาราง	xx
สารบัญรูป	xxii
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของเรื่อง	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
1.3 วิธีการศึกษา	8
1.3.1 การศึกษาเชิงคุณภาพ.....	8
1.3.2 การจัดทำดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์.....	9
1.3.3 การศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย แตกต่างจากประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมปริทัศน์	11
2.1. ทฤษฎีการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ	11
2.2. OLI Framework และแรงจูงใจของการลงทุน-ปัจจัยของประเทศผู้รับทุน (Pull Factors) .	14
2.3. แรงจูงใจในการลงทุน-ปัจจัยภายนอกประเทศผู้รับทุน('Push Factors')	18
2.4. ประโยชน์ของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ.....	20

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยในประเทศ CLMV.....	25
3.1 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยโดยรวมและ ในกลุ่มประเทศอาเซียน	25
3.2 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยในประเทศกัมพูชา	29
3.3 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยในประเทศลาว	31
3.4 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยในประเทศเมียนมาร์.....	32
3.5 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยในประเทศเวียดนาม	34
บทที่ 4 แรงผลักดันการลงทุนระหว่างประเทศขาออกของไทยและแรงดึงดูด การลงทุนระหว่าง ประเทศของประเทศไทย CLMV	36
4.1 ตลาด	36
4.2 ทรัพยากร	38
4.3 โครงสร้างพื้นฐาน	39
4.4 ความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ	40
4.5 การเงิน	43
บทที่ 5 ดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์	46
บทที่ 6 นโยบายการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย และมาเลเซีย และการเปรียบเทียบกับประเทศไทย.....	52
6.1. นโยบายการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย.....	52
6.1.1 การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทย.....	52
6.1.2 นโยบายการส่งเสริมการลงทุนขาออกของประเทศไทย.....	56
6.2. นโยบายการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย.....	61
6.2.1 การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทย.....	61

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

6.2.2 นโยบายการส่งเสริมการลงทุนขาออกของประเศมาเลเซีย	64
6.3. นโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศไทย	66
บทที่ 7 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ	69
7.1 การใช้สมการถดถอยแบบ <i>panel regression</i> เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุน ทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย	69
7.2 การศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย แตกต่างจากประเศมาเลเซียและสิงคโปร์	75
บทที่ 8 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	82
8.1 บทสรุป	82
8.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	85
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก.....	106

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1- 1: มูลค่าเงินลงทุนขาออกสะสมจากประเทศอาเซียน.....	4
ตารางที่ 1- 2: การลงทุนขาออกของประเทศไทยในต่างประเทศจำแนกตามอุตสาหกรรม	6
ตารางที่ 3- 1: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยแยกตามภาคการลงทุน	26
ตารางที่ 3- 2: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยแยกตามประเทศผู้รับทุน	27
ตารางที่ 3- 3: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน แยกตามภาคการลงทุน	28
ตารางที่ 3- 4: การลงทุนของไทยที่ได้รับอนุมัติจาก CIB ระหว่างปีค.ศ. 1994-2012.....	30
ตารางที่ 3- 5: การลงทุนสะสมในลาว 5 อันดับแรก ระหว่างปีค.ศ. 2000-2010.....	31
ตารางที่ 3- 6: การลงทุนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตในเมียนมาร์แบ่งตามประเทศ ณ31 มีนาคม 2013	32
ตารางที่ 3- 7: การลงทุนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตในเมียนมาร์แบ่งตามอุตสาหกรรม ณ 31 มีนาคม 2013.....	33
ตารางที่ 3- 8: การลงทุนโดยตรงต่างประเทศ ในปี 2011 แยกตามประเทศ	34
ตารางที่ 3- 9: การลงทุนโดยตรงต่างประเทศ ในปี 2011แยกตามกิจกรรมการผลิต	35
ตารางที่ 4- 1: สภาพเศรษฐกิจ	36
ตารางที่ 4- 2:แรงงาน.....	39
ตารางที่ 4- 3:โครงสร้างพื้นฐาน.....	40
ตารางที่ 4- 4: ความยากง่ายของการทำธุรกิจ	41
ตารางที่ 4- 5: การเงิน.....	44
ตารางที่ 4- 6: ตารางสรุปแรงผลักดันของไทยและแรงดึงดูดการลงทุนของประเทศในกลุ่ม CLMV.....	45
ตารางที่ 5- 1:Outward FDI Performance Index.....	48
ตารางที่ 5- 2:โครงสร้างการผลิต นำเข้าและส่งออก.....	51

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 6- 1: บริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ที่ไม่ใช่สถาบันการเงินของมาเลเซียที่ติด 100 อันดับแรก ของบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่จากประเทศกำลังพัฒนาในปีค.ศ. 2012	64
ตารางที่ 6- 2: เปรียบเทียบอัตราภาษีและสิทธิประโยชน์ของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งในอาเซียน ..	67
ตารางที่ 6- 3: แสดงการเปรียบเทียบนโยบายการส่งเสริมการลงทุนใน 3 ประเทศ.....	68
ตารางที่ 7- 1: ผลการประมาณสมการถดถอยปัจจัยที่กำหนด OFDI ในกรณีของประเทศไทย	71
ตารางที่ 7- 2: ผลการประมาณสมการถดถอยปัจจัยที่กำหนด OFDI ในกรณีของประเทศสิงคโปร์.....	72
ตารางที่ 7- 3: ผลการประมาณสมการถดถอยปัจจัยที่กำหนด OFDI ในกรณีของประเทศมาเลเซีย	74
ตารางที่ 7- 4: การประมาณค่าปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของ ประเทศไทยแบบอนุกรมเวลา.....	77
ตารางที่ 7- 5: การประมาณค่าปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของ ประเทศสิงคโปร์แบบอนุกรมเวลา	78
ตารางที่ 7- 6: การประมาณค่าปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของ ประเทศมาเลเซียแบบอนุกรมเวลา.....	79
ตารางที่ 7- 7: การประมาณความแตกต่างของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของ ประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย	80
ตารางที่ 8- 1: การเปรียบเทียบนโยบายการส่งเสริมการลงทุนใน 3 ประเทศ	85
ตารางที่ 8- 2: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศไทย	92

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ 1- 1: สถิติเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศไหลออกจากประเทศไทย (ล้านเหรียญสหรัฐ)	3
รูปที่ 3- 1: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยในกลุ่มประเทศ CLMV	29
รูปที่ 5- 1: สัดส่วนการลงทุนระหว่างประเทศขาออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมนานาชาติ	46
รูปที่ 5- 2: Outward FDI Performance Index	48
รูปที่ 6-1: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศสิงคโปร์	54
รูปที่ 6-2: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศสิงคโปร์ แยกตามประเทศ ในปีค.ศ. 2011	55
รูปที่ 6-3: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศสิงคโปร์ แยกตาม ประเภทธุรกิจในปีค.ศ. 2011	55
รูปที่ 6-4: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศมาเลเซีย	62
รูปที่ 6-5: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศมาเลเซียแยกตาม ประเทศในปีค.ศ. 2010	62
รูปที่ 6-6: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศมาเลเซีย แยกตาม ประเภทธุรกิจในปีค.ศ. 2010	63

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของเรื่อง

เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาเข้า (Inward FDI) เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยการไหลเข้าของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศมายังประเทศไทยเริ่มมาจากช่วงการใช้นโยบายการค้าแบบการส่งเสริมการส่งออก (ค.ศ. 1972-1996) ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายการส่งเสริมการลงทุน (Investment promotion act) โดยให้อำนาจสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment of Thailand: BOI) ในการตัดสินใจโครงการการลงทุนที่จะได้รับการส่งเสริมมากขึ้น รวมถึงเพิ่มสิทธิประโยชน์ที่ผู้ลงทุนจะได้รับ เช่น การงดภาษีนิติบุคคลสูงสุด 8 ปี และการลดภาษีนำเข้าสำหรับเครื่องจักรและวัตถุดิบ

นอกจากนี้ ในช่วงเวลาดังกล่าวยังมีการลงนามในข้อตกลง Plaza Accord ในปีค.ศ. 1985 ซึ่งทำให้เงินเยนแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ประเทศญี่ปุ่นจึงสูญเสียความได้เปรียบในการแข่งขันด้านราคาในตลาด บริษัทข้ามชาติในประเทศญี่ปุ่นจึงจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายฐานการผลิตมายังประเทศอื่นที่มีต้นทุนการผลิตที่ถูกลง ซึ่งประเทศไทยเป็นตัวเลือกประเทศแรกๆ สำหรับประเทศญี่ปุ่นในการเข้ามาลงทุน เนื่องจากประเทศไทยมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศญี่ปุ่นมาโดยตลอด และยังมีค่าจ้างที่ต่ำในช่วงเวลาดังกล่าว รวมถึงมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมือง และมีอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ ประเทศไทยจึงเป็นผู้รับเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศที่สำคัญ

การเข้ามาของ FDI เป็นแรงผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในหลายทศวรรษที่ผ่านมาโดยเฉพาะ FDI ที่ก่อให้เกิดการส่งออก Jansen (1995) ศึกษาถึงผลกระทบของ FDI ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและพบว่า FDI ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชนและการส่งออก กรรณีย์ ชีวะตระกูลพงษ์และชโยดม สรรพศรี (2555) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของ FDI ที่เข้ามาในประเทศไทยและพบว่า FDI ช่วยส่งเสริมการจ้างงาน ผลิตภาพการผลิต และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย Chen และ DeLombaerde (2009) และ Nicolas (2009) พบว่าการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศและการเกิดเครือข่ายการผลิตในภูมิภาคเอเชียเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ตั้งแต่ปีค.ศ. 1990

อย่างไรก็ตาม จากทฤษฎีการค้าแนวใหม่ซึ่งเป็นการนำเรื่องของการผลิตเข้ามาศึกษา ร่วมกับการประหยัดต่อขนาดและระยะเพิ่มขึ้นของผลได้เพื่อพิจารณารูปแบบในการค้า เช่น งานศึกษา ของ Krugman และ Venables (1995) จะให้ความสำคัญกับผลของการลดลงของต้นทุนทางการค้า เช่น ต้นทุนค่าขนส่ง ต้นทุนในการติดต่อสื่อสาร ภาษี อุปสรรคทางการค้าอื่นๆ ร่วมกับการประหยัด ต่อขนาดที่มีต่อแหล่งที่ตั้งในการผลิต โดยแบ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในต้นทุนการค้า และแหล่งผลิตสินค้าออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) ผลที่เกิดจากตลาดหลัก (Home market effect) จะเป็นผลจากการที่ประเทศหนึ่งมีตลาดสินค้า ภายในประเทศใหญ่กว่าประเทศอื่นๆ หากผลได้ดังกล่าวมีความสำคัญมากขึ้น จะทำให้ประเทศที่มีขนาด ตลาดภายในประเทศใหญ่เป็นผู้ผลิตสินค้าดังกล่าว และส่งออกไปขายยังต่างประเทศด้วยเพื่อประโยชน์ จากการประหยัดต่อขนาดซึ่งบางครั้งจะเรียกปรากฏการณ์ดังกล่าวว่า ผลจากการรวมตัว (Agglomeration effect)

2) แรงหนีจากศูนย์กลาง (Centrifugal forces) หมายถึงผลที่เกิดขึ้นเมื่อต้นทุนการค้าลดลง ไปมาก ประเทศผู้ผลิตจึงต้องไปดึงแรงงานมาจากภาคส่วนอื่น เช่น ภาคการเกษตร มาทำงานใน ภาคการผลิต ส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลง และความแตกต่างทางค่าจ้างระหว่างประเทศจะเพิ่ม มากขึ้น อีกทั้งการแข่งขันของตลาดในประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดการกระจายการผลิตไปยัง ต่างประเทศเพื่อได้ประโยชน์จากค่าจ้างที่ถูกกว่า และเข้าสู่ตลาดที่มีการแข่งขันน้อยกว่า

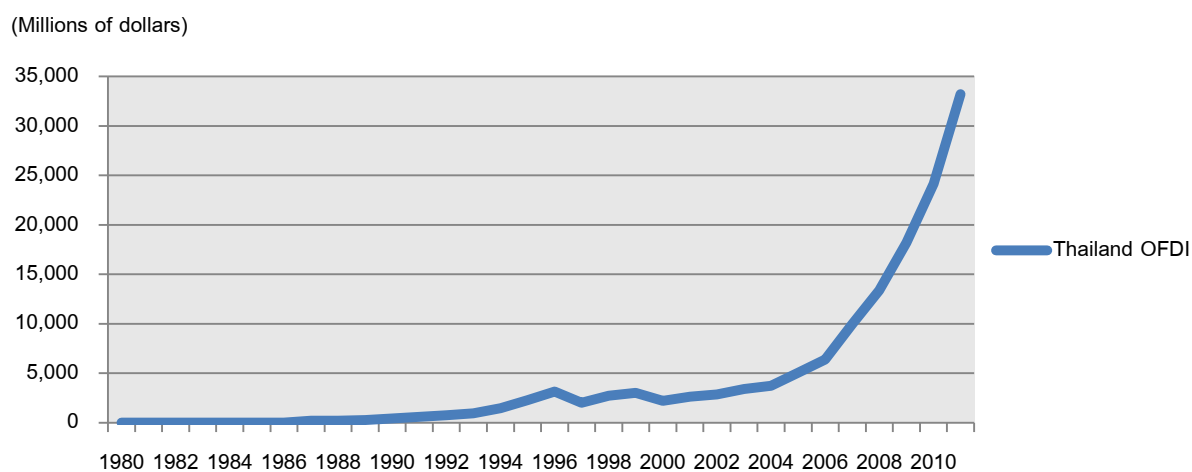
ผลจากการรวมตัวและแรงหนีจากศูนย์กลางที่สืบเนื่องจากการลดลงของต้นทุนทางการค้า ทำให้เกิดทฤษฎีที่เรียกว่า “ศูนย์กลาง-ปริมณฑล” (Core-periphery) กล่าวคือระยะแรกที่ต้นทุนทางการค้า สูง แต่ละประเทศจะทำการผลิตสินค้าเอง แต่เมื่อต้นทุนทางการค้าลดลงจะทำให้การผลิตย้ายมา ที่ประเทศศูนย์กลางและส่งออกไปยังประเทศอื่น (ปริมณฑล) เนื่องจากผลที่เกิดจากตลาดหลัก และหากต้นทุนทางการค้ายังคงลดลงไปเรื่อยๆ จะทำให้ผลที่เกิดจากแรงหนีจากศูนย์กลางมีมากกว่าผล ที่เกิดจากตลาดหลัก ซึ่งทำให้การผลิตย้ายจากประเทศศูนย์กลางไปยังประเทศปริมณฑลเพื่อให้ได้ ประโยชน์จากค่าจ้างที่ถูกกว่าในประเทศศูนย์กลาง

ทฤษฎีศูนย์กลาง-ปริมณฑลสามารถใช้อธิบายลักษณะการเคลื่อนย้ายเงินทุนทางตรงระหว่าง ประเทศของบริษัทข้ามชาติในภูมิภาคเอเชีย หรือที่เรียกว่า “แบบจำลองห่านบิน (Flying geese)” ที่เสนอในงานศึกษาของ Kojima (1973) โดยงานศึกษาของ Aminianet et al.(2007) ชี้ให้เห็นว่า ปรากฏการณ์ห่านบินเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1960s เมื่อเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศจากประเทศ ญี่ปุ่นเคลื่อนย้ายไปประเทศอุตสาหกรรมใหม่อันได้แก่ สิงคโปร์ ฮ่องกง เกาหลีใต้ และไต้หวัน ซึ่งทำให้

ประเทศเหล่านี้พัฒนาขึ้นมาเป็นประเทศอุตสาหกรรม หลังจากนั้นประเทศเหล่านี้ได้สูญเสียความได้เปรียบในการผลิตสินค้าในประเทศจากต้นทุนการผลิตที่เริ่มสูงขึ้น ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศทั้งจากญี่ปุ่นและประเทศเหล่านี้เคลื่อนย้ายออกไปยังฐานการผลิตใหม่ที่มีต้นทุนต่ำกว่า อันได้แก่ มาเลเซีย ไทย และอินโดนีเซีย ซึ่ง Hiratsuka (2006) คาดการณ์ว่าปรากฏการณ์ห่านบินกำลังจะเกิดขึ้นกับประเทศในอาเซียนทั้ง 3 ประเทศเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศที่ไหลออก (outward FDI) จากประเทศไทยจะพบว่าประเทศไทยมี Outward FDI เพิ่มขึ้นนับจากช่วงต้นทศวรรษที่ 1990s ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายลดการควบคุมเงินทุน (capital control) แต่ Outward FDI ของประเทศไทยลดลงอย่างมากหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในภูมิภาคเอเชียในช่วงปีค.ศ. 1997 แต่การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยเริ่มกลับมาเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา ดังแสดงในรูปที่ 1-1

รูปที่ 1- 1: สถิติเงินทุนสะสมทางตรงระหว่างประเทศไหลออกจากประเทศไทย (ล้านเหรียญสหรัฐ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

หากเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียนด้วยกันจะเห็นว่าประเทศไทยยังมีระดับ Outward FDI ที่ต่ำกว่าประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในอาเซียนอื่นๆ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 1-1

ตารางที่ 1- 1: มูลค่าเงินลงทุนขาออกสะสมจากประเทศอาเซียน

หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก (stock)		
	1990	2000	2011
สิงคโปร์	7,808	56,755	339,095 ^a
มาเลเซีย	753	15,878 ^a	106,217
ไทย	418	2,203	33,226 ^a
อินโดนีเซีย	86 ^a	6,940 ^a	9,502 ^a
ฟิลิปปินส์	406 ^a	2,044 ^a	6,590 ^a

ที่มา: World Investment Report 2012

หมายเหตุ: a คือตัวเลขประมาณการ

การที่ประเทศไทยมี outward FDI ต่ำอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคตได้ Ohno (2009) ชี้ให้เห็นว่า outward FDI เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ดั้งเดิม เช่น ไต้หวัน เกาหลี สามารถพ้นจากกับดักรายได้ระดับกลาง (middle income trap) มาเป็นประเทศพัฒนาแล้วได้ นอกจากนี้ในงานศึกษาของ Masron และ Shahbudin (2010) ยังแสดงให้เห็นว่าโดยทั่วไปแล้วระดับ GDP และ outward FDI มักมีความสัมพันธ์ในทางบวก ยกเว้นในกรณีของประเทศไทยนับจากช่วงหลังวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี ค.ศ. 1997 เป็นต้นมา

นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีปัจจัยภายนอกประการอื่นซึ่งทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องผลักดัน outward FDI อันประกอบไปด้วย

1) ข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและประเทศในภูมิภาค เช่น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ASEAN+3 ASEAN+6 ซึ่งมีการรวมความร่วมมือด้านการลงทุน (Investment provisions) ไว้ จึงเป็นช่องทางที่ประเทศไทยจะได้ประโยชน์จากการส่งเสริม outward FDI

2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอนาคต

3) การปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นของค่าแรงและต้นทุนการผลิต ทั้งจากนโยบายภายในประเทศ เช่น นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท และจากปัจจัยภายนอกประเทศ เช่น ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น

4) การเปิดประเทศที่มากขึ้นของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยเฉพาะเมียนมาร์ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านกับประเทศไทย รวมถึงยังเป็นประเทศที่มีทรัพยากรเป็นจำนวนมากและมีค่าแรงต่ำ จึงสร้างโอกาสในการลงทุนให้กับนักลงทุนในประเทศไทย

5) การขาดแคลนแรงงานระดับปฏิบัติการในหลายอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมประมงแปรรูป ทำให้มีแรงกดดันในการย้ายฐานการผลิตมากขึ้น รวมถึงอุตสาหกรรมที่สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน เช่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เฟอร์นิเจอร์ไม้ และเครื่องหนัง

6) Outward FDI ยังเป็นการสร้างโอกาสในการขยายตลาดไปยังประเทศที่เข้าไปลงทุน รวมถึงสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงด้านการค้าและการอำนวยความสะดวกทางการค้าที่ได้จัดทำขึ้นภายในอนุภูมิภาคและภูมิภาค เช่น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และ กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ผ่านการสร้างฐานการผลิตร่วมระหว่างประเทศ

โดยทางสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้เริ่มมีการส่งเสริมให้นักลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศผ่านการไป outward FDI โดยประเทศไทยได้มีการจัดทำข้อตกลงการลงทุนเพื่อปกป้องและส่งเสริมการลงทุนแบบทวิภาคีกับคู่สัญญา 39 ประเทศ และความตกลงเพื่อเว้นการเก็บภาษีซ้อน (Agreement for the avoidance of double taxation) กับ 56 ประเทศ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้มีการปรับรูปแบบนโยบายสนับสนุนการลงทุนให้เข้ากับบริบทและการพัฒนาของประเทศไทยในปัจจุบัน ผ่านแผนการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของไทย พ.ศ. 2556-2560 (Thai Overseas Investment (TOI) Plan: 2013-2017)

แผนการส่งเสริมนี้มีการระบุถึงกรอบและแนวทางในการส่งเสริมการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านสองประการ คือ (1) การส่งเสริมให้เกิดกลุ่มคลัสเตอร์อุตสาหกรรมในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะบริเวณชายแดน เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต และ (2) การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศผ่านการร่วมทุน (joint-venture) การลงทุนด้วยตนเองหรือการจ้างนักลงทุนในท้องถิ่น ทั้งนี้ลักษณะการส่งเสริมจะขึ้นรูปแบบและวัตถุประสงค์ของการเข้าไปลงทุนของนักลงทุนไทย

อีกทั้งยังมีธนาคารเพื่อการนำเข้าและส่งออก (EXIM Bank) ที่ทำหน้าที่ให้บริการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศผ่านการให้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำกับนักลงทุนไทย ทั้งนี้การให้บริการเงินกู้นี้รวมไปถึงการสนับสนุนธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศ และการให้บริการประกันความเสียหายจากการลงทุนของนักลงทุนไทยอีกด้วย

หากพิจารณาถึงประเทศที่ประเทศไทยมีศักยภาพจะเข้าไปลงทุนแล้วจะพบว่ากลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง อันได้แก่ เมียนมาร์ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา (CLMV) เป็นกลุ่มประเทศที่มีความน่าสนใจสูง และบางประเทศ (เช่น เมียนมาร์และเวียดนาม) ยังเป็นกลุ่มที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ให้ความสนใจเป็นพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีข้อได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ซึ่งมีสถานที่ตั้ง รวมถึงปัจจัยส่งเสริมจากทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบในการผลิตและแรงงาน

หากพิจารณาจากตัวเลขทางสถิติแล้วจะพบว่าประเทศไทยเป็นผู้ลงทุนที่สำคัญประเทศหนึ่งของกลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะประเทศลาวและเมียนมาร์ โดยการลงทุนจากประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 4.2 ของมูลค่าเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศดังกล่าวทั้งหมด โดยการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV คิดเป็นร้อยละ 68.8 ของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมดระหว่างช่วงปีค.ศ. 1995-2006

บริษัทในประเทศไทยที่ดำเนินการลงทุนในต่างประเทศส่วนมากจะเป็นบริษัทขนาดใหญ่ซึ่งส่วนมากจะอยู่ในภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เคมีภัณฑ์ การขายและการซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ นอกจากนี้ยังมีการลงทุนมากในกิจกรรมทางการเงิน และการประกันภัยการผลิตอาหารการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน โดยภาคก่อสร้างซึ่งเคยมีการลงทุนในต่างประเทศจำนวนมากในช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจยังคงมีการฟื้นตัวของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศไม่สูงมากนัก ดังแสดงในตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1- 2: การลงทุนขาออกของประเทศไทยในต่างประเทศจำแนกตามอุตสาหกรรม

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อุตสาหกรรม	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ^p	2012 ^p
เกษตรกรรมการป่าไม้และการประมง	0.00	12.21	0.00	-4.25	0.00	-18.36	-15.14	-745.32
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	65.66	-350.72	-947.04	-979.67	-	-	-	-2,887.46
การผลิต	-401.33	-543.66	983.85	-1,443.94	1,324.37	2,778.05	4,157.82	-2,608.65
อาทิ :					-803.55	-	-	-
						1,017.13	1,777.44	
การผลิตอาหาร	-115.99	-198.37	1,375.83	-347.54	-41.98	-682.34	-221.84	-958.14
การผลิตเครื่องดื่ม	10.15	10.97	3.79	-101.93	35.97	89.37	-331.00	423.20
การผลิตสิ่งทอ	-4.04	-8.54	-21.50	-156.35	-92.20	-39.99	-188.05	-41.28
การผลิตเคมีภัณฑ์	-21.86	-36.56	-72.52	-287.68	-39.53	-253.92	-310.81	-389.69
การผลิตคอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ทางทัศนศาสตร์	-14.49	-138.92	-98.04	-68.69	-111.02	-136.04	-69.33	-36.60

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อุตสาหกรรม	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ^p	2012 ^p
การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า	-20.25	-31.64	-89.57	-64.92	-151.46	-2.04	10.23	-400.82
การผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น	0.00	-0.99	4.59	1.19	-16.50	-30.58	-85.22	-34.58
ไฟฟ้า ก๊าซไอน้ำและระบบการ ปรับอากาศ	66.06	-106.82	4.17	-289.33	-68.91	-142.21	-234.42	-77.48
การก่อสร้าง	4.39	-29.98	-72.84	-44.20	-36.23	20.96	71.11	-96.23
การขนส่ง-ปลีกการซ่อมยานยนต์ และจักรยานยนต์	229.57	133.13	-162.29	-936.55	24.56	-744.39	-327.99	-1,382.32
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	-89.32	4.96	-127.98	-96.68	-169.47	-129.93	39.92	-29.56
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	-9.96	-14.68	57.08	-60.42	51.10	19.97	10.87	-47.32
กิจกรรมทางการเงินและการ ประกันภัย	-231.93	-154.06	-	-1,790.53	-	454.49	-	-2,888.17
			2,337.52		1,755.14		1,040.41	
กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	-7.50	-14.75	-272.90	335.77	-51.24	-269.86	-80.05	-68.00
อื่นๆ	-128.67	91.87	-141.94	1,211.92	-19.52	-11.77	-709.89	-1,092.06
รวม	-503.03	-972.50	-	-4,097.88	-	-	-	-
			3,017.41		4,152.77	4,616.26	8,221.26	11,922.56

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2013)

หมายเหตุ:1/ เป็นข้อมูลการลงทุนฯ ในรูปของเงินลงทุนสุทธิของทุกภาคเศรษฐกิจ โดยตัวเลขติดลบ หมายถึง ในช่วงเวลานั้น ๆ มีการลงทุนเพิ่ม (ไม่ว่าจะในรูปของการลงทุนในทุนเรือนหุ้น กำไรสะสมที่นำกลับมาลงทุน หรือการให้กับบริษัทในเครือในต่างประเทศ) สูงกว่าการลดการลงทุน (ไม่ว่าจะในรูปของการลดสัดส่วนการถือหุ้น การถอนเงินลงทุน หรือการรับชำระคืนเงินที่ให้กับบริษัทในเครือในต่างประเทศกัยืม) ขณะที่ตัวเลขบวก หมายถึง ในช่วงเวลานั้น ๆ มีการลงทุนเพิ่มต่ำกว่าการลดการลงทุน

p/ คาดการณ์

จากแรงผลักดันที่ประเทศไทยควรมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยเปลี่ยนจากประเทศผู้รับทุนโดยอาศัยความได้เปรียบด้านทรัพยากรโดยเฉพาะแรงงาน มาสู่การเป็นประเทศผู้ส่งออกทุนจากปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ดังนั้นการศึกษาถึงสาเหตุที่เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยมีระดับที่ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย และเพิ่งเริ่มมีการส่งออกเงินทุนจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคที่มีระดับเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศที่สูง คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษถึงสถานการณ์ปัจจุบันของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย ปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนในต่างประเทศของประเทศไทย โดยเฉพาะในกรณีของประเทศไทย กัมพูชา เมียนมาร์และเวียดนาม รวมถึงปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

และนโยบายที่สองประเทศดังกล่าวใช้ในการส่งเสริมการลงทุนทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึง แนวทางในการวางนโยบายด้านเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนในต่างประเทศของประเทศไทยโดยเฉพาะในกรณีของประเทศลาว กัมพูชา เมียนมาร์และเวียดนาม
3. เพื่อศึกษาศักยภาพของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

1.3 วิธีการศึกษา

1.3.1 การศึกษาเชิงคุณภาพ

คณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยพิจารณาจากสถิติข้อมูลด้านการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ ดัชนีวัดระดับการอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย ประกอบเข้ากับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อทราบถึง

- สถานการณ์ในปัจจุบันของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย
- ปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนในต่างประเทศของประเทศไทยโดยเฉพาะในกรณีของประเทศลาว กัมพูชา เมียนมาร์และเวียดนาม

- ศักยภาพของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทย

การจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิจะดำเนินการสัมภาษณ์ในกรุงเทพมหานครซึ่งประกอบไปด้วย

- หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน EXIM Bank
- ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาหอการค้า สมาอุตสาหกรรม บริษัทเอกชนที่มีการลงทุนในต่างประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV และประเทศอาเซียน

รวมถึงการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ณ พื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้ประกอบการรายย่อย โดยคณะผู้วิจัยเลือกทำการสำรวจข้อมูลทุติยภูมิจากพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมบ่อแก้ว ในสปป.ลาว ตรงข้ามชายแดนไทยที่อ.เชียงของซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ตามแนวระเบียบเศรษฐกิจเหนือใต้ บนเส้น R3A ซึ่งขณะนี้กำลังมีการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 และคาดว่าเมื่อสะพานแล้วเสร็จในปีพ.ศ. 2557 โดยพื้นที่ดังกล่าว ในปัจจุบันได้เริ่มมีการออกไปลงทุนโดยผู้ประกอบการรายย่อยของประเทศไทย ประกอบเข้ากับข้อมูลการสัมภาษณ์นักลงทุนไทยในประเทศลาว แขวงสะหวันนะเขตที่เคยได้จัดทำในงานศึกษาของชีวะตระกูลพงษ์ และคณะ (2012)

1.3.2 การจัดทำดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

คณะผู้วิจัยจะจัดทำดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก (Outward FDI Performance Index) ของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ในช่วงปีค.ศ. 2001-2011 โดยใช้วิธีการของ UNCTAD ซึ่งจัดทำดัชนีที่รวมผลของปัจจัยที่กำหนดเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกทั้ง 2 ส่วนคือความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของ (Ownership advantages) ซึ่งเป็นความเข้มแข็งในการแข่งขันของบริษัทที่ส่งออกทุน และปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง (Location factors) ซึ่งแทนปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการผลิตสินค้าโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศเจ้าของทุนและประเทศผู้รับทุน โดยดัชนีจะแสดงในสมการต่อไปนี้

$$OPI_i = \frac{OFDI_i / OFDI_w}{GDP_i / GDP_w} \quad (1)$$

โดยที่ OPI_i แทนดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย i

$OFDI_i$ แทนเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย i

$OFDI_w$ แทนเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของโลก

GDP_i แทนผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศไทย i

GDP_w แทนผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของโลก

1.3.3 การศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยแตกต่างจากประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

ในที่นี้คณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการ Oaxaca-Blinder decomposition ในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียตามงานศึกษาของ Wei (2005) โดยเริ่มจากการใช้สมการถดถอยเพื่อหาปัจจัยที่อธิบายเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย หลังจากนั้นจะใช้ Oaxaca-Blinder decomposition เพื่อหาปัจจัยที่ใช้อธิบายความแตกต่างของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยกับสิงคโปร์ และไทยกับมาเลเซีย โดยวิธีการดังกล่าวจะศึกษาปัจจัยหรือคุณลักษณะที่ใช้อธิบายช่องว่างระหว่างเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก (OFDI) ของสองประเทศ โดยที่ความแตกต่างระหว่างเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกสามารถแทนได้ดังสมการต่อไปนี้

$$\overline{\ln RFDI}_i - \overline{\ln RFDI}_T = \widehat{\beta}'_i \bar{X}_i - \widehat{\beta}'_T \bar{X}_T \quad (2)$$

โดยที่ $\overline{\ln RFDI}_i$ แทนค่าคาดการณ์ของ OFDI ที่แท้จริงรายปีของประเทศไทย/มาเลเซียที่ได้จากสมการถดถอย

$\overline{\ln RFDI}_T$ แทนค่าคาดการณ์ของ OFDI ที่แท้จริงรายปีของประเทศไทยในรูป *log-linear* ที่ได้จากสมการถดถอย

$\widehat{\beta}'_i$ และ $\widehat{\beta}'_T$ แทนสัมประสิทธิ์ที่ประมาณการได้จากสมการถดถอยของประเทศไทย/สิงคโปร์และประเทศไทยตามลำดับ

$\bar{X}_i$ และ $\bar{X}_T$ คือตัวแปรที่กำหนด OFDI ในสมการถดถอยของประเทศไทย/สิงคโปร์และประเทศไทยตามลำดับ

ซึ่งจากสมการที่ (2) เราจะสามารถประมาณสัดส่วนของคุณลักษณะที่ใช้อธิบายความแตกต่างของ OFDI ของประเทศไทยกับประเทศไทย/มาเลเซีย/สิงคโปร์ ได้ดังสมการต่อไปนี้

$$\frac{\widehat{\beta}'_i \bar{X}_i - \widehat{\beta}'_T \bar{X}_T}{\widehat{\beta}'_i \bar{X}_i - \widehat{\beta}'_T \bar{X}_T} \times 100 \quad (3)$$

บทที่ 2

วรรณกรรมปริทัศน์

วรรณกรรมปริทัศน์ในงานศึกษานี้จะแบ่งออกเป็นสามส่วนหลัก โดยเริ่มจากการทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ แล้วจึงพิจารณาแรงจูงใจในการลงทุนทั้งปัจจัยของประเทศผู้รับทุนและปัจจัยภายนอกประเทศผู้รับทุน และท้ายสุดเป็นการพิจารณาทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศทั้งสำหรับประเทศผู้รับทุนและประเทศผู้ลงทุน

2.1. ทฤษฎีการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศในอดีตอธิบายสาเหตุของการลงทุนระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) เริ่มจาก Mundell (1957)⁵ ที่ศึกษาแบบจำลองที่ปัจจัยการผลิตบางชนิดไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ (immobility of factors) ดังนั้นเมื่อเกิดอุปสรรคทางการค้าเช่น การกีดกันทางภาษี จึงทำให้เงินทุนที่สามารถเคลื่อนย้ายได้โดยสะดวกมุ่งไปยังแหล่งที่มี comparative advantage ที่ต่างกับประเทศเจ้าของทุน เช่นไปยังประเทศที่มีข้อได้เปรียบด้านแรงงานเพื่อผลตอบแทนที่ดีกว่า ซึ่งการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศดังกล่าวมีลักษณะที่ทดแทนการค้าระหว่างกัน (export substitution) ที่เคยเกิดขึ้นเนื่องจาก comparative advantage ที่ต่างกัน

ในขณะที่ Mundell แสดงกรณีการทดแทนทางการค้าของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ อีกด้านหนึ่งนั้น Kojima (1973, 1975) ในแบบจำลองดุลยภาพทั่วไปของ Heckscher-Ohlin ก็แสดงให้เห็นผลการส่งเสริมกันของการค้าและการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ (complement หรือ 'pro-trade' FDI)⁶ เมื่อประเทศที่มีข้อได้เปรียบด้านทรัพยากรขาดแคลนทุนหรือเทคโนโลยีในการผลิต ทำให้ประเทศซึ่งมีทุนหรือเทคโนโลยีขั้นสูงเข้าไปลงทุนในลักษณะของการแยกย่อยการผลิต (product fragmentation) ซึ่ง Kojima สร้างแบบจำลองดังกล่าวขึ้นในช่วงที่บริษัทขนาดใหญ่จากประเทศญี่ปุ่นเข้าไปลงทุนในประเทศอื่นๆ และส่งสินค้ากลับไปยังญี่ปุ่นหรือไปยังประเทศที่สาม โดยผลของ Kojima นั้นเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับ Mundell นั่นคือ ในขณะที่การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในแบบจำลองของ Mundell ทำให้ประเทศผู้รับทุนเพิ่มการผลิตสินค้าที่ตนไม่มี comparative advantage และการผลิตดังกล่าวเป็นไปเพื่อทดแทนสินค้าที่เคยนำเข้ามาก่อน การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในแบบจำลอง

⁵สำหรับงานอื่นๆ ดู Flatters (1972), Krauss (1974, 1976) และ Ozawa (1976)

⁶ดู Markusen (1983) เพิ่มเติมสำหรับ complement case

ของ Kojima ทำให้ประเทศผู้รับทุนเพิ่มการผลิตสินค้าที่ตนมี comparative advantage และการผลิตดังกล่าวเป็นไปเพื่อการส่งออกเป็นหลัก ทั้งนี้ ทั้งสองทฤษฎีนั้นมีความสำคัญและสามารถใช้อธิบายการลงทุนทางตรงในกรณีต่างๆ กัน และแรงจูงใจของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของทั้งสองทฤษฎีนี้มีรูปแบบของ “การเสาะหาทรัพยากร” (resource seeking)⁷ แม้ว่าจะให้ผลที่ต่างกันในการการค้า

นอกจากนั้น Kojima ยังได้ขยายทฤษฎีห่านบิน “flying-geese” ของ Akamatsu (1935) โดยเริ่มจากระยะแรกที่มีการลงทุนจากประเทศที่มีเทคโนโลยีการผลิตสูงกว่าเข้าไปยังประเทศที่อุดมด้วยทรัพยากรซึ่งเคยเป็นประเทศผู้นำเข้าสินค้าเพื่อเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออก (imports-domestic production-exports)⁸ โดยการลงทุนดังกล่าวนั้นให้ประโยชน์ทั้งกับประเทศผู้ลงทุนและประเทศผู้รับทุน โดยผู้ลงทุนสามารถลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกำไร ในขณะที่ผู้รับทุนก็ได้รับความรู้ใหม่ในการผลิต (technical spill-over) ส่งผลให้เข้าสู่ระยะที่สองโดยประเทศผู้รับทุนมีการพัฒนาความรู้และรูปแบบการผลิตของตน (structural upgrading) และทำให้เกิดการเติบโตในประเทศผู้รับทุนจนกลายเป็นผู้ส่งออกสินค้าและในที่สุดก็เป็นผู้ลงทุนทางตรงในประเทศอื่น (exports-outward FDI-imports) เป็นวงจรบรรจบจาก imports to imports อีกครั้ง โดยงานศึกษาของ Aminian et al.(2007) ชี้ให้เห็นว่าปรากฏการณ์ห่านบินเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1960s เมื่อเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศจากประเทศญี่ปุ่นเคลื่อนย้ายไปประเทศอุตสาหกรรมใหม่อันได้แก่ สิงคโปร์ ฮองกง เกาหลีใต้ และไต้หวัน ซึ่งทำให้ประเทศเหล่านี้พัฒนาขึ้นมาเป็นประเทศอุตสาหกรรม หลังจากนั้นประเทศเหล่านี้ได้สูญเสียความได้เปรียบในการผลิตสินค้าในประเทศจากต้นทุนการผลิตที่เริ่มสูงขึ้น ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศทั้งจากญี่ปุ่นและประเทศเหล่านี้เคลื่อนย้ายออกไปยังฐานการผลิตใหม่ที่มีต้นทุนต่ำกว่าอันได้แก่ มาเลเซีย ไทย และอินโดนีเซีย ซึ่ง Hiratsuka (2006) คาดการณ์ว่าปรากฏการณ์ห่านบินกำลังจะเกิดขึ้นกับประเทศในอาเซียนทั้ง 3 ประเทศเช่นกัน

Hymer (1976)⁹ เริ่มต้นการพิจารณาลักษณะของบริษัทที่ตัดสินใจไปลงทุนในต่างประเทศ โดยให้ความเห็นว่าบริษัทที่จะไปลงทุนในต่างประเทศได้นั้นจะต้องมีข้อได้เปรียบบางประการ เช่น เทคโนโลยีในการผลิตเฉพาะ ความสามารถทางการตลาดหรือการกระจายสินค้า หรือมีต้นทุนต่ำ จึงจะสามารถก้าวข้ามอุปสรรคที่เกิดจากการลงทุนในประเทศอื่น เช่น ปัญหาการขาดข้อมูล

⁷โดยการลงทุนของ Mundell นั้นเริ่มจากการที่เงินลงทุนเสาะหาแหล่งที่มีทรัพยากร แต่เนื่องจากการไปลงทุนดังกล่าวเป็นไปเพื่อการขยายภายในประเทศผู้รับทุนจึงมีลักษณะของ market seeking ประกอบด้วย

⁸งานของ Krugman (1984) แสดงลักษณะ imports-domestic production-exports เช่นกัน

⁹งานวิจัยดังกล่าวมาจาก Stephen H. Hymer, "International Operations of National Firms-A Study of Direct Foreign Investment", Massachusetts Institute of Technology, 1960. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกที่ไม่ได้ตีพิมพ์ จนกระทั่งปีค.ศ.1976

ความเสี่ยงจากความแปรปรวนของค่าเงิน และการกีดกันผู้ลงทุนจากต่างชาติในรูปแบบต่างๆ รวมถึงภาษี ซึ่งโดยสรุปแล้ว Hymer ให้ความเห็นว่าบริษัทจะเลือกลงทุนระหว่างประเทศในแบบแนวนอน (horizontal) หรือแนวตั้ง (vertical)¹⁰ ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อได้เปรียบที่บริษัทมี (สำหรับงานวิจัยอื่น ดู Johnson (1970) และ Caves (1971)) จะเห็นได้ว่าการลงทุนเพื่อแสหาทรัพยากรแล้ว งานวิจัยดังกล่าวยังวิเคราะห์แรงจูงใจในการลงทุนอันเนื่องมาจากความพยายามของบริษัทใน “การแสหาตลาด” (market seeking) อีกด้วย โดยมีลักษณะของการข้ามภาษี (tariff jumping) อันเป็นอุปสรรคที่ทำให้บริษัทเลือกการลงทุนแทนการค้าสินค้า งานวิจัยอื่นๆ เช่น Behrman (1969) เน้นความสำคัญของเป้าหมายการขยายตลาดของบริษัทในการอธิบายการตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศ นอกจากนี้มีแบบจำลองทฤษฎีการค้าที่แสดงให้เห็นการเกิดบริษัทนานาชาติ (multinational firms) ในดุลยภาพในทั้งแบบ vertical และ horizontal เช่น Helpman (1984), Ethier และ Horn (1990) สำหรับ vertical FDI และ Markusen (1984), Helpman และ Krugman (1985); Horstmann และ Markusen (1992) และ Brainard (1993a) สำหรับ horizontal FDI

ต่อมาในช่วงทศวรรษ 80 การลดลงของอุปสรรคทางภาษีและความร่วมมือระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความสำคัญของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคด้านภาษีลดลงและทำให้เกิดความพยายามอธิบายการลงทุนระหว่างประเทศในรูปแบบอื่น โดย Rugman (1981, 1986) เน้นทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการค้า “internalization of transaction costs” ว่าเป็นต้นเหตุของการลงทุนระหว่างประเทศ ซึ่งจากทฤษฎีนี้ บริษัทจะสามารถจัดปัญหาจากการค้า เช่น คุณภาพและการจัดการวัตถุดิบ การจัดการด้านการขาย และอื่นๆ ต่อเมื่อบริษัทเข้าไปลงทุนเอง และนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิตโดยรวม ดังนั้น จึงเป็นการอธิบายแรงจูงใจของการลงทุนระหว่างประเทศในรูปแบบ “การแสหาประสิทธิภาพ” (efficiency seeking)

นอกจากนั้น ทฤษฎีการค้าแนวใหม่ซึ่งเป็นการนำเรื่องของสถานที่ตั้งในการผลิตเข้ามาศึกษา ร่วมกับการประหยัดต่อขนาดและระยะเพิ่มขึ้นของผลได้เพื่อพิจารณารูปแบบในการค้า เช่น งานศึกษาของ Krugman และ Venables (1995) จะให้ความสำคัญกับผลของการลดลงของต้นทุนทางการค้า เช่น ต้นทุนค่าขนส่ง ต้นทุนในการติดต่อสื่อสาร ภาษี อุปสรรคทางการค้าอื่น ๆ ร่วมกับการประหยัดต่อขนาด ที่มีต่อแหล่งที่ตั้งในการผลิต โดยแบ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในต้นทุนการค้าและ

¹⁰การลงทุนแบบ horizontal integration หมายถึงการเข้าไปผลิตสินค้าในลักษณะเดียวกับที่ผลิตในประเทศตนเอง ในขณะที่การลงทุนแบบ vertical integration ซึ่งแบ่งเป็น backward vertical integration (เช่น การผลิตวัตถุดิบ) และ forward vertical integration (การตั้งสาขาเพื่อการส่งหรือขายสินค้า) หมายถึงการเข้าไปผลิตสินค้าในขั้นตอนการผลิตก่อนหรือหลังการผลิตที่ประเทศของตนเอง

แหล่งผลิตสินค้าออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) ผลที่เกิดจากตลาดหลัก (Home market effect) จะเป็นผลจากการที่ประเทศหนึ่งมีตลาดสินค้าภายในประเทศใหญ่กว่าประเทศอื่น ๆ หากผลได้ดังกล่าวมีความสำคัญมากขึ้น จะทำให้ประเทศที่มีขนาดตลาดภายในประเทศใหญ่เป็นผู้ผลิตสินค้าดังกล่าวและส่งออกไปยังต่างประเทศด้วยเพื่อประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด ซึ่งบางครั้งจะเรียกปรากฏการณ์ดังกล่าวว่า ผลจากการรวมตัว (Agglomeration effect) และ 2) แรงหนีจากศูนย์กลาง (Centrifugal forces) หมายถึงผลที่เกิดขึ้นเมื่อต้นทุนการค้าลดลงไปมาก ประเทศผู้ผลิตจึงต้องไปดึงแรงงานมาจากภาคส่วนอื่น เช่น ภาคการเกษตร มาทำงานในภาคการผลิต ส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลง และความแตกต่างทางค่าจ้างระหว่างประเทศจะเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งการแข่งขันของตลาดในประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดการกระจายการผลิตไปยังต่างประเทศเพื่อได้ประโยชน์จากค่าจ้างที่ถูกกว่าและเข้าสู่ตลาดที่มีการแข่งขันน้อยกว่า

ผลจากการรวมตัวและแรงหนีจากศูนย์กลางที่สืบเนื่องจากการลดลงของต้นทุนทางการค้าทำให้เกิดทฤษฎีที่เรียกว่า “ศูนย์กลาง-ปริมณฑล” (Core-periphery) กล่าวคือระยะแรกที่ต้นทุนทางการค้าสูง แต่ละประเทศจะทำการผลิตสินค้าเอง แต่เมื่อต้นทุนทางการค้าลดลง จะทำให้การผลิตย้ายมาที่ประเทศศูนย์กลางและส่งออกไปยังประเทศอื่น (ปริมณฑล) เนื่องจากผลที่เกิดจากตลาดหลักและหากต้นทุนทางการค้ายังคงลดลงไปเรื่อยๆ จะทำให้ผลที่เกิดจากแรงหนีจากศูนย์กลางมีมากกว่าผลที่เกิดจากตลาดหลัก ซึ่งทำให้การผลิตย้ายจากประเทศศูนย์กลางไปยังประเทศปริมณฑลเพื่อให้ได้ประโยชน์จากค่าจ้างที่ถูกกว่าในประเทศศูนย์กลาง

2.2. OLI Framework และแรงจูงใจของการลงทุน-ปัจจัยของประเทศผู้รับทุน (Pull Factors)

แม้จะมีงานวิจัยมากมายที่พยายามอธิบายสาเหตุของการลงทุนระหว่างประเทศในแง่มุมต่างๆ ดังที่กล่าวถึงข้างต้น แต่ก็มักจะเน้นไปในทางใดทางหนึ่งและอาจขาดภาพรวมของการตัดสินใจของบริษัทในการลงทุน ซึ่งนำไปสู่ทฤษฎีการลงทุนระหว่างประเทศที่รู้จักกันในนาม OLI (Ownership, Location and Internalization) paradigm จากงานของ Dunning (1977, 1980) และเชื่อมโยงเข้ากับสาเหตุการลงทุนสี่ประการ อันได้แก่ การแสวงหาทรัพยากร การแสวงหาตลาด การแสวงหาประสิทธิภาพ และการแสวงหาสินทรัพย์เชิงยุทธศาสตร์ (resource seeking, market seeking, efficiency seeking and strategic asset seeking) ใน Dunning (1993) ซึ่งแรงจูงใจทั้งสี่ประการนี้เป็นการพิจารณา

คุณลักษณะของประเทศผู้รับทุนจึงเป็นปัจจัยที่เรียกกันว่า “pull factors”¹¹ ซึ่งจะพิจารณาแต่ละปัจจัยและข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป

เมื่อพิจารณา OLI paradigm จะเห็นว่าเป็นความพยายามอธิบายการที่บริษัทใช้ข้อได้เปรียบของตน (ownership advantage) เช่น ลิขสิทธิ์ ความรู้ด้านการผลิต ความสามารถในการตลาดหรือการจัดการอื่นๆ รวมไปถึงการพิจารณาข้อได้เปรียบของประเทศผู้รับทุน (location advantage) เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงานต่ำ สิทธิประโยชน์ทางภาษี และตลาดขนาดใหญ่ เพื่อใช้ในการเลือกลักษณะและสถานที่ในการลงทุน และท้ายสุดบริษัทจะต้องมีแรงจูงใจในการลงทุนเพื่อสร้างเครือข่ายข้ามประเทศ (internalization advantage) เช่น การลดค่าใช้จ่ายทางการค้าระหว่างกัน ความสามารถในการควบคุมการผลิตและการจัดการ รวมทั้งป้องกันการลอกเลียนแบบเป็นต้น ซึ่งในที่สุดข้อได้เปรียบต่างๆ ดังกล่าวจะช่วยทำให้การลงทุนทางตรงเพิ่มกำไรให้กับบริษัทได้มากกว่าการค้าขายระหว่างประเทศ

สำหรับแรงจูงใจทั้งสี่ประการนั้น การแสวงหาทรัพยากรและการแสวงหาตลาดเป็นที่กล่าวถึงกันมากที่สุด ซึ่งการแสวงหาทรัพยากรถูกเปรียบเปรยกับการลงทุนระหว่างประเทศแบบ vertical ในขณะที่การแสวงหาตลาดถูกเปรียบเปรยกับการลงทุนระหว่างประเทศแบบ horizontal¹²

ในส่วนของการวิเคราะห์เชิงประจักษ์นั้น มีข้อมูลสนับสนุนการลงทุนทั้งเพื่อการแสวงหาทรัพยากรและการแสวงหาตลาด Root และ Ahmed (1978) พบว่า GDP ต่อหัว สัดส่วนการส่งออกต่อการนำเข้า สัดส่วนการขนส่งและการสื่อสาร และระดับการพัฒนาเมือง เป็นปัจจัยสำคัญของการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศของประเทศกำลังพัฒนา Brainard (1993b) พบว่าบริษัทลูกของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศส่งออกสินค้าเพียงร้อยละ 13 กลับไปยังสหรัฐฯ ในขณะที่บริษัทลูกของต่างชาติในสหรัฐฯ ส่งออกสินค้าเพียงร้อยละ 2 กลับไปยังบริษัทแม่ของตน ดังนั้นทั้ง outward และ inward FDI ของสหรัฐฯ จึงเป็นไปในแบบ horizontal แต่ในขณะเดียวกัน UNCTAD (1993) และ Brainard (1993b) ก็พบว่าโดยรวมนั้นการค้าระหว่างประเทศแบบ intra-firm นั้นมีปริมาณอยู่ที่ประมาณร้อยละ 30 จึงนับว่า vertical FDI ก็มีความสำคัญเช่นกัน Campos และ Kinoshita (2003) พบว่าขนาดตลาด

¹¹โดย Fernandez-Arias (1996), Gottschalk (2001) และ Calvo et al (1996) กำหนดให้ ‘pull factors’ เป็นลักษณะของประเทศผู้รับทุนเอง ในขณะที่ ‘push factors’ เป็นสิ่งอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนืออิทธิพลของประเทศผู้รับทุน

¹²โดยทั่วไป การเปรียบเปรยดังกล่าวจะเหมาะสม ยกเว้นในกรณีของ forward vertical integration เช่น การไปตั้งสาขาเพื่อการส่งถ่ายหรือขายสินค้าจะเป็นไปเพื่อการแสวงหาตลาด

ค่าจ้างแรงงานต่ำ และทรัพยากรธรรมชาติต่างก็เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนจากต่างประเทศเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากประเทศที่กำลังมีการพัฒนา 25 ประเทศ

นอกจากนั้น หากพิจารณา FDI จากประเทศกำลังพัฒนาจะพบว่าการแสวงหาตลาดเป็นแรงจูงใจหลักในการไปลงทุนต่างประเทศ ดังเช่นข้อสรุปจากการสำรวจของ UNCTAD (2006) และความเห็นจาก Rasiah et al. (2010) และ Milelli et al. (2010) อีกทั้ง Sosa Andrés et al. (2012) พบว่าแรงจูงใจจากการแสวงหาทรัพยากรมีส่วนไม่มากนักในการตัดสินใจไปลงทุนของบริษัทจากประเทศกำลังพัฒนา แต่ Sosa Andrés et al. (2012) ไม่ได้พิจารณาจีนและอินเดียเนื่องจากปัญหาด้านข้อมูล อย่างไรก็ตามแรงจูงใจจากการแสวงหาทรัพยากรอาจจะเพิ่มความสำคัญมากขึ้น และอย่างน้อยก็เป็นที่น่าสนใจในวงกว้างว่าการลงทุนจากจีนยังประเทศในแถบ sub-Saharan Africa โดยมากนั้นเป็นไปเพื่อการแสวงหาทรัพยากร (Buckley et al. (2007), Kaplinsky และ Morris (2009) และ Cheung et al. (2011)) โดย Albuquerque et al. (2004) พบว่าการแสวงหาตลาดเป็นแรงจูงใจของการลงทุนขาออกของประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และได้หันส่วนการแสวงหาทรัพยากรเป็นแรงจูงใจในการไปลงทุนของญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ นอกจากนี้ Pradhan (2011) พบว่าการแสวงหาทรัพยากรเป็นแรงจูงใจสำคัญของบริษัทจากจีนแต่ไม่ใช่จากอินเดีย

สำหรับแรงจูงใจที่เป็นไปเพื่อการแสวงหาประสิทธิภาพนั้น จะมีความกำกวมกับทั้งแรงจูงใจเพื่อการแสวงหาทรัพยากรและการแสวงหาตลาด¹³ โดยงานวิจัยบางชิ้นเน้นถึงความสามารถของบริษัทรานานาชาติในการแบ่งแยกขั้นตอนการผลิตและทำให้ลดต้นทุนการผลิตจากค่าแรงที่ต่ำกว่าในประเทศกำลังพัฒนา (เช่น Eckel (2003), Nunnenkamp และ Spatz(2002)) ในขณะที่งานวิจัยบางชิ้นก็เน้นถึงประโยชน์จากการมีทรัพยากรหลายรูปแบบซึ่งทำให้เกิด economies of scales and scope (เช่น Bevan และ Estrin (2000), Campos และ Kinoshita (2003))¹⁴ ในส่วนของการวิเคราะห์เชิงประจักษ์เพื่อสนับสนุนแรงจูงใจที่เป็นไปเพื่อการแสวงหาประสิทธิภาพนั้นมักจะเป็นไปในรูปแบบของการแสดงว่าบริษัทที่ไปลงทุนในต่างประเทศทั้งในแบบของการตั้งบริษัทลูกและการนำเข้าสินค้าขั้นกลาง (intermediate goods) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตของบริษัทผู้ลงทุนซึ่งอาจเป็นไปในแง่ของการเพิ่มความรู้และเทคนิคในการผลิตเพิ่ม การเข้าถึงเทคโนโลยีเฉพาะด้าน เพิ่มความสามารถด้านการจัดการและการขนส่ง รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงตลาดใหม่ด้วย Sunesen et al. (2010)

¹³จากDunning (1993,หน้า 60)การแสวงหาประสิทธิภาพนั้นเพื่อ‘take advantage of differences in the availability and costs of traditional factor endowments in different countries และเพื่อ ‘take advantage of the economies of scales and scope and of differences in consumer tastes and supply capabilities’

¹⁴ Carr et al (2001) ได้พัฒนาแบบจำลองที่เรียกกันว่า ‘knowledge-capital model’ ซึ่งเป็นการรวมทั้งการแสวงหาตลาดและการแสวงหาประสิทธิภาพไว้ด้วยกัน

แสดงให้เห็นว่าบริษัทในกลุ่มประเทศยุโรปที่ไปลงทุนในต่างประเทศ มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมากกว่าบริษัทที่ไม่ได้ไปลงทุนในต่างประเทศ Navarettiet et al. (2004) พบว่าการตั้งสาขาในต่างประเทศช่วยให้บริษัทแม่จากประเทศอิตาลีมีประสิทธิภาพมากขึ้น Hijzen et al. (2009) พบว่าผลการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะกับการลงทุนในต่างประเทศ ด้านอุตสาหกรรม ส่วนด้านการบริการนั้นจะเริ่มเห็นผลดังกล่าวเมื่อผ่านไประยะหนึ่ง Moser et al. (2009) พบว่าบริษัทของเยอรมันที่มีการผลิตในต่างประเทศ (offshoring) มีประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่าและมีส่วนแบ่งตลาดทั้งภายในประเทศและนอกประเทศสูงกว่าบริษัทที่ไม่มีการผลิตในต่างประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่าสินค้านำเข้าชั้นกลางที่บริษัทนำเข้ามาจากต่างประเทศนั้นมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยการนำเข้าสินค้าชั้นกลางที่เป็นวัตถุดิบช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพมากกว่าสินค้านำเข้าชั้นกลางในรูปการบริการ (Görg และ Hanley (2005) และ Andersson et al. (2008))

แรงจูงใจของการลงทุนทั้งสามประการที่กล่าวถึงข้างต้นนั้นมีลักษณะของการเข้าไปใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่งในประเทศผู้รับทุน ดังนั้นจึงมีการรวมเรียกแรงจูงใจทั้งสามแบบของ FDI ว่าเป็น FDI เพื่อการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ (asset exploiting FDI) (Narula และ Martin (2005)) ในขณะที่แรงจูงใจแบบสุดท้ายคือการแสวงหาสินทรัพย์เชิงยุทธศาสตร์นั้นมีลักษณะที่บริษัทผู้ลงทุนพยายามที่จะสร้างเสริมประสิทธิภาพหรือหาความรู้ใหม่ๆ จากประเทศผู้รับทุนซึ่งอาจเป็นไปโดยการไปตั้งฐานการผลิตหรือศูนย์วิจัยในประเทศที่มีการพัฒนาในด้านนั้นๆ สูงจะเห็นได้ว่าบริษัทผู้ลงทุนในแง่ดังกล่าวอาจไม่จำเป็นต้องมีข้อได้เปรียบแต่เดิม ในทางกลับกันการลงทุนเช่นนี้จะช่วยสร้างข้อได้เปรียบให้แก่บริษัทในอนาคตได้ และในปัจจุบันเริ่มมีการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของการลงทุนในแง่มุมมองนี้มากขึ้น ตัวอย่างเช่น Kogut และ Chang (1991), Neven และ Siotis (1996), และ Van Pottelsberghe และ Lichtenberg (2001) โดย Albuquerque et al. (2004) พบว่าส่วนการลงทุนทางตรงขาออกจากไต้หวันนั้นส่วนหนึ่งเป็นไปเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยี

นอกจากนั้น ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงทุนระหว่างประเทศในอีกหลายแง่มุม ที่สำคัญอันหนึ่งได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนระหว่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศ โดยการลงทุนระหว่างประเทศอาจเป็นการทดแทนการส่งออก เช่นงานของ Grosse และ Trevino (1996) ที่แสดงว่าการลงทุนในต่างประเทศเป็นไปเพื่อคงตลาดที่ได้เคยส่งออกไปยังในอดีต จึงนับเป็นงานที่สนับสนุนทฤษฎีของ Mundell ในขณะที่ Blomstrom et al. (1988) และ Denekamp และ Ferrantino (1992) พบว่าการส่งออกและการผลิตในต่างประเทศมีลักษณะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน (complementaritiesของการส่งออกและการลงทุน) จึงเป็นงานที่สนับสนุนทฤษฎีของ Kojima

นอกจากนั้น ยังเป็นไปได้ที่การส่งออกช่วยให้บริษัทมั่นใจในการเข้าถึงตลาดในต่างประเทศ ซึ่งในที่นี้ การลงทุนในต่างประเทศเกิดขึ้นตามการส่งออก (Eaton และ Tamura (1994)).

อีกปัจจัยซึ่งมีการศึกษาอย่างแพร่หลายคือระดับการเปิดทางการค้า (openness to trade) และสนธิสัญญาทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ โดย Binh และ Houghton (2002) แสดงให้เห็นว่าข้อตกลงทางการค้าระหว่างเวียดนามและสหรัฐฯ ควรช่วยเพิ่มการลงทุนจากต่างประเทศไปยังเวียดนาม Chomo (2002) พบว่า North American Free Trade Agreement (NAFTA) ช่วยเพิ่มการลงทุนจากต่างประเทศให้กับเม็กซิโก Banga (2004) พบว่า AFTA และ APEC ช่วยเพิ่มขนาดตลาดของกลุ่มประเทศดังกล่าวและส่งผลให้มีการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามามากขึ้น Blomstrom และ Kokko (1998) ศึกษาผลกระทบของข้อตกลงทางการค้าของกลุ่มประเทศ (regional trade agreements) พบว่าการลดภาษีระหว่างกันภายในในกลุ่มประเทศช่วยส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศเนื่องจากผลของการขยายตลาด แต่การลดภาษีกับประเทศนอกกลุ่มอาจส่งผลให้มีการลดทุนลดลงหากการลงทุนนั้นเป็นไปเพื่อการก้าวข้ามภาษี (tariff jumping FDI)

ทั้งหมดที่ได้กล่าวไปข้างต้น เป็นการพิจารณาปัจจัยหรือแรงจูงใจของบริษัทของการไปลงทุนในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ดังเช่นใน OLI paradigm สิ่งที่มีความสำคัญในการที่บริษัทจะสามารถไปลงทุนในต่างประเทศได้นั้นขึ้นกับความสามารถหรือข้อได้เปรียบของบริษัทเอง Markusen (1995) ให้ความเห็นว่าการเป็นบริษัทนานาชาติ (multinationals) นั้นมีความสำคัญกับบริษัทหรืออุตสาหกรรมซึ่งมีระดับ R&D สูง มีสัดส่วนของพนักงานผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพหรือเทคนิคต่อพนักงานทั้งหมดสูง ผลิตสินค้าใหม่หรือมีความซับซ้อนสูง มีการผลิตสินค้าหลายรูปแบบ (differentiated products) และมีการโฆษณาสูง Morck และ Yeung (1991) แสดงให้เห็นว่า multinationals มักเป็นบริษัทที่มีมูลค่าสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ (intangible assets) ในสัดส่วนสูง นอกจากนี้ขนาดของบริษัทมีความสำคัญในการเป็น multinationals โดยจะต้องมีขนาดถึงระดับหนึ่ง แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องมีขนาดใหญ่มากไปกว่านั้นนัก (Blomstrom และ Lipsey (1991), Morck และ Yeung (1991))

2.3. แรงจูงใจในการลงทุน-ปัจจัยภายนอกประเทศผู้ลงทุน ('Push Factors')

UNCTAD (2006) กล่าวถึงความสำคัญของ push factors ต่อการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ ขาออก โดยเน้นปัจจัยของประเทศผู้ลงทุนได้แก่ สภาพตลาด สภาพการค้า ค่าใช้จ่ายในการผลิต สภาพการทำธุรกิจในประเทศ และนโยบายของรัฐ (market conditions, trade conditions, cost of production, local business conditions and home government policies)

ทั้งนี้จากปัจจัยทั้งหมด market conditions เช่นตลาดภายในมีขนาดเล็ก การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดระดับลง นับเป็นปัจจัยหลักที่ผลักดันให้บริษัทไปลงทุนในต่างประเทศ Svetlicic (2004) ให้ความเห็นว่าตลาดขนาดเล็กนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บริษัทในประเทศที่กำลังเริ่มการพัฒนา (transition economies) ออกไปลงทุนในต่างประเทศ Chudnovsky และ Lopez (2000) ให้ความเห็นในแง่เดียวกันสำหรับบริษัทในแถบละตินอเมริกา ส่วน UNCTAD (2006) ให้ความเห็นว่าบริษัทระหว่างประเทศของอินเดียไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อเข้าหาลูกค้าเฉพาะกลุ่ม ในขณะที่ Ariff และ Lopez (2007) พบว่าอุปสงค์ที่ลดลงในประเทศส่งผลให้บริษัทในมาเลเซีย โดยเฉพาะบริษัทก่อสร้างออกไปลงทุนต่างประเทศ และ Masron และ Shahbudin (2010) พบว่า market conditions นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับประเทศไทยและมาเลเซียในการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ

สำหรับ trade conditions นั้นอาจหมายถึงความสะดวกและค่าใช้จ่ายต่างๆ ทางการค้า ซึ่งรวมถึงการกีดกันและภาษีทางการค้าระหว่างกัน Andreff (2003) กล่าวถึงกรณีของบริษัทในประเทศยุโรปตอนกลางที่ไปลงทุนต่างประเทศเนื่องจากมาตรการโควตาการส่งออกของรัฐบาลตน

เมื่อพิจารณาปัจจัยผลักดันการลงทุนอันเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายการผลิตภายในที่สูงขึ้นนั้นจะพบว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจมาระยะหนึ่ง ทำให้ค่าจ้างแรงงานเพิ่มสูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากโยกย้ายฐานการผลิต โดยเฉพาะในส่วนที่ใช้แรงงานมากของบริษัทญี่ปุ่นไปยังประเทศกำลังพัฒนาในอดีต ซึ่งประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นส่วนหนึ่งก็เริ่มมีบทบาทสำคัญในการลงทุนระหว่างประเทศและปัจจัยด้านค่าจ้างแรงงานสำหรับประเทศเหล่านั้นก็กลายเป็นตัวผลักดันให้มีการออกไปลงทุนในประเทศอื่นๆ ต่อไป ดังเช่นใน Ariff และ Lopez (2007) ที่พบว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศของบริษัทจากประเทศไทยและมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านนี้ยังไม่มีควมสำคัญมากนักสำหรับประเทศอินเดียและจีน UNCTAD (2006)

หากพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ local business conditions จะพบว่าครอบคลุมในหลายด้าน เช่น การแข่งขันจากภายนอก ดังตัวอย่างของบริษัทจีนที่ประสบกับการแข่งขันจากบริษัทต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในจีน (UNCTAD (2006)) อีกทั้งการไปลงทุนในต่างประเทศล่วงหน้า การเปิดเสรีของประเทศตนก็เป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งด้วย ดังเช่น บริษัท Embraer จากบราซิลและ Techint จากอาร์เจนตินา นอกจากนั้น Andreff (2003) เห็นว่าวิกฤตในตุรกีเป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้บริษัทไปลงทุนนอกประเทศ และ UNCTAD (2006) พบว่าการขาดระบบโครงสร้างพื้นฐานมีส่วนทำให้บริษัทในทวีปแอฟริกาออกไปลงทุนในต่างประเทศ

ท้ายสุดนั้น นโยบายของภาครัฐก็มีส่วนผลักดันให้บริษัทออกไปลงทุนในต่างประเทศซึ่งในอดีตประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือให้บริษัทของตนก้าวข้ามอุปสรรคที่กีดขวางการไปลงทุนในต่างประเทศ แม้ว่าการลงทุนนั้นจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตโดยมาตรการต่าง ๆ มักเป็นไปในรูปของการลดหย่อนหรือให้สิทธิพิเศษบางอย่างทางภาษีสำหรับประเทศกำลังพัฒนานั้นส่วนมากเพื่ริเริ่มมาตรการที่ช่วยสนับสนุนการลงทุนระหว่างประเทศ ขาออก และบางประเทศก็ยังไม่มีการพิเศษใดๆ Ariff และ Lopez (2007) กล่าวถึงนโยบายของรัฐบาลมาเลเซีย เช่น การยกเว้นภาษีที่มีขึ้นเพื่อช่วยสนับสนุนการไปลงทุนในต่างประเทศ ในขณะที่ Pavida (2001) กล่าวถึงมาตรการควบคุมเงินทุนและการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนในต่างประเทศและส่งผลให้บริษัทไทยไปตั้งสาขายังประเทศคู่ค้าสำคัญหรือในประเทศที่เป็นศูนย์กลางทางการเงิน

2.4. ประโยชน์ของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ

จาก UNCTAD (2012) การลงทุนทางตรงขาออกมีมูลค่าถึง 1.5 ล้านล้านดอลลาร์ในปี 2011 ซึ่งแม้ว่าจะยังไม่มากเท่ากับค่าสูงสุดในปี 2007 ก็มีแนวโน้มเติบโตขึ้น และจะเพิ่มขึ้นมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่ขึ้นอยู่กับสภาพความมั่นคงของเศรษฐกิจโลก อีกแนวโน้มหนึ่งที่ได้เห็นได้คือการเพิ่มขึ้นของการลงทุนจากต่างประเทศที่มาจากประเทศกำลังพัฒนาจะเห็นว่าการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศน่าจะเพิ่มบทบาทมากขึ้นเรื่อยในการพัฒนาเศรษฐกิจโลก ซึ่งนำไปสู่คำถามเกี่ยวกับประโยชน์ของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ ทั้งที่มีต่อประเทศผู้รับทุนและประเทศผู้ให้ทุน

ประโยชน์ต่อประเทศผู้รับทุน (Host Country Effects)

ในเชิงทฤษฎีนั้นการได้รับการลงทุนจากประเทศอื่นอาจมีทั้งประโยชน์และโทษ ประโยชน์ที่เกิดจากการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศมีทั้งการได้รับเงินทุนในประเทศที่ขาดแคลนทุนดังเช่นใน Mundell (1957) และ Kojima (1973) การได้รับการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสร้างทรัพยากรบุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับบริษัทในประเทศในงานของ Haaker (1999) และ Fosfuri et al. (2001) การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการผลิตหรือการจัดการแบบต่าง ๆ รวมถึงโอกาสในการเลียนแบบสินค้า ในงานของ Mansfield และ Romeo (1980), Dunning (1993) และ Wang และ Blomström (1992) การช่วยเพิ่มอุปสงค์ในตลาดภายในซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาการผลิตในสินค้าขั้นกลางและสินค้าต่อยอดอื่น ๆ ของบริษัทภายในตามงานของ Rodriguez-Clare (1996) และ Markusen และ Venables (1999) การสร้างแรงผลักดันในการแข่งขันกับบริษัทภายในประเทศซึ่งช่วยทำให้เกิดการพัฒนาในงานของ Cantwell (1989), Wang และ Blomström (1992) และ Glass และ Saggi (2002)

อย่างไรก็ตาม Hymer (1960) กล่าวถึงโทษของการลงทุนจากบริษัทขนาดใหญ่จากต่างประเทศในแง่ของโอกาสการทำให้เกิดการผูกขาดและทำลายการผลิตภายใน โดย Durham (2004) พบว่าโทษดังกล่าวมีแนวโน้มจะเกิดกับประเทศที่มีตลาดที่อ่อนแอและไม่สามารถรองรับการผลิตที่เพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้ Zanfei (2000) ยังกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายของประเทศผู้รับทุนและบริษัทผู้ลงทุน ในลักษณะ prisoner's dilemma ที่แม้การร่วมมือกันจะเกิดผลดีต่อทั้งสองฝ่ายแต่ก็อาจไม่เกิดขึ้นในดุลยภาพ

แม้งานเชิงทฤษฎีจะแสดงให้เห็นทั้งประโยชน์และโทษ แต่งานวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์โดยรวมแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการลงทุนทางตรงในการช่วยเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุนโดยงานส่วนหนึ่งเน้นความสำคัญของระดับทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็นปัจจัยในความสามารถของประเทศที่จะพัฒนาทางเศรษฐกิจเมื่อมีการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามา เช่นงานของ Borenzstein et al. (1998) ซึ่งศึกษาข้อมูลจากประเทศกำลังพัฒนา 69 ประเทศ นอกจากนี้ Blomstrom et al. (1992) พบว่าการลงทุนจากต่างประเทศมีผลอย่างมากในการผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจ De Gregorio (1992) พบว่าการลงทุนจากต่างประเทศมีประสิทธิภาพมากกว่าการลงทุนภายในประเทศ Jansen (1995) ศึกษาถึงผลกระทบของ FDI ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยพบว่า FDI ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชนและการส่งออก กรกรัณย์ ชีวะตระกูลพงษ์และชโยดม สรรพศรี (2555) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของ FDI ที่เข้ามาในประเทศไทยพบว่า FDI ช่วยส่งเสริมการจ้างงาน ผลผลิตภาพการผลิต และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย Chen และ De Lombaerde (2009) และ Nicolas (2009) พบว่าการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศและการเกิดเครือข่ายการผลิตในภูมิภาคเอเชียเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจนับตั้งแต่ปีค.ศ. 1990 ในภูมิภาค

อย่างไรก็ตาม ผลเชิงประจักษ์ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้นยังมีความขัดแย้งกันอยู่ ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นปัญหาด้านข้อมูลและวิธีการการศึกษา หรืออาจเกิดจากความแตกต่างกันในลักษณะของการถ่ายทอดเทคโนโลยีในประเทศต่างๆ งานของ Blomström และ Kokko (1998), Lipsey (2002) และ Görg (2003) แสดงและอภิปรายผลในด้านนี้อย่างละเอียด

ประโยชน์ต่อประเทศผู้ลงทุน (Home Country Effects)

เนื่องจากโดยมากแล้วบริษัทเป็นผู้ตัดสินใจในการไปลงทุนในต่างประเทศเอง ดังนั้นในส่วนของบริษัทเองก็ควรจะได้รับประโยชน์จากการไปลงทุนดังกล่าว (แม้ว่าในความเป็นจริงแล้วอาจมีบางกรณีที่บริษัทไม่ได้รับประโยชน์ดังที่ตั้งเป้าไว้) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วบริษัทที่ไปลงทุนในต่างประเทศจะมีขนาดใหญ่

กว่าบริษัทที่ไม่มีการลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการเข้าถึงตลาดใหม่ๆ การลดค่าใช้จ่ายในการผลิตต่างๆ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตจากความสามารถในการเข้าถึง economies of scale and scope ที่ช่วยให้บริษัทสามารถแข่งขันในระดับโลกได้ดีกว่าบริษัทภายในประเทศซึ่งได้กล่าวถึงผลงานวิจัยเชิงประจักษ์ไปก่อนหน้านี้แล้วในงานของ Sunesen et al., Navaretti et al., Hijzen et al. และ Moser et al. นอกจากนี้ Pagoulatos และ Sorensen (1976), Hirshey (1982) และ Benvignati (1983) พบว่าการไปลงทุนในต่างประเทศช่วยสร้างเสริมสถานะในตลาดแก่บริษัทของสหรัฐฯ แต่ประโยชน์ที่บริษัทได้รับอาจไม่ได้ส่งให้เกิดประโยชน์โดยรวม แม้ว่าประสิทธิภาพและรายได้ที่เพิ่มขึ้นของบริษัทน่าจะดีกับประเทศในระดับมหภาค แต่อำนาจตลาดที่เพิ่มขึ้นของบริษัทในประเทศของตนอาจส่งผลเสียต่อสวัสดิการโดยรวมได้

เมื่อพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการลงทุนทางตรงในระดับมหภาคสำหรับประเทศผู้ลงทุนนั้นจะเห็นว่าอาจมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ ระดับการส่งออกและนำเข้า การจ้างงาน ค่าจ้างแรงงาน การพัฒนาความรู้และเทคโนโลยี และรายได้จากภาษี เป็นต้น Kokko (2006) แสดงและอภิปราย Home Country Effects ในทางทฤษฎีและจากงานวิจัยเชิงประจักษ์ต่างๆ โดยเฉพาะสำหรับประเทศพัฒนาแล้วโดยละเอียด และพบว่าโดยมากจะพบว่าการลงทุนทางตรงช่วยเพิ่มระดับการส่งออกและการผลิตของประเทศผู้รับทุนเล็กน้อย ในขณะที่ผลของการจ้างงานโดยรวมเป็นไปในเชิงลบเล็กน้อยเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะการจ้างงานภายใน จากการใช้แรงงานสูงมาเป็นการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูงและแรงงานน้อยลง นอกจากนี้ยังพบว่าหลายประเทศมีความกังวลเกี่ยวกับผลในทางลบ โดยเฉพาะผลที่จะเกิดกับงบดุลของประเทศ ซึ่งทำให้เกิดการกีดกันการไปลงทุนในบางช่วงซึ่งวรรณกรรมปริทัศน์ในส่วนนี้จะอิงจากงานเชิงสำรวจของ Kokko ดังกล่าวเป็นหลัก

เริ่มต้นจากผลของการลงทุนทางตรงขาออกที่มีต่อการส่งออกและการผลิตของประเทศ ซึ่งเมื่อพิจารณาการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศทั้งสองรูปแบบ vertical และ horizontal แล้วผลกระทบที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะที่ต่างกันซึ่งอาจเป็นบวกหรือลบก็ได้ เมื่อพิจารณา vertical FDI จะเห็นชัดว่า vertical FDI ทำให้เกิดการทดแทนการผลิตในประเทศในระดับหนึ่งซึ่งอาจมีส่วนลด net exports (substitution effect) เนื่องจากบริษัทอาจมีการนำเข้าสินค้าขั้นกลางจากบริษัทลูกในต่างประเทศ แต่หากการลงทุนดังกล่าวช่วยทำให้บริษัทสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ดีขึ้นและเพิ่มส่วนแบ่งตลาดในที่สุด และผลที่เกิดแก่การผลิตภายในและการส่งออกก็อาจเป็นบวกได้ (complementarities) สำหรับ horizontal FDI นั้น หากการไปลงทุนเป็นไปเพื่อการทดแทนการส่งออก (export substitution) ผลที่จะเกิดต่อการผลิตและการส่งออกจะเป็นลบ อย่างไรก็ตามในกรณีนี้ก็อาจเป็นไปได้ว่าการไปลงทุน

เป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่มส่วนแบ่งตลาด ซึ่งอาจทำให้เกิดการส่งออกของสินค้าชั้นกลางจากผู้ผลิตภายในอื่นๆ ของประเทศได้ โดยผลสุดท้ายของการส่งออกและการผลิตอาจเป็นบวกหรือลบขึ้นอยู่กับ การเพิ่มขึ้นของการขายและการซื้อสินค้าชั้นกลางจาก home countries ของบริษัทสาขาในต่างประเทศ

สำหรับผลกระทบที่เกิดต่อการจ้างงานนั้น โดยทั่วไปแล้วอาจมีความเชื่อที่ว่าระดับการผลิตหรือ การส่งออกที่มากขึ้นจะช่วยทำให้เกิดการจ้างงานมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งจะเห็นว่า ผลต่อการจ้างงานอาจเป็นบวกหรือลบก็ได้แม้ว่าการผลิตและการส่งออกจะมากขึ้น จุดสำคัญที่ต้อง พิจารณาในที่นี้คือการไปลงทุนในต่างประเทศของบริษัทเป็นเพื่อการผลิตสินค้าที่มีการใช้แรงงานสูงหรือ การใช้เทคโนโลยีสูง หากการไปลงทุนเป็นการย้ายฐานการผลิตที่ใช้แรงงานสูงและเทคโนโลยีต่ำออก นอกประเทศผลในเบื้องต้นจะเป็นลบ และแม้จะมีปริมาณการขายของบริษัทที่เพิ่มขึ้นมากพอที่ทำให้การ ส่งออกและการผลิตของประเทศเพิ่มขึ้นก็ได้ไม่ได้เป็นการรับรองว่าการจ้างงานภายใน (ในระดับแรงงาน วิชาชีพ หรือแรงงานชั้นสูง) จะเพิ่มขึ้นมากกว่าแรงงานชั้นต่ำที่หายไป ในทางกลับกันหากการลงทุนใน ต่างประเทศเป็นไปเพื่อการสร้างเสริมความรู้และเทคโนโลยี (strategic asset seeking) ผลที่เกิดขึ้นกับ ทั้งการผลิตภายใน การส่งออก และการจ้างงานควรจะเป็นบวก

เนื่องจากทิศทางของผลกระทบทางทฤษฎีเป็นไปในทางใดก็ได้ ดังนั้นการตอบคำถามด้านนี้จึงต้อง ใช้การพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นหลัก โดยจากงานศึกษาในรูปแบบของกรณีศึกษาและการศึกษา ข้อมูลมหภาคของบริษัทสหรัฐ ส่วนมากพบว่าการลงทุนทางตรงขาออกของสหรัฐ และการส่งออกนั้น มีลักษณะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน เช่นงานของ Stobaugh et al. (1972) และ Bergsten et al. (1978) สำหรับงานในรูปแบบกรณีศึกษา Lipsey และ Weiss (1981, 1984) และ Brainard (1997) ส่วนงานศึกษาข้อมูลของประเทศสวีเดนมักไม่พบหรือพบความสัมพันธ์เชิงบวกเพียงเล็กน้อย เช่นงาน ของ Swedenborg (1979, 1985, และ 2001) ส่วน Svensson (1996) พบความสัมพันธ์เชิงลบแต่ไม่มาก นัก นอกจากนั้น BarbaNavaretti และ Castellani (2004) พบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างการลงทุน ทางตรงขาออกกับการผลิตและประสิทธิภาพการผลิตสำหรับประเทศอิตาลี แต่ไม่พบผลกระทบต่อ การจ้างงานในอิตาลี Ohno (2009) ชี้ให้เห็นว่า outward FDI เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NIEs) ดั้งเดิม เช่น ไต้หวัน เกาหลี สามารถพ้นจากกับดักรายได้ระดับกลาง (middle income trap) มาเป็นประเทศพัฒนาแล้วได้ นอกจากนี้ งานศึกษา Masron และ Shahbudin (2010) ยังแสดงให้เห็นว่าโดยทั่วไปแล้วระดับ GDP และ outward FDI มักมีความสัมพันธ์ในทางบวก ยกเว้นในกรณีของประเทศไทยนับจากช่วงหลังวิกฤตการณ์ทางการเงินในปีค.ศ. 1997 เป็นต้นมา

แต่เมื่อพิจารณาผลกระทบต่อการจ้างงานจะเห็นว่างานวิจัยส่วนมากจะพบความสัมพันธ์ในเชิงลบ ระหว่างการลงทุนทางตรงขาออกและการจ้างงานภายใน แม้จะเป็นผลกระทบที่ไม่มากนัก

เช่น งานศึกษาของ Kravis และ Lipsey (1988), Brainard และ Riker (1997), Faini et al. (1999), Braconier และ Ekholm (2000) และ Konings และ Murphy (2001) สำหรับประเทศพัฒนาแล้วต่าง ๆ

หากพิจารณาผลของการลงทุนทางตรงขาออกที่มีต่อโครงสร้างแรงงานและระดับค่าจ้าง จะพบว่า บริษัทที่ไปลงทุนในต่างประเทศมักจะเน้นการจ้างงานในแรงงานระดับวิชาชีพ (white-collar) และลดการจ้างงานในแรงงานระดับล่าง (blue-collar) ซึ่งเป็นผลมาจากการคงการบริหารงานหรือการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูงในประเทศ และผลิตสินค้าที่ใช้แรงงานมากในต่างประเทศ เช่นงานของ Frank และ Freeman (1978), Kravis และ Lipsey (1988), Gunderson และ Verma (1994), Slaughter (2000), Egger และ Egger (2003), Dachs และ Ebersberger (2006) แต่งานวิจัยในบางประเทศก็แสดงว่ามีการจ้างงานแรงงานระดับล่างมากขึ้นในประเทศผู้ลงทุนในบางช่วง เช่น Hakkalal และ Kokko (2000) สำหรับสวีเดน และ Debaere (2004) สำหรับเกาหลีใต้

นอกจากนั้น ผลการศึกษาข้อมูลจากประเทศในกลุ่ม OECD ในงานของ Lipsey (2000) พบว่าการลงทุนทางตรงขาออกกับขาเข้ามีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมาก (strong complementarities) ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างซับซ้อน แต่แสดงให้เห็นถึงระดับการพัฒนาของสถาบันและตลาดภายในประเทศว่ามีมากพอที่จะดึงดูดการลงทุนในการผลิตที่ซับซ้อนและส่งผลถึงการไปลงทุนของบริษัทในประเทศเองต่อไปได้หรือไม่ (Dunning (1981) และ Dunning et al. (2001)) อย่างไรก็ตาม Globerman และ Shapiro (2006) แสดงให้เห็นว่าหากพิจารณาข้อมูลจากประเทศกำลังพัฒนาการส่งเสริมซึ่งกันและกันของการลงทุนขาออกและการลงทุนขาเข้าในมีไม่มากนัก และในบางกรณีก็มีแนวโน้มที่จะลดลงด้วย

บทที่ 3

สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยใน ประเทศ CLMV

ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยจะทำการสรุปภาพรวมการลงทุนทางตรงขาออกของประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อดูสถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทย

3.1 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยโดยรวมและในกลุ่มประเทศอาเซียน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมามีการออกไปลงทุนยังต่างประเทศในระดับที่ต่ำมาก และเพิ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากใน 2 ปีที่ผ่านมา โดยในปีค.ศ. 2011 ประเทศไทยมีเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก 33,206 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเปรียบเทียบกับเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกที่ระดับ 2,203 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีค.ศ. 2000 จากแรงผลักดันต่าง ๆ ที่จะศึกษาต่อไปในบทที่ 3 โดยเฉพาะเรื่องของการขาดแคลนแรงงาน และระดับค่าจ้างแรงงานที่ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมาก

หากพิจารณารายละเอียดของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยจากตารางที่ 3-1 จะพบว่า ประเทศไทยมีการออกไปลงทุนในธุรกิจเหมืองแร่มากที่สุด ตามมาด้วยภาคอุตสาหกรรม การผลิตโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมอาหารและปิโตรเคมี และภาคบริการ โดยเฉพาะบริการทางการเงิน และประกันภัย บริการที่เกี่ยวข้องกับโรงแรมและร้านอาหาร และบริการค่าปลีกและซ่อมบำรุงโดยพบอัตราการเติบโตที่สูงในการทำเหมืองแร่ อุตสาหกรรมการผลิตโดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม และอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานสูง เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ และบริการทางการเงินและประกันภัย รวมถึงบริการด้านอสังหาริมทรัพย์

ตารางที่ 3- 1: เงินลงทุนสุทธิทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยแยกตามภาคการ
ลงทุน

หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ

	2006	2007	2008	2009	2010	2011 p
1 A Agriculture, forestry and fishing	2.49	0.00	0.00	40.66	64.22	75.67
2 B Mining and quarrying	1,473.77	2,026.57	3,408.83	4,504.97	7,615.79	11,672.59
3 C Manufacturing	3,960.82	3,080.83	3,995.35	5,275.63	6,696.46	8,288.79
4 Of which:						
5 10 Manufacture of food products	1,451.85	889.37	1,173.11	935.88	1,717.99	1,882.02
6 11 Manufacture of beverages	41.77	39.61	33.00	342.95	276.75	595.25
7 13 Manufacture of textiles	109.09	140.44	282.29	362.68	440.69	599.40
8 17 Manufacture of paper and paper products	121.90	150.39	140.41	137.35	161.32	206.76
9 20 Manufacture of chemicals and chemical products	568.59	322.24	540.26	778.14	1,089.67	1,196.32
10 22 Manufacture of rubber and plastics products	322.97	236.35	279.41	171.21	206.70	264.20
11 26 Manufacture of computer, electronic and optical products	705.64	529.54	609.16	752.25	967.53	996.98
12 27 Manufacture of electrical equipment	147.97	252.32	328.18	78.91	85.79	73.98
13 28 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	14.96	2.98	2.85	320.84	324.49	406.61
14 29 Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	176.20	150.15	207.47	731.73	634.51	468.44
15 D Electricity, gas, steam and air conditioning supply	225.41	32.85	276.59	454.98	649.85	843.82
16 F Construction	92.47	175.24	199.62	253.21	299.65	221.61
17 G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	426.42	471.06	612.45	1,524.50	2,406.20	2,616.66
18 H Transportation and storage	410.94	494.39	597.41	766.03	948.54	878.58
19 I Accommodation and food service activities	108.37	113.67	175.49	232.52	232.11	210.82
20 K Financial and insurance activities 2/	1,407.65	2,276.16	2,157.44	2,635.50	2,737.68	4,291.00
21 L Real estate activities	234.55	583.60	484.14	651.21	1,004.31	1,033.64
22 Others	242.00	195.97	173.10	826.11	914.89	10,516.83
23 Total	8,584.89	9,450.34	12,080.42	17,165.32	23,569.70	40,650.01

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

หากพิจารณาจากประเทศผู้รับทุนของประเทศไทยแล้วจะพบว่า กลุ่มประเทศอาเซียนเป็นประเทศผู้รับทุนที่สำคัญที่สุดของประเทศไทยตามมาด้วยประเทศฮ่องกง จีน สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา โดยในกลุ่มประเทศอาเซียน ผู้รับทุนที่สำคัญของประเทศไทยคือประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม และเมียนมาร์ แต่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของการออกไปลงทุนในประเทศลาวและกัมพูชา อย่างเห็นได้ชัด ตามที่แสดงในตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3- 2: เงินลงทุนสุทธิทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยแยกตามประเทศ
ผู้รับทุน

หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ

	2006	2007	2008	2009	2010	2011 p
1 ASEAN	3,415.14	3,182.23	4,503.52	6,025.46	9,433.69	12,127.37
2 Brunei Darussalam	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3 Cambodia	134.46	146.42	151.62	176.51	174.53	233.76
4 Indonesia	346.77	181.37	203.81	268.24	440.29	1,172.42
5 Laos	49.27	142.01	294.03	551.86	744.80	710.53
6 Malaysia	331.75	547.14	882.86	1,221.11	1,519.98	1,650.22
7 Myanmar	849.95	259.35	381.19	517.77	700.34	1,060.81
8 Philippines	192.71	217.02	194.85	195.72	258.93	211.87
9 Singapore	1,138.64	1,323.26	1,935.15	2,496.68	4,861.74	5,968.50
10 Vietnam	371.59	365.66	460.01	597.57	733.08	1,119.26
11 EU 2/	304.89	593.18	650.40	892.21	1,412.04	2,007.96
12 Austria	21.42	18.12	18.33	14.67	12.24	11.55
13 Belgium	21.17	38.69	38.07	51.73	118.98	85.75
14 Denmark	0.16	0.18	1.91	0.13	2.37	2.36
15 France	4.34	19.14	33.91	16.00	25.82	22.49
16 Germany	48.08	22.75	23.16	40.18	36.12	53.49
17 Ireland	0.57	0.48	0.14	0.31	65.32	0.35
18 Lithuania	29.96	37.80	119.08	161.98	275.30	313.06
19 Netherlands	2.96	35.36	87.94	151.57	187.57	441.97
20 United Kingdom	103.19	343.42	245.72	312.93	524.96	898.65
21 Other EU	73.04	77.24	82.14	142.71	163.36	178.29
22 Australia	41.69	36.83	36.68	45.60	229.57	725.00
23 Bangladesh	32.31	29.96	33.77	64.23	95.66	126.23
24 British Virgin Islands	598.55	613.83	757.41	1,050.75	1,010.85	1,699.74
25 Canada	9.70	17.09	22.20	31.06	47.96	249.64
26 Cayman Islands	1,153.61	1,297.94	1,595.08	2,258.12	2,695.07	4,103.64
27 China	788.51	1,125.86	1,214.45	1,917.44	1,955.33	2,283.43
28 Egypt	12.47	512.50	476.51	465.07	509.79	287.55
29 Hong Kong	717.94	669.04	831.99	833.72	1,741.49	2,619.90
30 India	103.87	167.09	168.18	205.87	281.73	305.45
31 Japan	261.19	129.75	242.53	946.90	798.81	893.01
32 Mauritius	213.57	208.86	313.05	622.10	729.35	955.76
33 South Korea	11.49	2.93	0.75	0.41	0.85	0.70
34 Switzerland	60.92	56.39	50.68	54.29	85.22	53.29
35 Taiwan	155.81	58.49	59.62	54.32	57.99	39.53
36 United Arab Emirates	1.39	14.77	21.44	25.09	135.47	136.00
37 United States	471.60	419.78	546.12	833.10	757.66	1,397.04
38 Others	230.24	313.82	556.04	839.58	1,591.17	10,638.77
39 Total	8,584.89	9,450.34	12,080.42	17,165.32	23,569.70	40,650.01

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

หากพิจารณาเฉพาะในส่วนของกลุ่มประเทศอาเซียนแล้ว ตารางที่ 3-3 จะแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีการออกไปลงทุนในประเทศอาเซียนในการทำเหมืองแร่ อุตสาหกรรมการผลิต โดยเฉพาะ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และภาคบริการ อันได้แก่ บริการทางการเงินและประกันภัย บริการค้าปลีกค้าส่งและซ่อมบำรุง และบริการด้านการขนส่งและการจัดเก็บสินค้า

ตารางที่ 3- 3: เงินลงทุนสุทธิทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยในกลุ่มประเทศ
อาเซียนแยกตามภาคการลงทุน

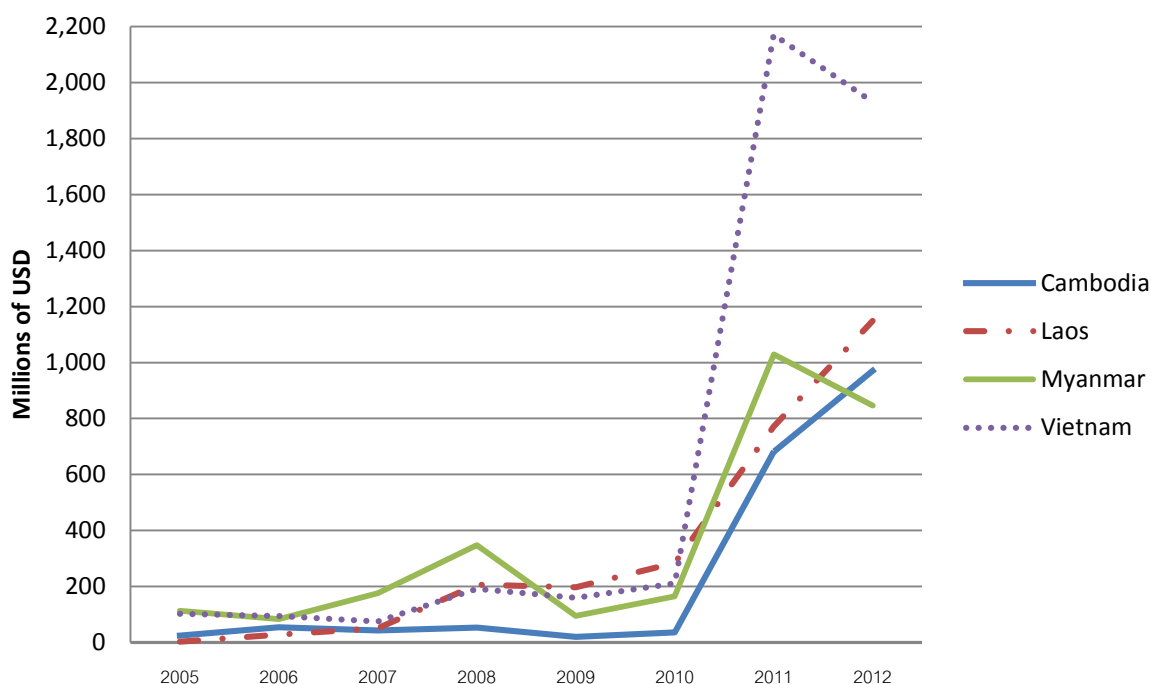
(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011 p
A Agriculture, forestry and fishing	1.78	0.00	0.00	4.00	4.42	5.81
B Mining and quarrying	429.55	562.46	1,351.62	1,340.54	3,649.34	5,275.78
C Manufacturing	1,611.21	1,046.08	1,316.22	1,624.41	2,041.48	2,508.50
Of which :						
10 Manufacture of food products	929.00	220.27	260.86	232.99	335.47	270.29
11 Manufacture of beverages	0.29	0.00	0.00	0.25	0.00	0.00
13 Manufacture of textiles	5.68	4.90	2.73	15.18	24.55	202.94
20 Manufacture of chemicals and chemical products	114.94	108.31	238.42	379.78	489.46	456.06
26 Manufacture of computer, electronic and optical products	38.71	37.89	29.74	146.04	214.99	140.54
27 Manufacture of electrical equipment	97.39	143.33	160.02	35.65	37.25	35.50
28 Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	2.10	1.85	1.44	64.57	23.38	39.48
Other Manufacture	423.10	529.53	623.01	749.95	916.38	1,363.69
D Electricity, gas, steam and air conditioning supply	7.99	7.95	121.22	261.60	398.29	402.59
F Construction	47.93	72.99	99.40	139.96	160.88	99.72
G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	254.30	278.65	310.82	832.67	1,048.53	598.44
H Transportation and storage	369.01	446.75	520.41	674.53	839.25	779.78
I Accommodation and food service activities	18.93	25.88	41.15	64.90	74.02	81.34
K Financial and insurance activities 2/	383.57	485.28	480.42	578.04	698.04	1,404.65
L Real estate activities	125.32	161.28	163.76	169.00	213.96	164.39
Others	165.55	94.91	98.50	335.81	305.48	806.37
Total	3,415.14	3,182.23	4,503.52	6,025.46	9,433.69	12,127.37

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศ CLMV นับว่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงในการเข้าไปลงทุนจากประเทศไทยเนื่องจากข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่ประเทศไทยมีพรมแดนติดกับทุกประเทศยกเว้นประเทศเวียดนาม รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนจากทรัพยากรและแรงงานในประเทศดังกล่าว รวมถึงกลุ่มประเทศดังกล่าวยังจัดเป็นกลุ่มประเทศเป้าหมายที่ BOI จะให้ความสำคัญในการส่งเสริมการออกไปลงทุน ซึ่งกลุ่มประเทศดังกล่าวมีอัตราการเติบโตของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ปีค.ศ. 2010 เป็นต้นมา ดังแสดงในรูปที่ 3-1 คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาสถานการณ์การออกไปลงทุนในกลุ่มประเทศดังกล่าวเป็นการเฉพาะ

รูปที่ 3- 2: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศไหลออกของประเทศไทยไปสู่กลุ่มประเทศ CLMV

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

3.2 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยในประเทศกัมพูชา

ประเทศกัมพูชาเป็นหนึ่งในประเทศที่มีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนเป็นอย่างมาก ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548) ได้มีการศึกษาถึงสู่ทางการค้าลงทุนในประเทศกัมพูชา บริเวณเมืองเสียมเรียบและพนมเปญ โดยแสดงให้เห็นว่าประเทศกัมพูชามีความน่าสนใจในการเข้าไปลงทุนเนื่องจากมีการเปิดประเทศมากขึ้น มีการได้สิทธิพิเศษทางภาษีจากประเทศใหญ่ เช่น สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร อังกฤษ มีทำเลที่ตั้งที่ติดกับประเทศไทย รวมถึงมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมากและต้นทุนแรงงานที่ต่ำ

นอกจากนี้ ทางกัมพูชายังได้มีการจัดตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจกัมพูชา (CDC) ทำหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน โดยธุรกิจที่ขึ้นทะเบียนกับ CDC จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนในด้านต่าง ๆ เช่น การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล การยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบและเครื่องจักร การให้สิทธิเช่าที่ดิน 10,000 เฮกตาร์ได้ในเวลา 70 ปี การให้สิทธิถือครองที่ดินกรณีมีชาวกัมพูชาร่วมทุนตั้งแต่ 51% ขึ้นไป โดยอุตสาหกรรมที่ทางการกัมพูชาเน้นให้มีการลงทุนได้แก่ อุตสาหกรรมปศุสัตว์และประมง อุตสาหกรรมที่เน้นใช้เทคโนโลยี อุตสาหกรรมสาธารณสุขปิโตรเคมีและพลังงาน อุตสาหกรรม

การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมให้นักลงทุนไทยเข้าไปลงทุนได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เฟอร์นิเจอร์ และยางพารา

จากข้อมูลของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา (Cambodian Investment Board: CIB) พบว่านับตั้งแต่กัมพูชาเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 1994 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2010 คณะกรรมการฯ ได้มีการอนุมัติโครงการส่งเสริมการลงทุนรวม 1,830 โครงการ คิดเป็นมูลค่าเงินลงทุนรวม 8,470.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในจำนวนนี้เป็นการลงทุนขาออกจากไทยรวมมูลค่า 227.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งจำแนกตามประเภทธุรกิจ ได้ดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3-4: การลงทุนของไทยที่ได้รับอนุมัติจาก CIB ระหว่างปีค.ศ. 1994-2012

ประเภทธุรกิจ	จำนวนโครงการ	ทุนจดทะเบียน (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	
		รวม	ไทย
อาหารสำเร็จรูป	9	20.5	17.6
ไม้แปรรูป	2	27.5	23.6
โรงไฟฟ้า	2	11.2	8.0
สถานีวิทย์และโทรทัศน์	2	1.2	1.1
เคมีภัณฑ์	2	1.4	0.9
โรงงานจำหน่ายก๊าซ LPG	2	1.0	0.5
ปิโตรเลียม	2	1.1	0.3
โรงงานผลิตยา	1	10.0	10.0
โรงพยาบาล	1	0.5	0.2
อื่นๆ	59	289.0	165.4
รวม	82	363.4	227.6

ที่มา: Exim Bank (2011)

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ในปัจจุบันมีนักลงทุนไทยได้ย้ายฐานการผลิต อุตสาหกรรมการตัดเย็บเสื้อผ้า อุตสาหกรรมรองเท้า และอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังประเทศกัมพูชา โดยอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าและอุตสาหกรรมรองเท้าได้มีการตั้งเขตนิคมอุตสาหกรรมของไทยในเขตศรีโสภณและเปิดโรงงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษในพนมเปญ ส่วนอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ได้มีโรงงาน Minibea ซึ่งมีฐานการผลิตในประเทศไทย ผู้ผลิตตลับลูกปืน (bearing) และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีฐานการผลิตสำคัญในจังหวัดอยุธยา ประเทศไทย ได้มีการย้ายฐานการผลิตในชิ้นงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะแรงงานสูง กล่าวคือการประกอบ

มอเตอร์ขนาดเล็กและตัวขับเคลื่อนสำหรับอุปกรณ์ดิจิทัล อุปกรณ์สำนักงาน และเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนไปยังประเทศกัมพูชา บริเวณเขตอุตสาหกรรมพิเศษกรุงพนมเปญ

3.3 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยในประเศลาว

ประเทศลาวเป็นหนึ่งในประเทศที่ประเทศไทยให้ความสนใจในการเข้าไปลงทุนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศลาวมีนโยบายการเปิดประเทศเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากนับตั้งแต่ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา อีกทั้งประเทศไทยยังมีข้อได้เปรียบจากการมีพรมแดนติดกัน การมีวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน และการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกัน ประเทศลาวยังนับว่าเป็นประเทศที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ จึงเหมาะต่อการเข้าไปลงทุนการทำเหมืองแร่ และการเกษตร

หากนับเฉพาะปี ค.ศ.2000-2010 จะพบว่า ประเทศไทยมีการลงทุนสะสมอยู่ในอันดับที่ 3 โดยมีประเทศเวียดนาม และจีนที่มีการลงทุนมูลค่าสูงกว่าของไทย ดังแสดงในตารางที่ 3-5

ตารางที่ 3- 5: การลงทุนสะสมใน ลาว 5 อันดับแรก ระหว่างปีค.ศ. 2000-2010

หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐ

ลำดับ	ประเทศ	จำนวนโครงการ	มูลค่าการลงทุน
1	เวียดนาม	265	2,972,339,342
2	จีน	412	2,845,674,318
3	ไทย	276	2,693,565,843
4	เกาหลี	160	515,782,912
5	ฝรั่งเศส	78	469,537,586
	อื่นๆ	-	4,179,221,232
รวม		1,191	13,676,121,233

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศ ณ กรุงเวียงจันทน์

หากจะแยกการลงทุนในลาวออกตามหมวดธุรกิจ จะพบว่า ในปี 2010 หมวดธุรกิจที่มีมูลค่าการลงทุนมากกว่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประกอบไปด้วย การลงทุนในบริการ (518 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) แห่ส่งกำเนิดไฟฟ้า (443 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) อุตสาหกรรมและหัตถกรรม (285 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) เหมืองแร่ (268 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และ การเกษตร (168 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

หมวดธุรกิจที่มีมูลค่าการลงทุนอยู่ระหว่าง 50-100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประกอบไปด้วย การลงทุนในการค้า (75 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และการก่อสร้าง (75 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และหมวดธุรกิจ

ที่มีมูลค่าการลงทุนประมาณ 6-15 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประกอบไปด้วย การลงทุนในโรงแรมและ
ภัตตาคาร ไม้ ธนาคาร และที่ปรึกษา

3.4 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยในประเทศไทยเมียนมาร์

ในช่วงที่ผ่านมา เมียนมาร์มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงหลังจากการเปิดประเทศและการ
ปฏิรูปการปกครอง โดยประเทศเมียนมาร์มีปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้าไปลงทุนของนักธุรกิจไทยเป็นอย่าง
มาก ไม่ว่าจะเป็นความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติการมีจำนวนแรงงานค่อนข้างมาก
และต้นทุนแรงงานที่ไม่แพง

จากสถิติการลงทุนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตของ Directorate of Investment and Company
Administration ของเมียนมาร์พบว่าประเทศไทยเป็นผู้ลงทุนชาวต่างชาติขนาดใหญ่อันดับที่ 2 ในเมียนมาร์
โดยเป็นรองเพียงแค่ประเทศจีนเท่านั้น และหากเปรียบเทียบกันในระดับภูมิภาคอาเซียนจะพบว่าประเทศ
สมาชิกอื่นๆ ยังคงมีระดับการลงทุนที่ต่ำกว่าการลงทุนของไทยค่อนข้างมากตามตารางที่ 3-6

ตารางที่ 3- 6:การลงทุนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตในเมียนมาร์แบ่งตามประเทศ ณ 31 มีนาคม 2013

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อันดับ	ประเทศ	จำนวนบริษัทที่ได้รับ อนุญาต	ขนาดเงินทุน	ร้อยละ
1	จีน	44	14,180.67	33.67
2	ไทย	63	9,569.39	22.72
3	ฮ่องกง	49	6,393.33	15.18
4	เกาหลีใต้	77	2,979.23	7.07
5	สหราชอาณาจักร	57	2,992.49	7.10
6	สิงคโปร์	87	2,222.25	5.28
7	มาเลเซีย	43	1,031.29	2.45
8	ฝรั่งเศส	2	469.00	1.11
9	เวียดนาม	6	371.19	0.88
10	อินเดีย	8	273.50	0.65
14	อินโดนีเซีย	12	241.50	0.57
15	ฟิลิปปินส์	2	146.67	0.35
29	บรูไน	2	3.04	0.01
	อื่นๆ	109	1,244.98	2.96
รวม		561	42,118.52	100.00

ที่มา : Directorate of Investment and Company Administration, Ministry of National Planning and
Economic Development

ถ้าหากพิจารณาจากลักษณะอุตสาหกรรมที่นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในเมียนมาร์ตามตารางที่ 3-7 จะพบว่าเกือบร้อยละ 80 จะอยู่ในอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับพลังงาน น้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก แต่ยังมีการลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตน้อยเพราะข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อการผลิตซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ 5

ตารางที่ 3-7: การลงทุนต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตในเมียนมาร์แบ่งตามอุตสาหกรรม ณ 31 มีนาคม 2013

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อันดับ	อุตสาหกรรม	จำนวนบริษัทที่ได้รับอนุญาต	ขนาดเงินทุน	ร้อยละ
1	พลังงาน	6	19,237.92	45.68
2	น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ	115	14,372.27	34.12
3	เหมืองแร่	67	2,829.69	6.72
4	การผลิต	242	2,161.42	5.13
5	โรงแรมและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	46	1,364.81	3.24
6	อสังหาริมทรัพย์	19	1,056.45	2.51
7	ปศุสัตว์และประมง	26	329.96	0.78
8	การคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร	16	313.91	0.75
9	เขตอุตสาหกรรม	3	193.11	0.46
10	เกษตร	9	182.75	0.43
11	ก่อสร้าง	2	37.77	0.09
12	บริการอื่นๆ	10	38.45	0.09
รวม		561	42,118.52	100.00

ที่มา: Directorate of Investment and Company Administration, Ministry of National Planning and Economic Development

จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพบว่าอุตสาหกรรมที่นำลงทุนในเมียนมาร์คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรมประมง ธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมไม้แปรรูป

โดยโอกาสการลงทุนของประเทศไทยคือการที่สินค้าไทยเป็นที่ยอมรับในเมียนมาร์จึงถือเป็นโอกาสของนักลงทุนชาวไทยที่จะเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าและบริการ เพื่อใช้เป็นฐานการผลิตที่มีต้นทุนต่ำกว่า ประกอบกับการขยายตลาดสินค้าในประเทศเมียนมาร์ที่มีความต้องการมากขึ้น

ตามการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น โดยเฉพาะการใช้โอกาสจากเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษต่างๆ เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี-แม่สอด จ.ตาก

3.5 สถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยในประเทศเวียดนาม

ในช่วงที่ผ่านมา เศรษฐกิจเวียดนามมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรม ปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากการเพิ่มขึ้นของการลงทุนต่างชาติ และการจัดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ 100 กว่าเขตกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยนักลงทุนต่างชาติจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี สิทธิในการจ้างคนงานต่างชาติ หรือสามารถทำธุรกิจนำเข้าและส่งออกได้โดยตรง เป็นต้น ประกอบกับการที่เวียดนามมีตลาดขนาดใหญ่ และมีความได้เปรียบทางด้านทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ และค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าหลายๆประเทศ ทำให้เวียดนามเป็นฐานการผลิตที่นักลงทุนต่างชาติสนใจเข้ามาลงทุน

ตารางที่ 3-8 จะเห็นได้ว่าในปี 2011 เขตปกครองพิเศษฮ่องกง (จีน) มีขนาดการลงทุนในเวียดนามใหญ่ที่สุด รองลงมาคือ ญี่ปุ่นและสิงคโปร์ โดยประเทศในกลุ่มอาเซียนที่เข้ามาลงทุนมากที่สุดคือ สิงคโปร์ ในขณะที่ไทยมีขนาดการลงทุนใหญ่เป็นอันดับ 16 มีสัดส่วนการลงทุนเพียงร้อยละ 1.4

ตารางที่ 3- 8: การลงทุนโดยตรงต่างประเทศ ในปี 2011 แยกตามประเทศ

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

อันดับ	ประเทศ	จำนวนโครงการ	มูลค่าการลงทุน	ร้อยละ
1	ฮ่องกง	53	3,460.70	22.20
2	ญี่ปุ่น	227	2,622.00	16.80
3	สิงคโปร์	113	2,306.40	14.80
4	เกาหลีใต้	288	1,540.20	9.90
5	จีน	85	757.70	4.90
6	ไต้หวัน	69	579.00	3.70
7	หมู่เกาะบริติชเวอร์จิน	21	496.80	3.20
8	มาเลเซีย	23	458.30	2.90
9	ลักเซมเบิร์ก	3	398.10	2.60
10	เนเธอร์แลนด์	15	394.20	2.50
16	ไทย	36	212.40	1.40
19	บรูไน	11	79.50	0.50
	อื่นๆ	242	2,293.00	14.70
รวม		1,186	15,598.10	100.00

ที่มา: General Statistics Office of Vietnam

ถ้าพิจารณาแยกตามกิจกรรมการผลิตแล้วจะพบว่าอุตสาหกรรมที่นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในเวียดนามส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการผลิตถึงเกือบร้อยละ 50 รองลงมาคือไฟฟ้าและน้ำประปา ดังแสดงในตารางที่ 3-9

ตารางที่ 3- 9: การลงทุนโดยตรงต่างประเทศ ในปี 2011แยกตามกิจกรรมการผลิต

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

กิจกรรมการผลิต	จำนวนโครงการ	มูลค่าการลงทุน	ร้อยละ
อุตสาหกรรมการผลิต	464	7,788.80	49.90
ไฟฟ้าและน้ำประปา	7	2,528.50	16.20
ก่อสร้าง	149	1,296.40	8.30
ข้อมูลและการสื่อสาร	86	897.40	5.80
อสังหาริมทรัพย์	25	869.90	5.60
ค้าส่ง-ปลีกและซ่อมยานพาหนะ	170	499.10	3.20
อาหารและที่พัก	25	476.80	3.10
การจัดการขยะและน้ำ	3	323.20	2.10
กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี			
ต่าง ๆ	169	265.50	1.70
ศิลปะและการพักผ่อน	9	153.00	1.00
เกษตร ป่าไม้และประมง	21	141.50	0.90
เหมืองแร่	5	98.40	0.60
การทำงานเพื่อสังคมและสุขภาพ	3	88.50	0.60
ขนส่ง	19	74.90	0.50
การศึกษาและอบรม	13	11.20	0.10
กิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	7	5.10	0.00
อื่นๆ	11	79.90	0.50
รวม	1,186	15,598.10	100.00

ที่มา: General Statistics Office of Vietnam

จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการส่งออก (2554) พบว่าการลงทุนของนักลงทุนไทยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในผลิตสินค้าเคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมการเกษตร อาหารสัตว์ สี รองเท้า เครื่องสุขภัณฑ์ อัญมณีและเครื่องประดับ อุตสาหกรรมพลาสติก และชิ้นส่วนยานยนต์ นอกจากนี้การศึกษายังชี้ให้เห็นว่าอุตสาหกรรมที่น่าสนใจไปลงทุนคือ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัสดุก่อสร้าง เครื่องใช้ไฟฟ้า และชิ้นส่วนยานยนต์

บทที่ 4

แรงผลักดันการลงทุนระหว่างประเทศขาออกของไทยและแรงดึงดูด

การลงทุนระหว่างประเทศของประเทศ CLMV

ในส่วนนี้จะทำการพิจารณาแรงผลักดันการลงทุนระหว่างประเทศขาออกของไทยและแรงดึงดูดการลงทุนระหว่างประเทศของประเทศ CLMV ไปด้วยกัน เพื่อการเปรียบเทียบซึ่งครอบคลุมทั้งข้อมูลทฤษฎีและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยพิจารณาในสี่หัวข้อหลักดังนี้ สภาพตลาด ทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐาน ความยากง่ายของการทำธุรกิจ และการเงิน และสรุปประเด็นสำคัญในตาราง

ทั้งนี้ ข้อมูลทฤษฎีส่วนใหญ่่นำมาจากข้อมูลล่าสุดของ World Bank ย้อนหลังไม่เกินห้าปี นอกจากจะแสดงเป็นอย่างอื่น

4.1 ตลาด

ปัจจัยดึงดูดการลงทุนที่สำคัญอันหนึ่งคือการขยายตลาด แต่เมื่อพิจารณาประเทศกัมพูชาและลาว จะเห็นว่ามีขนาดเศรษฐกิจเล็ก ทั้งในแง่ของจำนวนประชากรและกำลังซื้อ ในส่วนของประเทศเมียนมาร์และเวียดนามแม้จะมีจำนวนประชากรค่อนข้างมากแต่ประชากรส่วนใหญ่ยังไม่มีกำลังซื้อสูงนัก จะเห็นว่ารายได้ต่อหัวของประชากรไทยนั้นสูงกว่าประเทศ CLMV กว่าสามเท่าตัว

ตารางที่ 4- 1: สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจ	ไทย	กัมพูชา	ลาว	เมียนมาร์*	เวียดนาม
ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (ล้านดอลลาร์ สรอ.)	345,672	12,829	8,297	42,027	123,600
การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (%)	0.1	7.1	8.0	10.4	5.9
ประชากร	69,518,555	14,305,183	6,288,037	48,336,763	87,840,000
ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัวประชากร (ดอลลาร์ สรอ.)	4,972	897	1,320	876	1,407
รายได้ประชาชาติต่อหัวประชากร, Atlas method (ดอลลาร์ สรอ.)	4,440	820	1,130	876	1,270
สัดส่วนผู้มีรายได้ต่ำกว่า 2 ดอลลาร์ สรอ ต่อวัน (%ของประชากร, 2010)	4.98	53.27	66		43.36
20% ของผู้มีรายได้สูงสุด	47.21	45.92	44.84		43.41
GINI Coefficient (0 = Perfect Equality, 100 = Maximum Inequality)	39.4	36.0	36.7		35.6

ตารางที่ 4-1: สภาพเศรษฐกิจ (ต่อ)

สภาพเศรษฐกิจ	ไทย	กัมพูชา	ลาว	เมียนมาร์*	เวียดนาม
ชั้นของรายได้	Upper Middle Income	Low Income	Lower Middle Income	Low Income	Lower Middle Income

*ข้อมูลจาก United Nation 2010

อย่างไรก็ตาม ระดับการแข่งขันในประเทศไทยทั้งจากผู้ผลิตไทยเองและการนำเข้าสินค้าจะสูงกว่าในกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งอาจทำให้บริษัทของไทยที่ไม่สามารถแข่งขันในประเทศไทยได้จำเป็นต้องแสวงหาตลาดอื่นมารองรับ โดยเฉพาะในสินค้าระดับกลางถึงล่าง และสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป นอกจากนั้น การขยายตลาดในบางประเภทธุรกิจอาจถึงจุดอิ่มตัวในประเทศไทย เช่น ธุรกิจด้านการท่องเที่ยว โรงแรมและร้านอาหาร อาจมีสามารถเพิ่มสัดส่วนตลาดในไทยได้ง่ายนัก โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับ การเข้าไปเจาะตลาดใหม่ในกลุ่มประเทศ CLMV¹⁵ ซึ่งแม้จะมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวไม่สูงนักแต่ก็มีความเหลื่อมล้ำทางสังคมสูง จาก GINI coefficient และสัดส่วนของรายได้ที่ถือครองโดยผู้มีรายได้สูงสุด 20% จะพบว่า มีกลุ่มคนที่มีกำลังซื้อสูงแม้จะไม่มากนัก ดังนั้น ประเภทธุรกิจที่มุ่งหวังเข้าไปเจาะตลาดในประเทศเหล่านี้ น่าจะเป็นธุรกิจที่มุ่งหวัง Niche Market เช่น คนที่อาศัยในเมืองใหญ่และมีกำลังซื้อนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะระดับรายได้ของประเทศเหล่านี้จะยังไม่สูงนัก แต่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ดังนั้นการเข้าไปลงทุนเพื่อสร้างฐานลูกค้าและชื่อเสียงให้พร้อมรองรับการเติบโตดังกล่าวก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการขยายตลาดในอนาคต ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์บริษัทผู้ผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วน ความต้องการรถจักรยานยนต์มีมากและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนั้น การเข้าไปลงทุนในประเทศเหล่านี้ อาจเป็นไปเพื่อการขยายตลาดในประเทศที่สาม โดยใช้ประเทศ CLMV เป็นฐานการผลิต โดยเฉพาะในสินค้าที่ได้รับสิทธิประโยชน์บางอย่างในการส่งออกประเทศที่พัฒนาแล้วเมื่อทำการผลิตในประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ด้อยพัฒนา

¹⁵จากการสัมภาษณ์ สาขาร้านอาหารประเภท International Brand ในประเทศ ลาวและเวียดนามสามารถทำรายได้เป็นสองเท่าของสาขาในไทย

(Least Developed Countries) ซึ่งประเทศกัมพูชา ลาว และเมียนมาร์นั้นจัดอยู่ในกลุ่มดังกล่าว¹⁶ เช่น กลุ่มสหภาพยุโรปยังมีการให้ “Everything But Arms” (EBA) initiative ซึ่งเป็นการให้โควตาปลอดภาษีแก่สินค้าจากประเทศด้อยพัฒนา¹⁷ นอกจากนี้ ประเทศที่พัฒนาแล้วยังมีการให้โควตาสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences, GSP) ซึ่งเป็นการยกเว้นการใช้หลัก Most Favored Nation ของ World Trade Organization (WTO) ทำให้สามารถลดภาษีนำเข้าแก่ประเทศกำลังพัฒนาได้ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติก็ยังมีกีดกันสินค้าบางประเภท เช่น รองเท้า กระเป๋า สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และบางประเทศก็อาจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ เช่น สหรัฐอเมริกาไม่ได้ให้ GSP แก่ เมียนมาร์และเวียดนาม เนื่องจากสภาพการปกครองของประเทศดังกล่าว

4.2 ทรัพยากร

แรงงาน

เมื่อพิจารณาปัจจัยดึงดูดการลงทุนเพื่อการแสวงหาทรัพยากรแล้วจะพบว่า สำหรับในกลุ่มประเทศ CLMV นั้น ทรัพยากรที่มีส่วนสำคัญในการดึงดูดการลงทุนจากไทยคือแรงงาน เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานโดยเฉพาะในภาคการผลิต และอุตสาหกรรมต่าง ๆ อีกทั้งยังมีค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่ากลุ่มประเทศ CLMV มาก โดยจากตารางข้างล่างจะเห็นว่าค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของไทยสูงกว่าในประเทศ CLMV มากถึงสองถึงสามเท่าตัว ประกอบกับแรงงานไทยนิยมทำงานในภาคบริการและไม่นิยมทำงานที่ใช้แรงงานหนัก ทำให้การผลิตและอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานสูงประสบกับปัญหาขาดแคลนแรงงานและขาดความสามารถในการแข่งขันด้านราคา เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม หรือในขั้นตอนการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานสูง

¹⁶ เวียดนามไม่จัดอยู่ในกลุ่มดังกล่าวเนื่องจากมีประชากรเกิน 75 ล้านคน และเมียนมาร์ได้ถูกถอดออกจากรายการตั้งแต่ปี 1997 แต่ขณะนี้ European Parliament กำลังพิจารณาการให้เมียนมาร์กลับเข้ามาอยู่ในประเทศที่จะได้รับสิทธิดังกล่าว

¹⁷ จากการสัมภาษณ์ก็พบว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นสาเหตุหลักอันหนึ่งของบริษัทผู้ผลิตน้ำตาลในการเข้าไปลงทุนในประเทศลาวและกัมพูชา

ตารางที่ 4- 2:แรงงาน

Labour	ไทย	กัมพูชา	ลาว	เมียนมาร์	เวียดนาม
ค่าจ้างขั้นต่ำ (เดือน) ¹⁸	220-298	75 + 5	78 + 1	46-60 + benefit	79-112
จำนวนแรงงานทั้งหมด (คน)	39,787,310	8,146,027	3,249,331	28,384,302	51,998,587
อัตราการอ่านออกเขียนได้ (%ต่อ ช่วงอายุ 15 ปีและสูงกว่า)	-	73.9	-	92.3	93.2
การจ้างงานในภาคเกษตร (% ต่อ การจ้างงานทั้งหมด)	38.7	55.8	-	-	48.4

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าแรงงานในประเทศ CLMV ยังมีทักษะไม่สูงนัก โดยเฉพาะในกัมพูชา ลาวและเมียนมาร์ พร้อมทั้งการหาแรงงานระดับกลางหรือระดับบริหารนั้นขาดแคลน ทำให้อาจมีความจำเป็นต้องจ้างพนักงานจากประเทศไทยในแรงงานระดับดังกล่าว นอกจากนั้น ยังพบว่า ในประเทศกัมพูชาและลาวนั้น บริษัทอาจประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานหากต้องการแรงงานจำนวนมาก โดยเฉพาะในกรณีที่บริษัทไม่ได้มีฐานการผลิตในเมือง เช่น การเกษตร เป็นต้น อีกทั้งบริษัทยังต้องพร้อมที่จะทำการฝึกฝนแรงงานด้วยตนเองอีกด้วย ในขณะที่ประเทศเวียดนามแม้จะมีค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าแต่แรงงานนั้นมีฝีมือสูงกว่าเช่นกัน

ดังนั้นโดยรวมแล้วจะพบว่า แม้ค่าจ้างแรงงานจะต่ำกว่าไทยมาก แต่ก็มีความเกี่ยวข้องกับทักษะแรงงานทำให้หากมีบริษัทที่มีความจำเป็นต้องใช้แรงงานสูง การเข้าไปลงทุนเพื่อให้เกิดข้อได้เปรียบด้านค่าใช้จ่ายในการผลิตก็อาจไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ทรัพยากรอื่นๆ

กลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะกัมพูชา ลาว และเมียนมาร์นั้นยังมีพื้นที่การเกษตรที่ยังอาจไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่อยู่มาก โดยบริษัทสามารถทำสัญญาเช่าจากภาครัฐในการทำการเกษตรได้ นอกจากนั้น ประเทศเหล่านี้ยังมีทรัพยากรอื่นๆ ที่สมบูรณ์ เช่น อัญมณี แร่ธาตุ พลังงาน และประมง

4.3 โครงสร้างพื้นฐาน

จากข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐานในตารางที่ 4-3 จะพบว่าในขณะที่เวียดนามมีโครงสร้างพื้นฐานและระบบการขนส่งที่ใกล้เคียงกับไทย โดยอยู่ในระดับต่ำกว่าไทยไม่มากนัก ในขณะที่ประเทศกัมพูชา ลาว

¹⁸จาก Asean Briefing และข่าว

และเมียนมาร์ มีโครงสร้างพื้นฐานและระบบการขนส่งที่ดีกว่าไทยอย่างชัดเจน โดยเมียนมาร์มีระบบที่
ด้อยที่สุด โดยมี Logistics performance index และการเข้าถึงไฟฟ้าในระดับต่ำสุด

ตารางที่ 4- 3:โครงสร้างพื้นฐาน

Infrastructure	ไทย	กัมพูชา	ลาว	เมียนมาร์	เวียดนาม
Logistics performance index: Overall (1=low to 5=high)	3.18	2.56	2.5	2.37	3
การเข้าถึงไฟฟ้า (% ของประชากร ทั้งหมด)	99.3	24	55	13	97.6
จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต (ต่อ 100 คน)	23.7	3.1	9	0.98	35.07
การใช้พลังงาน (น้ำมัน 1 กิโลกรัมต่อหัว ประชากร)	1698.9	355.37	-	291.84	681.34
การพัฒนาแหล่งน้ำในชนบท (% ของคนชนบททั้งหมดที่เข้าถึงแหล่ง น้ำได้)	95	58	62	78	93
การพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชนเมือง (% ของคนชนบททั้งหมดที่เข้าถึงแหล่งน้ำได้)	97	87	77	93	99

จากการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการไทยให้ความเห็นว่าระบบสาธารณูปโภคของหลายประเทศในกลุ่ม CLMV นั้นต่ำกว่าไทยอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะประเทศกัมพูชา ลาว และ เมียนมาร์ ซึ่งขาดโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการผลิตและการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ สำหรับประเทศกัมพูชานั้น บริเวณที่มีระบบสาธารณูปโภคที่ดีพอจะอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ 21 แห่ง ส่วนในประเทศลาว พื้นที่ที่มีระบบสาธารณูปโภคที่ดีพอมีเพียงสามแห่งเท่านั้นคือ หลวงพระบาง จันทะบูลี และปากเซ พร้อมทั้งยังมีปัญหาในการขนส่งข้ามประเทศระหว่างไทย ลาว และจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนรถเพื่อการขนส่งภายในลาว สำหรับเมียนมาร์นั้น นอกจากจะขาดแคลนระบบสาธารณูปโภคที่ดี ยังมีเส้นทางคมนาคมที่ขรุขระทุรกันดาร ทำให้การกระจายสินค้าต่างๆ เป็นไปได้ยาก ดังนั้นเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว เวียดนามเป็นประเทศที่มีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดีที่สุดในกลุ่มนี้ แต่ก็ยังมีปัญหาการขาดความเสถียร เช่น ความสามารถในการผลิตไฟฟ้ามีไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ภายในประเทศ ทำให้เกิดเหตุการณ์ไฟดับบ่อยครั้ง

4.4 ความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ

หากพิจารณาความยากง่ายของการดำเนินธุรกิจจาก Ease of Doing Business ซึ่งทำการจัดลำดับประเทศจากจำนวน 185 ประเทศ จากการประเมินใน 10 หัวข้อ ได้แก่ การจัดตั้งธุรกิจ (Starting a

Business) การขออนุญาตก่อสร้าง (Dealing with Construction Permit) การติดตั้งไฟฟ้า (Getting Electricity) การจดทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ (Registering a Property) การกู้ยืม (Getting Credit) การคุ้มครองการลงทุน (Protecting Investors) การเสียภาษี (Paying Taxes) การซื้อขายระหว่างประเทศ (Trading Across Borders) การบังคับใช้สัญญา (Enforcing Contracts) และการจัดการการล้มละลาย (Resolving Insolvency) จะพบว่าไทยจัดอยู่ในอันดับที่สูงกว่าประเทศในกลุ่ม CLMV มาก โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับลาวและกัมพูชา และแม้ว่าจะไม่มีการประเมินดัชนีดังกล่าวกับประเทศเมียนมาร์ แต่จากข้อมูลอื่นๆ เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทำให้คาดเดาได้ว่าเมียนมาร์น่าจะอยู่ในลำดับที่ไม่สูงไปกว่าลาวและกัมพูชา และเมื่อเปรียบเทียบกับเวียดนามก็เห็นว่า ระบบเศรษฐกิจการเงิน โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ รวมถึงนโยบายของรัฐก็ไม่ได้เอื้อแก่การดำเนินธุรกิจมากนัก

ตารางที่ 4- 4: ความยากง่ายของการทำธุรกิจ

ความยากง่ายของการทำธุรกิจ/หัวข้อ		ไทย	กัมพูชา	ลาว	เมียน มาร์	เวียดนาม
ความยากง่ายของการทำธุรกิจ		18	133	163		99
การเริ่มต้นธุรกิจ	กระบวนการ (จำนวน)	4	9	6		10
	เวลา (เวลา)	29	85	92		34
	ต้นทุน (%ของรายได้ต่อประชากร)	6.7	100.5	7.1		8.7
	Paid-in Min. Capital (%ของรายได้ต่อประชากร)	0.0	28.5	0.0		0.0
การจ่ายภาษี	Payments (number per year)	22	40	34		32
	Time (hours per year)	264	173	362		872
	Profit tax (%)	28.1	18.9	24.8		11.6
	Labor tax and contributions (%)	5.7	0.1	5.6		22.6
	Other taxes (%)	3.9	3.5	2.9		0.3
	Total tax rate (% profit)	37.6	22.5	33.3		34.5
การค้าข้ามแดน	เอกสารสำหรับการส่งออก (จำนวน)	5	9	10		6
	เวลาในการส่งออก (วัน)	14	22	26		21
	ต้นทุนในการส่งออก (ดอลลาร์ สรอ. ต่อคอนเทนเนอร์)	585	755	2,140		610
	เอกสารสำหรับการนำเข้า (จำนวน)	5	10	10		8
	เวลาในการนำเข้า (วัน)	13	26	26		21
	ต้นทุนในการนำเข้า (ดอลลาร์ สรอ. ต่อคอนเทนเนอร์)	750	900	2,125		600

ข้อมูลปี 2013 จาก World Bank Group www.doingbusiness.org

ทั้งนี้ ในส่วนนี้จะพิจารณาสามประเด็นหลัก ได้แก่ Starting a Business, Paying Taxes และ Trading Across Borders จากสิบหัวข้อที่ใช้ในการทำดัชนี Ease of Doing Business เนื่องจากเป็นประเด็นที่น่าสนใจและน่าจะสะท้อนสภาพการทำธุรกิจได้มากพอควร สำหรับในเรื่องของการจัดตั้งธุรกิจนั้นจะพบว่าประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายด้านเวลาและขั้นตอนในการจัดตั้งธุรกิจน้อยที่สุด โดยเวียดนามใช้เวลาในการดำเนินการรองลงมา ทั้งนี้ แม้ลาวจะมีค่าใช้จ่ายและขั้นตอนในการจัดตั้งธุรกิจไม่มากนัก แต่ใช้เวลาในการดำเนินการมากที่สุด ซึ่งจากการสัมภาษณ์จะพบว่าเป็นจุดหนึ่งซึ่งสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้ประกอบการได้ ส่วนประเทศกัมพูชานั้นมีค่าใช้จ่ายและเวลาในการดำเนินการสูง สำหรับประเทศเมียนมาร์นั้น แม้ว่าในทางกฎหมายชาวต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนได้สองรูปแบบ คือ ต่างชาติถือหุ้นร้อยละ 100 หรือเป็นการร่วมลงทุนในรูปแบบกิจการร่วมทุน (Joint venture) แต่จากการสัมภาษณ์การจะเข้าไปลงทุนทั่วไปสำหรับบริษัทที่มีขนาดเล็กไม่ใหญ่นักจะต้องมีตัวแทน (Nominee) เป็นคนเมียนมาร์ที่มีความสัมพันธ์กับภาครัฐ และหากไม่ระวังอาจเกิดการฉ้อฉลทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่สามารถจัดตั้งบริษัทได้จริง นอกจากนี้ การเข้าไปจัดตั้งธุรกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือในธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมของประเทศในกลุ่ม CLMV ก็อาจทำให้ได้รับความสะดวกมากขึ้น

เมื่อพิจารณาการเสียภาษีแล้วจะพบว่าเวียดนามน่าจะเป็นประเทศที่มีความยุ่งยากซับซ้อนในการเสียภาษีมากที่สุด อย่างไรก็ตามเวียดนามมีการเก็บภาษีกำไรต่ำที่สุด (แม้ว่าภาษีแรงงานและการสมทบจะค่อนข้างสูง) ในขณะที่ไทยมีการเก็บภาษีกำไรสูงสุดเมื่อไม่นับรวมเมียนมาร์ (แต่จากข้อมูลอื่นเมียนมาร์มีการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ 30-35 %) นอกจากนี้ประเทศต่างๆ ก็มีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่นักลงทุนต่างชาติ เช่น กัมพูชามีการยกเว้นภาษีกำไรสำหรับนักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่เกิน 9 ปี การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการนำเข้าเฉพาะในส่วนที่นำไปส่งออกต่อ และมีสิทธิพิเศษทางภาษีให้นักลงทุนในธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ลาวมีการยกเว้นและลดหย่อนภาษีกำไรจากการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ยกเว้นภาษีตัวเลขธุรกิจ (Turnover Tax) และภาษีการใช้ประโยชน์สำหรับสินค้าที่นำเข้ามาจำหน่ายและใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งออก เวียดนามลดหย่อนอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับโครงการลงทุนที่จัดอยู่ในหมวดที่ได้รับสิทธิพิเศษโดยขึ้นอยู่กับประเภทธุรกิจและสถานที่ตั้ง และเมียนมาร์ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในช่วง 3 ปีแรก ลดหย่อนภาษีเงินได้ร้อยละ 50 ของผลกำไรที่ได้จากการส่งออก ยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเงินได้จากการนำผลกำไรกลับไปลงทุนใหม่ภายในระยะเวลา 1 ปี¹⁹

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากอัตราภาษีที่ค่อนข้างสูงของไทยและการที่บริษัทไทยอาจได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีเมื่อเข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV ก็เป็นไปได้ว่าจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการไปลงทุนใน

¹⁹ทั้งนี้ ข้อมูลสิทธิประโยชน์ทางภาษีต่างๆ เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นและยังไม่ครอบคลุมสิทธิประโยชน์ทั้งหมด

กลุ่มประเทศดังกล่าวมากขึ้น ซึ่งต้องมีการพิจารณาเป็นรายกรณีไป อย่างไรก็ตามการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่สรุปว่าการให้ประโยชน์ทางภาษามีผลเพียงเล็กน้อยต่อกำไรของบริษัทและไม่ได้มีส่วนสำคัญในการเพิ่มระดับการลงทุนระหว่างประเทศ เช่นการศึกษาในระดับ FDI ของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ของ Tanzi and Shome(1992) และการศึกษาในระดับ FDI ของประเทศเวียดนามของ Fletcher (2002) และการศึกษาในระดับ FDI ของกลุ่มประเทศ ASEAN ของ Manasan (1988) แต่ก็มีงานวิจัยบางชิ้นที่แสดงถึงประสิทธิภาพของแรงจูงใจในการเข้ามาลงทุนซึ่งมักจะเป็นการลงทุนเฉพาะด้านเช่น Aggarwal (1986)²⁰

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลด้านการนำเข้าและส่งออกจะพบว่าโดยรวมแล้วไทยมีข้อได้เปรียบในด้านนี้อยู่ โดยเวียดนาม และกัมพูชาอยู่ในลำดับที่รองลงมา ในขณะที่ประเทศลาวมีค่าใช้จ่ายในการนำเข้าและส่งออกสูงมาก และจากการสัมภาษณ์จะพบว่าเมียนมาร์ก็เป็นประเทศหนึ่งที่น่าจะมีค่าใช้จ่ายสูงโดยเฉพาะถ้ามีความจำเป็นที่ต้องทำการขนส่งทางถนน

นอกจากนั้นจากข้อมูลของ World Bank หลายบริษัทยังเห็นความจำเป็นในการให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน โดยจำนวนร้อยละของบริษัทที่ให้สินบนแก่พนักงานของรัฐอยู่ที่ 61.2 (ข้อมูลปี 2007) สำหรับกัมพูชา 35.8 (ข้อมูลปี 2012) สำหรับลาวและ 52.5 (ข้อมูลปี 2009) สำหรับเวียดนาม

4.5 การเงิน

หากพิจารณาระบบการเงินของกลุ่มประเทศ CLMV แล้วจะพบว่ายังขาดความเข้มแข็ง ซึ่งจะเห็นได้จากระดับการให้เงินกู้แก่ภาคเอกชนจากสถาบันการเงินภายในประเทศและร้อยละของบริษัทที่มีการกู้เงินเพื่อการลงทุนจากธนาคาร นอกจากนี้ ยังมีอัตราดอกเบี้ยสำหรับการกู้ยืมที่สูงมาก และมีอัตราเงินเฟ้อที่สูงและมีความผันผวน โดยเฉพาะเวียดนาม

ดังนั้น การที่บริษัทไทยจะไปลงทุนในประเทศเหล่านี้จึงน่าที่จะต้องใช้เงินลงทุนส่วนตัวหรือกู้ยืมจากธนาคารไทย อย่างไรก็ตามการกู้ยืมเพื่อไปลงทุนในต่างประเทศอาจทำได้ยากกว่าการกู้ยืมปกติ โดยเฉพาะบริษัทที่มีขนาดเล็ก

²⁰สรุปจาก OECD 'International Investment Perspectives' 2004

ตารางที่ 4- 5: การเงิน

Finance	ไทย	กัมพูชา	ลาว	เมียนมาร์	เวียดนาม
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (%)	6.91	-	22.61	16.33	16.95
อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (%)	2.58	-	11.4	-	-3.23*
Stocks traded, total value (%ของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ)	67.24	-	-	-	4.63
แหล่งเงินทุนภายในประเทศสำหรับ ภาคเอกชน (% ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ประชาชาติ)	169.3	33.8	26.5	-	120.8
บริษัทที่ใช้เงินทุนจากธนาคารในการ ลงทุน (% ของบริษัททั้งหมด)	74.36 (2006)	11.3 (2007)	20.9	-	21.5

*อัตราเงินเฟ้อในเวียดนามนั้นอาจสูงถึง 23% ในปี 2011 โดยในปัจจุบันได้มีอัตราที่ต่ำลงมากที่ประมาณ 7% อย่างไรก็ตาม อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารให้ก็ยังสูงที่ 12-15%

ตารางที่ 4-6: ตารางสรุปแรงผลักดันของไทยและแรงดึงดูดการลงทุนของประเทศไทยในกลุ่ม CLMV

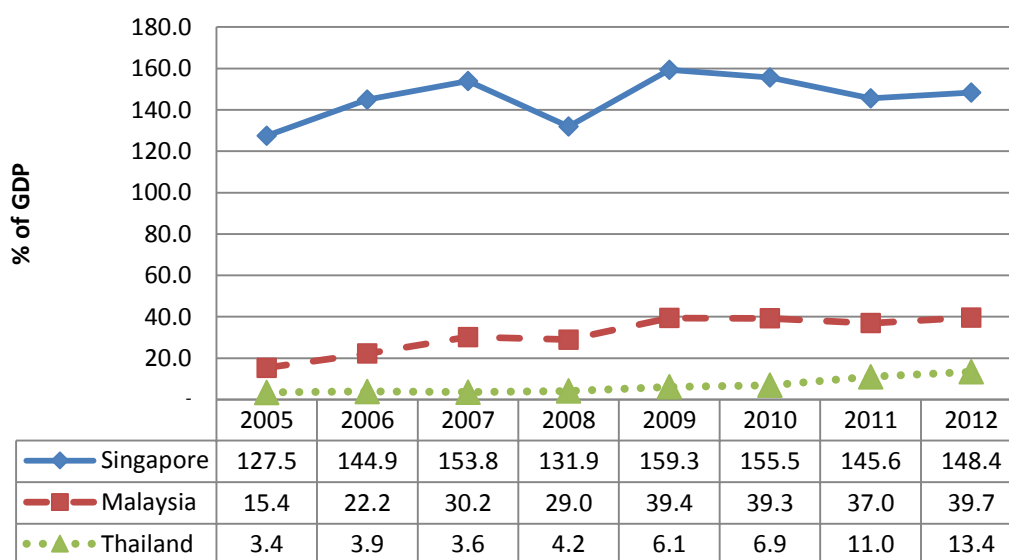
แรงผลักดัน/แรงดึงดูด		ไทย	กัมพูชา	ลาว	เมียนมาร์	เวียดนาม
ตลาด	การขยายตลาด	ตลาดของไทยแม้จะมีขนาดใหญ่กว่า แต่มีการเติบโตช้าและการแข่งขันสูง	ระดับ GDP ประชากร และกำลังซื้อน้อยแต่มีการเติบโตสูงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา	กำลังซื้อน้อยแต่มีการเติบโตสูงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา	กำลังซื้อน้อยแต่มีการเติบโตสูงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา	ประชากรมากแต่มีกำลังซื้อน้อย แม้จะมีกำลังซื้อในกลุ่ม CLMV แต่มีการเติบโตสูงเช่นกัน
	สิทธิประโยชน์เพื่อการขยายตลาด	ไม่ใช่ประเทศด้อยพัฒนา ทำให้อาจได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งออกไปยังประเทศพัฒนาแล้วต่ำกว่า (นอกจากจะมีสนธิสัญญาระหว่างกัน)	นับเป็นประเทศด้อยพัฒนา ทำให้อาจได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งออกไปยังประเทศพัฒนาแล้วมากกว่าไทยในสินค้าบางชนิด เช่น น้ำตาล	นับเป็นประเทศด้อยพัฒนา และปัญหาการเมืองเริ่มคลี่คลาย ทำให้น่าจะได้รับการสิทธิทางภาษีมากขึ้น	นับเป็นประเทศด้อยพัฒนา ทำให้อาจได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งออกไปยังประเทศพัฒนาแล้วต่ำกว่า	ค่าจ้างแรงงานไม่สูงนัก คุณภาพต่ำกว่า CLMV อื่น แต่ยังคงมีแรงงานระดับการบริหารจัดการ
ทรัพยากร	แรงงาน	ค่าจ้างแรงงานสูงกว่า CLMV มาก (แต่แรงงานมีคุณภาพมากกว่า)	ค่าจ้างแรงงานต่ำ แต่มีปัญหาระบบการจ้างงาน	ค่าจ้างแรงงานต่ำ แต่มีปัญหาระบบการจ้างงาน	ค่าจ้างแรงงานไม่สูงนัก คุณภาพต่ำกว่า CLMV อื่น แต่ยังคงมีแรงงานระดับการบริหารจัดการ	ค่าจ้างแรงงานไม่สูงนัก คุณภาพต่ำกว่า CLMV อื่น แต่ยังคงมีแรงงานระดับการบริหารจัดการ
	ทรัพยากรอื่นๆ	เริ่มขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พลังน้ำ	มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์กว่าไทยและมีพื้นที่ทางการเกษตรขนาดใหญ่คงเหลือ	มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์กว่าไทยและมีพื้นที่ทางการเกษตรขนาดใหญ่คงเหลือ	มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์กว่าไทยและมีพื้นที่ทางการเกษตรขนาดใหญ่คงเหลือ	มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์กว่าไทยและมีพื้นที่ทางการเกษตรขนาดใหญ่คงเหลือ
โครงสร้างพื้นฐาน		ไม่เป็นแรงผลักดัน	ไม่เป็นแรงดึงดูด	ไม่เป็นแรงดึงดูด	ไม่เป็นแรงดึงดูด	ดีกว่าประเทศอื่นในกลุ่ม CLMV แต่ด้อยกว่าไทย
ความยากง่ายของการทำธุรกิจ	การค้าเสรี	ไม่เป็นแรงผลักดัน	ไม่เป็นแรงดึงดูด	ไม่เป็นแรงดึงดูด	ดีกว่าประเทศอื่นในกลุ่ม CLMV แต่ด้อยกว่าไทย	ดีกว่าประเทศอื่นในกลุ่ม CLMV แต่ด้อยกว่าไทย
	ภาษี	ภาษีโดยเฉพาะภาษีนิติบุคคลค่อนข้างสูง	ระดับภาษีต่ำกว่าไทยแม้จะไม่มากนัก แต่มีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่บริษัทที่เข้าไปดำเนินงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือทำธุรกิจเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริม หรือธุรกิจเพื่อการส่งออก	ระดับภาษีต่ำกว่าไทยแม้จะไม่มากนัก แต่มีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่บริษัทที่เข้าไปดำเนินงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือทำธุรกิจเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริม หรือธุรกิจเพื่อการส่งออก	ระดับภาษีต่ำกว่าไทยแม้จะไม่มากนัก แต่มีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่บริษัทที่เข้าไปดำเนินงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือทำธุรกิจเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริม หรือธุรกิจเพื่อการส่งออก	ระดับภาษีต่ำกว่าไทยแม้จะไม่มากนัก แต่มีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่บริษัทที่เข้าไปดำเนินงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือทำธุรกิจเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริม หรือธุรกิจเพื่อการส่งออก
การเงิน		ไม่เป็นแรงผลักดัน	ไม่เป็นแรงดึงดูด	ไม่เป็นแรงดึงดูด	ไม่เป็นแรงดึงดูด	ดีกว่าประเทศอื่นในกลุ่ม CLMV แต่ด้อยกว่าไทย

บทที่ 5

ดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของ ประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

เมื่อพิจารณาระดับการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก (Outward FDI) ของไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์แล้วจะพบว่าสิงคโปร์มีสัดส่วนการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมนานาชาติสูงกว่ามาเลเซียและไทยมาก ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวแสดงให้เห็นความสำคัญของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศนั้นๆ ได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างระดับการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศใดประเทศหนึ่งกับระดับโลกโดยพิจารณาความสามารถในการผลิตของประเทศนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับระดับโลกไปพร้อมกัน จึงทำให้เกิดการสร้างดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก (Outward FDI Performance Index) ขึ้น

รูปที่ 5- 1: สัดส่วนการลงทุนระหว่างประเทศขาออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมนานาชาติ

ที่มา: Singapore Department of Statistics, Department of Statistics Malaysia, and BOT

ดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก (Outward FDI Performance Index) เป็นดัชนีที่ใช้วัดความสามารถของประเทศในการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก โดยถูกสร้างขึ้นในรูปแบบเดียวกับดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศ (FDI Performance Index) ของ UNCTAD และมีสูตรการสร้างดัชนีดังนี้

$$OPI_i = \frac{OFDI_i / OFDI_w}{GDP_i / GDP_w} \quad (1)$$

โดยที่ OPI_i แทนดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศที่ i

$OFDI_i$ แทนเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศที่ i

$OFDI_w$ แทนเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของโลก

GDP_i แทนผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศที่ i

GDP_w แทนผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของโลก

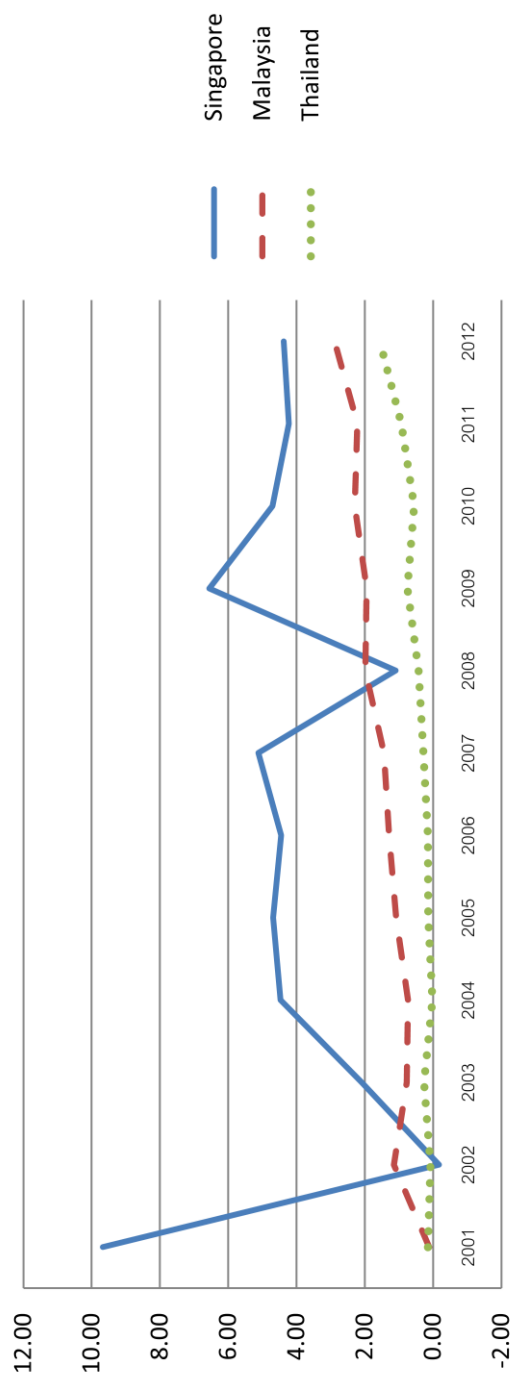
นั่นคือดัชนีดังกล่าวแสดงสัดส่วนเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศหนึ่งต่อเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกทั้งหมดของโลกโดยเปรียบเทียบกับสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของโลก ดังนั้นหาก OPI เท่ากับหนึ่งแสดงว่าประเทศนั้นมีระดับการลงทุนในต่างประเทศตามระดับขนาดเศรษฐกิจของตนในโลก หาก OPI มากกว่าหนึ่งแสดงว่าประเทศนั้นมีระดับการลงทุนในต่างประเทศสูงกว่าระดับขนาดเศรษฐกิจของตนในโลก และในทางกลับกันสำหรับค่า OPI น้อยกว่าหนึ่ง

นอกจากนั้น ดัชนีดังกล่าวยังสะท้อนปัจจัยที่กำหนดเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก 2 ส่วน คือความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของ (Ownership advantages) และปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง (Location factors) ทั้งนี้ ความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของครอบคลุมความเข้มแข็งของบริษัทในด้านต่างๆ ซึ่งอาจเป็นความรู้และเทคโนโลยี ลิขสิทธิ์ ชื่อเสียงของบริษัท การเป็นเจ้าของทรัพยากรเฉพาะความสามารถในการบริหารจัดการต่างๆ รวมถึงความสามารถในการขยายตลาดในระดับนานาชาติ โดยความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของมักจะสัมพันธ์กับลักษณะทางเศรษฐกิจและระดับความสามารถของประเทศในการแข่งขัน โดยประเทศที่บริษัทของตนมีความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสูงก็จะมีระดับดัชนี OPI สูง ในทางตรงกันข้าม การมีระดับดัชนี OPI สูง อาจหมายถึงประเทศดังกล่าวมีข้อด้อยในปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง ทำให้บริษัทของตนมีความจำเป็นที่ต้องไปลงทุนในต่างประเทศ เช่นการมีขนาดเศรษฐกิจเล็ก การขาดแรงงานฝีมือ ค่าจ้างแรงงานสูง การขาดระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน การมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง การขาดห่วงโซ่อุปทาน (supply chains) รวมถึงนโยบายและภาษีที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนต่างๆ

ตารางที่ 5-1: ดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก

Country/Year	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
สิงคโปร์	9.67	-0.17	2.09	4.47	4.69	4.45	5.12	1.10	6.56	4.71	4.23	4.37
มาเลเซีย	0.12	1.15	0.77	0.73	1.09	1.29	1.44	1.98	1.95	2.29	2.22	2.89
ไทย	0.15	0.08	0.26	0.02	0.14	0.15	0.28	0.43	0.76	0.55	0.93	1.56

รูปที่ 5-2: ดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก

เมื่อพิจารณาดัชนี OPI ของไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์แล้วจะพบว่าทั้งสองประเทศมีระดับดัชนีสูงกว่าไทยมาโดยตลอด โดยไทยมีระดับดัชนีเฉลี่ยระหว่างปี 2001-2006 ที่ประมาณ 0.85 และเริ่มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2007 แต่ยังคงระดับต่ำกว่าหนึ่งจนกระทั่งในปี 2012 ซึ่งมีระดับที่ 2.89 และเป็นระดับสูงสุดของประเทศไทยเท่าที่มีมา การที่ระดับดัชนีของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นมากนั้น อาจสะท้อนทั้งความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของ (Ownership advantages) ที่เพิ่มขึ้น เช่น ความต้องการขยายตลาดและแข่งขันในระดับสากลของบริษัทขนาดใหญ่ของไทย ความรู้และความสามารถในการผลิตและเทคโนโลยีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ไทยเข้าไปลงทุน และปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง (Location factors) ที่ด้อยลง เช่น การขาดแคลนแรงงานและค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น การขาดทรัพยากรหรือวัตถุดิบบางชนิด หรือการขาดแคลนพื้นที่ทางการเกษตรที่มีราคาถูก เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับมาเลเซียแล้วจะพบว่ามาเลเซียมีระดับดัชนีที่สูงกว่าไทยค่อนข้างมากมาโดยตลอด ซึ่งแม้ว่ามาเลเซียจะเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใกล้เคียงกับไทย แต่มี GDP per capita ที่สูงกว่าไทยเกือบเท่าตัวและค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าไทยพอควร โดยในปัจจุบันมาเลเซียมีการกำหนดค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำที่ประมาณ 263-296 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน และมีปริมาณแรงงานน้อยกว่าไทยกว่าสามเท่าตัว อย่างไรก็ตาม หากพิจารณา Ease of Doing Business Index และ Logistics Performance Index แล้ว มาเลเซียอยู่ระดับที่ดีกว่าไทยเล็กน้อย ดังนั้น สาเหตุที่ทำให้มาเลเซียมีค่าดัชนี OPI สูงกว่าไทย นอกจากข้อด้อยในปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง ในเรื่องค่าจ้างและปริมาณแรงงานแล้ว สาเหตุหลักน่าจะมาจากความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของของบริษัทสัญชาติมาเลเซีย โดยมาเลเซียมีจำนวนบริษัทข้ามชาติที่มีใช้บริษัทด้านการเงินอยู่ใน 100 บริษัทใหญ่จากประเทศกำลังพัฒนาและประเทศระหว่างการพัฒนา (The top100 non-financial TNCs from developing and transition economies: UNCTAD Data 2011) 6 บริษัท ในขณะที่ไทยไม่มีบริษัทนานาชาติใดอยู่ในรายการดังกล่าวเลย

หากพิจารณาเปรียบเทียบกับสิงคโปร์แล้ว จะพบว่าดัชนี OPI ของไทยต่ำกว่าสิงคโปร์มาก ทั้งนี้ สิงคโปร์จัดเป็นประเทศที่มีระดับดัชนีดังกล่าวสูงสุดประเทศหนึ่ง ซึ่งไม่เป็นที่น่าแปลกเนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีระบบทางการเงินดีเยี่ยมและเป็นแหล่งการพักเงินของบริษัทในการนำเงินไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อผลประโยชน์ทางภาษี นอกจากนั้น สิงคโปร์เองก็มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร พื้นที่ และแรงงาน²¹ รวมถึงมีความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสูง โดยจะพบว่าสิงคโปร์มีจำนวนบริษัทข้ามชาติ

²¹ สิงคโปร์ไม่มีการกำหนดอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ โดยปล่อยให้เป็นการกำหนดจากกลไกตลาดเสรี แต่มีโครงการที่ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเสริม

ที่มีบริษัทด้านการเงินอยู่ใน 100 บริษัทใหญ่จากประเทศกำลังพัฒนาและประเทศระหว่างการพัฒนาเปลี่ยนแปลง 9 บริษัท

เมื่อพิจารณาโครงสร้างการผลิตนำเข้าและส่งออกของทั้งสามประเทศแล้วจะพบว่าสิงคโปร์มีระดับการค้าระหว่างประเทศที่สูงมาก แต่มีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรภายในประเทศน้อย ดังนั้นการที่สิงคโปร์มีระดับ Outward FDI Index สูงที่สุดก็สอดคล้องกับระดับการค้าระหว่างประเทศที่สูง ซึ่งจากงานวิจัยหลายชิ้นก็พบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกกับการค้าระหว่างประเทศ (Trade Complementary Effect)

หากพิจารณาประเทศมาเลเซียเปรียบเทียบกับไทยแล้ว จะพบว่ามีลักษณะโครงสร้างการผลิตนำเข้าและส่งออกที่คล้ายคลึงกัน แต่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดสำหรับสัดส่วนการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง โดยมาเลเซียมีสัดส่วนดังกล่าวใกล้เคียงกับสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Country) และนั่นอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มาเลเซียมีระดับดัชนีวัดผลประกอบการของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกสูงกว่าไทยมาก เช่นการมีความสามารถในการผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีสูงน่าจะแสดงให้เห็นถึงการมีความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสูง ทำให้บริษัทมีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากการไปลงทุนในต่างประเทศได้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อการขยายตลาด (Market Seeking) หรือการแสวงหาทรัพยากร (Resource Seeking)

ตารางที่ 5- 2:โครงสร้างการผลิต นำเข้าและส่งออก

โครงสร้างการผลิต นำเข้าและส่งออก	มาเลเซีย	สิงคโปร์	ไทย
อุตสาหกรรมและการสร้างมูลค่าเพิ่ม (% ของรายได้ประชาชาติ)	40.276	26.569	41.156
เกษตรกรรมและการสร้างมูลค่าเพิ่ม (% ของรายได้ประชาชาติ)	11.87	0.0339	12.361
การค้าบริการระหว่างประเทศ (% ของรายได้ประชาชาติ)	25.888	94.006	27.109
Merchandise (% ของรายได้ประชาชาติ)	144.01	323.44	132.3
การส่งออกสินค้าและบริการ (% ของรายได้ประชาชาติ)	91.557	208.95	76.944
การนำเข้าสินค้าและบริการ (% ของรายได้ประชาชาติ)	75.661	182.28	72.407
การส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง (% ของรายได้ประชาชาติ)	43.39	45.157	20.742
Export Concentration Index	0.16376	0.24555	0.08195
Export Diversification Index	0.45536	0.50310	0.40002
Import Concentration	0.13994	0.23813	0.12711
Import Diversification	0.31333	0.36475	0.28526

ข้อมูลจาก World Bank 2011 และ UNCTAD 2012

สำหรับปัจจัยด้านนโยบายและภาษีที่ช่วยส่งเสริมการลงทุนระหว่างประเทศขาออกของไทยนั้น นับว่ายังมีไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซียและสิงคโปร์ซึ่งมีการยกเว้นภาษีในระดับที่สูงกว่าไทย โดยมาเลเซียยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลของบริษัท กำไรของสาขา²²และกำไรจากการขายทรัพย์สิน (Capital Gain) สิงคโปร์ยกเว้นภาษีสำหรับเงินปันผลของบริษัทและกำไรของสาขาหากมีสถานประกอบการถาวรและมีการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล 15% ที่ประเทศผู้รับทุน และยกเว้นภาษี Capital Gain ในขณะที่ไทยยกเว้นภาษีเงินปันผลหากบริษัทไทยถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 10% เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนและเงินปันผลดังกล่าวต้องมาจากกำไรที่เสียภาษีในต่างประเทศไม่ต่ำกว่า 15% ของกำไรสุทธิ และไทยเก็บภาษีกำไรของสาขา²³และ Capital Gain ที่ 23%²⁴

²²กรณีสาขาของธนาคาร/ขนส่ง/ประกัน เสียภาษีหลังเปิดสาขาครบ 5 ปี

²³ให้เครดิตภาษีที่เสียในต่างประเทศ

²⁴ข้อมูลจาก นันทพร พงศ์พัฒนานนท์ และชิตชนก อ้นโนนจารย์ 'การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย: อุปสรรคที่รอการแก้ไข' ใน FAQ: Focused and Quick, Issue 70, June 2012, ธนาคารแห่งประเทศไทย

บทที่ 6

นโยบายการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย สิงคโปร์และมาเลเซีย และการเปรียบเทียบกับประเทศไทย

6.1. นโยบายการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยสิงคโปร์

ในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยจะทำการสรุปและวิเคราะห์นโยบายการส่งเสริมการลงทุนขาออกของประเทศไทยสิงคโปร์ ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก โดยเริ่มพิจารณาจากสถานการณ์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยสิงคโปร์และนโยบายที่ใช้ในการส่งเสริม

6.1.1 การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยสิงคโปร์

ประเทศไทยสิงคโปร์ในอดีตมีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา กล่าวคือ ประเทศไทยสิงคโปร์เป็นประเทศแรก ๆ ในภูมิภาคที่ทำการเปิดประเทศ จึงมีการเข้ามาของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสู่สิงคโปร์เพื่อใช้เป็นฐานในการผลิตเพื่อการส่งออก ในยุคทศวรรษที่ 1960 ประเทศไทยสิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการดึงดูดเงินทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นจากผู้ผลิตจากประเทศอเมริกาและกลุ่มประเทศยุโรปซึ่งเป็นส่วนผลักดันสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงของประเทศไทยสิงคโปร์

อย่างไรก็ตาม ในยุคทศวรรษที่ 1970 ประเทศไทยสิงคโปร์เริ่มเกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานจากเดิมที่เคยเป็นประเทศที่มีแรงงานเหลือ (labor-surplus) ในช่วงทศวรรษที่ 1950-1960²⁵ เป็นประเทศที่มีการจ้างงานเต็มที่ ส่งผลให้อัตราค่าจ้างแรงงานปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมาก โดยสภาแรงงานแห่งชาติ (National Wages Council: NWC) ได้ทำการปรับเพิ่มขึ้นอัตราค่าแรงในระดับที่สูงมากในปี 1973 1974 และ 1979 ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์การขาดแคลนแรงงานดีขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการปรับตัวค่าจ้างแรงงานที่สูงดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการย้ายฐานการผลิตในอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้นออกไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคที่มีอัตราค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า เช่น ประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย

จากสถานการณ์ดังกล่าว รวมถึงการที่ประเทศไทยสิงคโปร์มีทรัพยากรที่จำกัด ทำให้ประเทศไทยสิงคโปร์เล็งเห็นความสำคัญของการออกไปลงทุนในต่างประเทศโดยรักษาเงินลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่เน้นใช้เทคโนโลยีสูงหรือทักษะแรงงานระดับสูงมากเท่านั้นในประเทศของ

²⁵ Yeung (1999)

ตนเอง รวมถึงการเพิ่มบทบาทในการเป็นศูนย์กลางด้านการบริการและการเป็นสำนักงานใหญ่ในภูมิภาคให้กับผู้ลงทุนจากต่างประเทศ

โดยแผนการส่งเสริมการออกไปลงทุนในต่างประเทศเริ่มขึ้นครั้งแรกในปีค.ศ. 1988 ซึ่งเป็นแผนการเพิ่มบทบาทของสิงคโปร์ในเศรษฐกิจโลก และมีการเสริมรายละเอียดและมิติในการประชุมกลยุทธ์ระดับโลกในปีค.ศ. 1990²⁶ โดยวัตถุประสงค์ของการออกไปลงทุนในยุคแรกของสิงคโปร์นั้นเป็นการออกไปลงทุนในลักษณะของการร่วมทุนกับบริษัทต่างประเทศในสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศยุโรป เพื่อเรียนรู้เทคโนโลยีและเพิ่มกิจกรรมด้านวิจัยและพัฒนาของบริษัทในสิงคโปร์

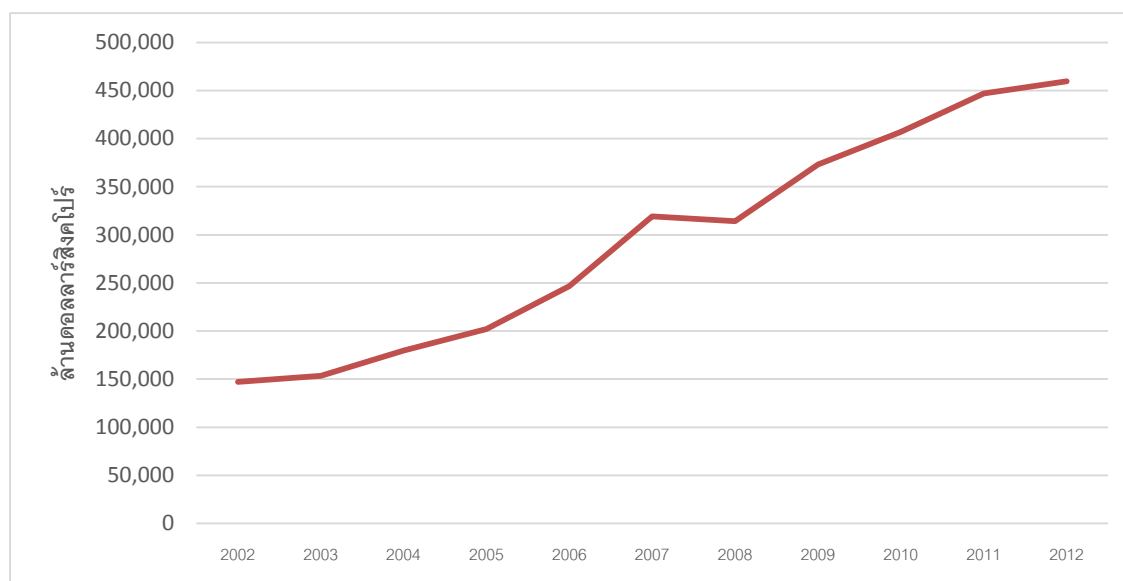
อย่างไรก็ตาม การลงทุนในยุคแรกนั้นไม่ประสบความสำเร็จ และทำให้ประเทศสิงคโปร์พบกับการขาดทุนเป็นจำนวนมาก แผนในการออกไปลงทุนในระยะถัดมาประเทศสิงคโปร์เปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับการลงทุนในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาเอง แผนในระยะถัดมาของสิงคโปร์คือกลยุทธ์ของประเทศในการก้าวสู่ความเป็นสากลผ่านการออกไปลงทุนในต่างประเทศที่เรียกว่า "Regionalisation 2000"

แผนการก้าวสู่ความเป็นสากลเริ่มต้นขึ้นจากการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ (Committee to Promote Enterprise Overseas) ในปีค.ศ. 1993 ซึ่งมีเป้าหมายในการให้การอำนวยความสะดวกการออกไปลงทุนในต่างประเทศของบริษัทสิงคโปร์ การกำจัดอุปสรรคในการออกไปลงทุน การศึกษาการให้แรงจูงใจในการออกไปลงทุน รวมถึงการเพิ่มบทบาทของรัฐบาลซึ่งแผนการดังกล่าวทำให้เกิดนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของประเทศสิงคโปร์หลากหลายรูปแบบซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในส่วนที่ 6.1.2

ในปัจจุบัน ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการเติบโตของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกที่สูงเป็นอย่างมาก จากระดับ 1.36 หมื่นล้านเหรียญสิงคโปร์ในปีค.ศ. 1990 มาอยู่ที่ระดับประมาณ 5.57 หมื่นล้านเหรียญสิงคโปร์ในปีค.ศ. 1996 และ 4.48 แสนล้านเหรียญสิงคโปร์ในปีค.ศ. 2011 ดังแสดงให้เห็นในรูปที่ 6-1

²⁶ SEDB (1988) และ SEDB (1990)

รูปที่ 6-1: เงินลงทุนสะสมทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศสิงคโปร์

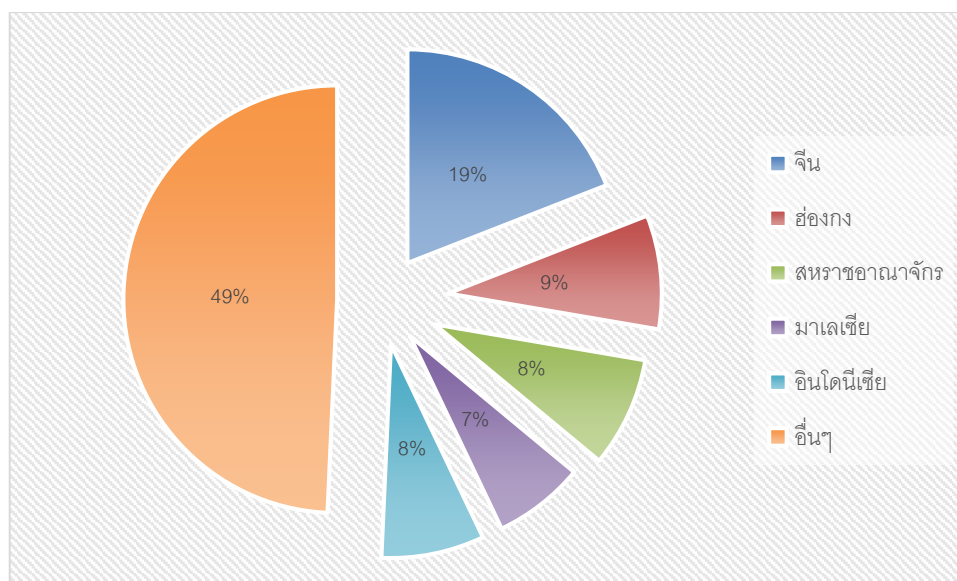

ที่มา: Singapore Department of Statistics

การออกไปลงทุนของประเทศสิงคโปร์โดยมากจะอยู่ในเอเชีย แต่การออกไปลงทุนในต่างประเทศของสิงคโปร์จะมีความแตกต่างจากประเทศใหญ่ในสหภาพยุโรป เช่น ประเทศเยอรมัน ตรงที่เป็นการออกไปลงทุนที่ไม่ได้มีแรงผลักดันมาจากข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน โดยจะเห็นได้จากประเทศผู้รับทุนหลักของสิงคโปร์ไม่ใช่ประเทศสมาชิกอาเซียน หรือกล่าวคือการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียนของสิงคโปร์มีมูลค่าน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเงินลงทุนของสิงคโปร์ในเอเชียทั้งหมด²⁷ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการลดการลงทุนของสิงคโปร์ในประเทศมาเลเซียนับจากช่วงปี ค.ศ. 1992 เป็นต้นมา โดยประเทศที่เป็นผู้รับทุนสำคัญของสิงคโปร์คือประเทศจีนและฮ่องกง อินโดนีเซีย มาเลเซีย และอินเดีย ดังแสดงในรูปที่ 6-2

²⁷ Ellingsen และคณะ (2006)

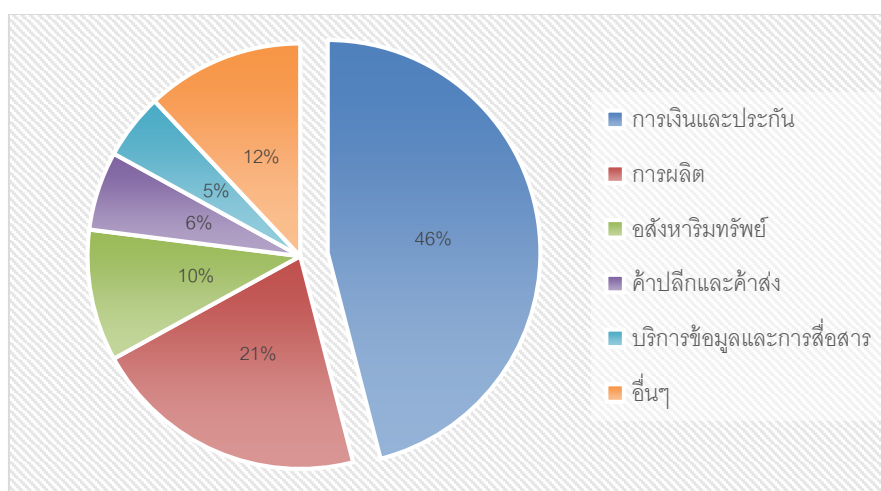
รูปที่ 6-2: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศสิงคโปร์ แยกตามประเทศ ในปีค.ศ. 2011

ที่มา: Singapore Department of Statistics

สำหรับภาคส่วนที่ประเทศสิงคโปร์เข้าไปลงทุนโดยมากจะเป็นภาคบริการ โดยเฉพาะบริการทางการเงินและประกันภัย การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การค้าปลีกและค้าส่ง บริการด้านข้อมูลและโทรคมนาคม และบริการด้านการขนส่งและการจัดเก็บสินค้า นอกจากนี้ยังมีการออกไปลงทุนในภาคการผลิต เช่น อาหาร เคมีภัณฑ์และปิโตรเคมี ดังแสดงในรูปที่ 6-3

รูปที่ 6-3: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศสิงคโปร์ แยกตามประเภทธุรกิจในปีค.ศ. 2011

ที่มา: Singapore Department of Statistics

ข้อแตกต่างระหว่างการออกไปลงทุนของประเทศสิงคโปร์จากประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น คือการออกไปลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกหรือในโครงการขนาดใหญ่ มักเป็นการออกไปลงทุนของบริษัทที่เดิมเป็นรัฐวิสาหกิจ หรือกล่าวคือบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับรัฐบาล (government-linked companies :GLC) ซึ่งบริษัทเหล่านี้กลายเป็นเครื่องมือผลักดันที่สำคัญของแผน Regionalization 2000 ตัวอย่างของบริษัทเหล่านี้คือ Singapore Airlines Keppel Corporation Sembawang Group และ Singapore Technologies Group ซึ่งบริษัทเหล่านี้มักมีการบริหารจัดการหรือถือหุ้นรัฐวิสาหกิจที่สำคัญ 4 แห่งของประเทศสิงคโปร์ ได้แก่ Temasek Holdings Singapore Technologies Pte Ltd Mincom Holdings และ MND Holdings 28 ซึ่งการออกไปของบริษัทเหล่านี้มักจะทำให้การออกไปลงทุนของธุรกิจสิงคโปร์ที่มีขนาดเล็กลงมาทำได้ง่ายขึ้น ดังจะกล่าวต่อไปในส่วนถัดไป

6.1.2 นโยบายการส่งเสริมการลงทุนขาออกของประเทศสิงคโปร์

6.1.2.1) Regionalization 2000

ในส่วนของนโยบายการส่งเสริมการลงทุนการลงทุนตามแผนการ Regionalization 2000 นั้น รัฐบาลของประเทศสิงคโปร์เข้าไปมีส่วนอย่างมากทั้งในฐานะผู้อำนวยการความสะดวกในการลงทุน และการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจกับผู้ประกอบการในประเทศเพื่อออกไปลงทุนยังต่างประเทศ โดยรูปแบบของการส่งเสริมการลงทุนจะแบ่งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

6.1.2.2) การเจรจากับประเทศที่เป็นผู้รับทุนในลักษณะของรัฐบาลต่อรัฐบาล

ในระยะแรก รัฐบาลสิงคโปร์จะทำการอำนวยความสะดวกในการลงทุนโดยทำการเจรจากับรัฐบาลหรือเอกชนของประเทศผู้รับทุนรายใหญ่เพื่อเป็นการสร้างกรอบทางสถาบัน (institutional framework) ให้กับผู้ลงทุนจากสิงคโปร์ การให้สิทธิประโยชน์พิเศษในการลงทุน การให้โครงการขนาดใหญ่แก่นักลงทุนสิงคโปร์ ไปจนถึงการสร้างศูนย์บริการด้านการลงทุนแบบรวมศูนย์ (one-stop service) และการให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ในอดีตที่ผ่านมา การเจรจากับประเทศผู้รับทุนหลายครั้งของรัฐบาลสิงคโปร์มีการพึ่งพิงความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับเอกชนขนาดใหญ่ในประเทศผู้รับทุน มากกว่าการจัดทำข้อตกลงหรือสัญญาที่เป็นรูปธรรม ซึ่งแม้จะมีประโยชน์ในการทำให้การเข้าไปลงทุนของนักลงทุนสิงคโปร์เป็นไปได้อย่างสะดวก แต่หลายครั้งก็มีความเสี่ยงเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของบุคคลที่

²⁸ Yeung (1999)

รัฐบาลสิงคโปร์มีสายสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่นกรณีของโครงการลงทุนในประเทศอินโดนีเซีย ที่รัฐบาลสิงคโปร์อาศัยความสัมพันธ์กับกลุ่ม Salim ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอดีตนายกรัฐมนตรีซูฮาโต (Soeharto) ซึ่งทำให้การสิ้นสุดของยุคอดีตนายกรัฐมนตรีซูฮาโต สร้างความไม่แน่นอนต่อโครงการการลงทุนขนาดใหญ่ เช่น นิคมอุตสาหกรรมของสิงคโปร์ในอินโดนีเซีย²⁹

6.1.2.3) การเริ่มต้นเข้าไปลงทุนของกิจการที่มีความสัมพันธ์กับรัฐ (government-linked enterprises: GLC)

หลังจากการเจรจากับประเทศผู้รับทุนแล้ว ธุรกิจที่มักจะเข้าไปลงทุนก่อนจะเป็นธุรกิจที่มีการคัดเลือกโดยรัฐ (Government Selected Consortia) ซึ่งโดยมากมักเป็นรัฐวิสาหกิจหรือ GLC โดยจะเข้าไปลงทุนในโครงการที่เป็นโครงการนำร่อง (Flagship projects) อันได้แก่โครงการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการลงทุนต่าง ๆ และมีความเสี่ยงสูง เช่น การสร้างนิคมอุตสาหกรรม การลงทุนในธุรกิจการขนส่งและการจัดเก็บสินค้า การลงทุนในธุรกิจโทรคมนาคม การลงทุนในโรงไฟฟ้า โรงงานบำบัดน้ำเสีย และโรงงานกำจัดของเสีย และการสร้างศูนย์การค้าและศูนย์กระจายสินค้า ทั้งนี้เพื่อให้การเข้ามาลงทุนของนักลงทุนเอกชนสิงคโปร์เป็นไปได้อย่างสะดวก โดยเฉพาะในประเทศที่ยังมีระดับการพัฒนาที่ไม่สูงมากนัก

การลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมจาก GLC ของสิงคโปร์จะเป็นลักษณะการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการลงทุนของภาคเอกชน นอกจากนี้นิคมอุตสาหกรรมที่สร้างขึ้นของสิงคโปร์มักจะมีความร่วมมือกับรัฐบาลของประเทศผู้รับทุนในการอำนวยความสะดวกทางการลงทุน เช่น การให้สิทธิพิเศษในการเข้ามาลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม การออกใบอนุญาตในการค้าหรือการส่งออกและนำเข้าเป็นกรณีพิเศษ และการให้สิทธิพิเศษด้านแรงงานและการเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยมักจะมีการให้บริการเพียงจุดเดียวกับผู้ลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมซึ่งช่วยให้ผู้ลงทุนเข้ามาลงทุนได้ง่ายและสะดวกขึ้น

6.1.2.4) การให้ความช่วยเหลือกับภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุนของสิงคโปร์

หลังจากการเข้ามาลงทุนของ GLC ตามข้อ 2 แล้ว ทางรัฐบาลจะประชาสัมพันธ์ให้ภาคเอกชนภายในประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศผู้รับทุนที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดย GLC แล้ว โดยจะมีการให้ความช่วยเหลือกับผู้ลงทุนดังต่อไปนี้

- การให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการเข้าไปลงทุน

²⁹ Yeoh และคณะ (2003)

- การออกกฎหมายยกเลิกการจัดเก็บภาษีซ้อน (Double taxation)
- การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจระหว่าง GLC กับเอกชนของสิงคโปร์ขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้การออกไปลงทุนสะดวกมากยิ่งขึ้น
- การจัดตั้ง International Business Development Strategic Business Unit (SBU) เพื่อให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูลด้านโอกาสทางธุรกิจ และการเข้าสู่ตลาด
- ให้ความช่วยเหลือทางการเงินและแรงจูงใจการเงินต่าง ๆ เช่น
 - การให้ความช่วยเหลือทางการเงินผ่านแผน Local Enterprise Finance (LEF)
 - การยกเว้นภาษีในระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี
 - หากผู้ลงทุนขาดทุนจากการขายหุ้นสามารถหักเป็นเป็นค่าใช้จ่ายของผู้ลงทุนได้
 - การอนุญาตให้ใช้ค่าใช้จ่ายบางประเภทลดหย่อนภาษีได้เป็น 2 เท่า เช่น ค่าใช้จ่ายในการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน การจัดตั้งสำนักงานในต่างประเทศ
 - การยกเว้นภาษีจากกำไรจากการลงทุนในหุ้นหรือเงินปันผลของการลงทุนในต่างประเทศ

6.1.2.5) International Enterprise Singapore (IE)

ในปัจจุบัน การส่งเสริมการออกไปลงทุนของสิงคโปร์จะทำผ่านหน่วยงาน International enterprise Singapore (IE) โดยใช้แผนการดำเนินการที่เรียกว่า Global Company Partnership (GCP) ซึ่งธุรกิจที่เข้าข่ายจะได้รับการส่งเสริมการลงทุนและได้รับความช่วยเหลือทั้งทางการเงินและไม่ใช้การเงิน จะต้องมีความสอดคล้องกับดังนี้

- มีสำนักงานใหญ่ในสิงคโปร์
 - มีการหมุนเวียนต่อปี (annual turnover) อย่างน้อย S\$500,000 จากรายงานทางการเงินฉบับล่าสุด
 - มีค่าใช้จ่ายทางธุรกิจในสิงคโปร์อย่างน้อย S\$250,000 ต่อปีในระยะเวลาอย่างน้อย 3 ปีที่ผ่านมา
 - มีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ S\$50,000
 - มีพนักงานอย่างน้อย 3 คน
- โดยความช่วยเหลือที่ IE ให้ผ่าน GCP จะมีทั้งหมด 4 ด้านด้วยกัน ประกอบไปด้วย
- 1) การสร้างศักยภาพ (Capacity building)

การสร้างศักยภาพให้ธุรกิจจะประกอบไปด้วย

- การสร้างตราผลิตภัณฑ์
- การออกแบบผลิตภัณฑ์
- การสร้างกลยุทธ์ความเป็นสากล
- การจัดการด้านสินทรัพย์ทางปัญญา
- ซึ่งทาง IE จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับผู้ให้คำปรึกษาในด้านที่เกี่ยวข้อง การจัดสัมมนา

และฝึกอบรม รวมถึงการให้ทุนสนับสนุน (co-fund) ไม่เกิน 50% ของค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่สามในด้านนี้

2) การประเมินตลาด (Market assessment) และการเข้าสู่ตลาด (Market access)

ทาง IE มีการให้การสนับสนุนการประเมินและเข้าสู่ตลาดของบริษัทสิงคโปร์ในการออกไปลงทุนในต่างประเทศ โดยทาง IE จะให้ทุนสนับสนุน (co-fund) ไม่เกิน 50% ของค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังต่อไปนี้ โดยไม่เกิน S\$20,000 ต่อบริษัทต่อปีสำหรับบริษัทที่มีอัตราการหมุนเวียนต่อปีน้อยกว่า S\$100 ล้านเหรียญ

- การประเมินสินค้าหรือบริการของบริษัทในตลาดเป้าหมาย
- การศึกษาถึงศักยภาพของตลาดเป้าหมายสำหรับธุรกิจของบริษัท
- การหาคำแนะนำสำหรับวิธีการเข้าตลาดที่ดีที่สุดสำหรับบริษัท
- การหาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย ภาษี กฎหมายแรงงาน กฎระเบียบ

ด้านการส่งออก และสิ่งแวดล้อมตลาด

- ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเอกสารหรือกฎหมายด้านการจดทะเบียนกิจการเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ การจดทะเบียนตัวแทนการค้า หรือการถือหุ้น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับโครงสร้างภาษี ค่าธรรมเนียมกฎหมายเกี่ยวกับการร่างข้อตกลงการเป็นตัวแทนการค้า หรือการเป็นตัวแทนจัดจำหน่ายในครั้งแรก

- ค่าใช้จ่ายในการหาผู้ค้าหรือพันธมิตรทางธุรกิจในการเป็นตัวแทนการค้า แพรนไชส์ หรือเป็นผู้จัดจำหน่าย

3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Manpower Development)

ทาง IE จะให้ความช่วยเหลือด้านทรัพยากรมนุษย์ดังต่อไปนี้

- รักษาระดับอุปทานของทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพผ่านการให้ทุนการศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย การให้ทุนการฝึกงาน และการหาทรัพยากรมนุษย์ในต่างประเทศ
- ให้ความช่วยเหลือด้านที่ปรึกษาสำหรับการหาทรัพยากรมนุษย์ในต่างประเทศ และการพัฒนากลยุทธ์ด้านทรัพยากรมนุษย์ในระดับสากล
- พัฒนาทักษะของทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทให้มีศักยภาพด้านตลาดโลกผ่านการฝึกอบรม

4) การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน

โครงการ GCP จะให้ความช่วยเหลือด้านการเงินโดยอำนวยความสะดวกการเข้าถึงเงินทุนของสถาบันการเงินที่มีผู้ร่วมโครงการ โดยความช่วยเหลือทางการเงินจะแบ่งเป็น 4 ด้านต่อไปนี้

- สถาบันการเงินที่เข้าร่วมโครงการจะมีการให้เงินทุนในการตั้งกิจการในต่างประเทศโดยเป็นเงินกู้ระยะเวลามากไม่เกิน 15 ปีเพื่อใช้ในการซื้อสินทรัพย์ถาวร เป็นเงินทุนหมุนเวียน รวมถึงการค้ำประกันการออกตลาดต่างประเทศ
- การเสนอการจัดทำประกันความเสี่ยงทางการเมือง (Political risk insurance scheme: PRIS) โดยทาง GCP จะให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุน (co-fund) 50% ของพรีเมียมการประกัน
- การประกันเงินกู้ (Loan Insurance Scheme) เป็นการเพิ่มศักยภาพของสถาบันการเงินที่เข้าร่วมให้สามารถขยายการให้เงินทุนระยะสั้นได้โดยทาง IE จะเข้าร่วมการซื้อประกันเพื่อคุ้มครองเงินกู้ให้กับบริษัท
- การประกันลูกหนี้การค้า (Trade Credit Insurance Scheme: TCIS) เป็นการประกันความเสี่ยงกรณีที่ลูกค้าในต่างประเทศไม่สามารถชำระเงินได้หรือต้องการยืดระยะเวลาในการชำระเงิน

นอกจากความช่วยเหลือจาก IE แล้ว ทางรัฐบาลสิงคโปร์ยังมีการออกกฎหมาย ยกเว้นภาษีเพื่อสนับสนุนการออกไปลงทุนยังต่างประเทศ โดยกฎหมายดังกล่าวเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2003 ซึ่งจะเป็นการยกเว้นภาษีรายได้จากต่างประเทศในกรณีต่อไปนี้

- เงินปันผลจากกิจการในต่างประเทศ
- กำไรของสาขาในต่างประเทศ
- รายได้จากการให้บริการในต่างประเทศ

โดยเงื่อนไขของการยกเว้นภาษีคือกรณีที่กฎหมายในประเทศที่เข้าไปลงทุนมีการจัดเก็บภาษีรายได้นิติบุคคลขั้นต่ำ 15% ขึ้นไป และจะต้องไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในการยกเว้นภาษีเงินได้จากการไปลงทุนในประเทศดังกล่าว โดยผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการยกเว้นภาษีจะต้องเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในสิงคโปร์เท่านั้น³⁰

6.2. นโยบายการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศมาเลเซีย

ในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยจะทำการศึกษาถึงรูปแบบของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศมาเลเซีย รวมถึงนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของรัฐบาลมาเลเซีย

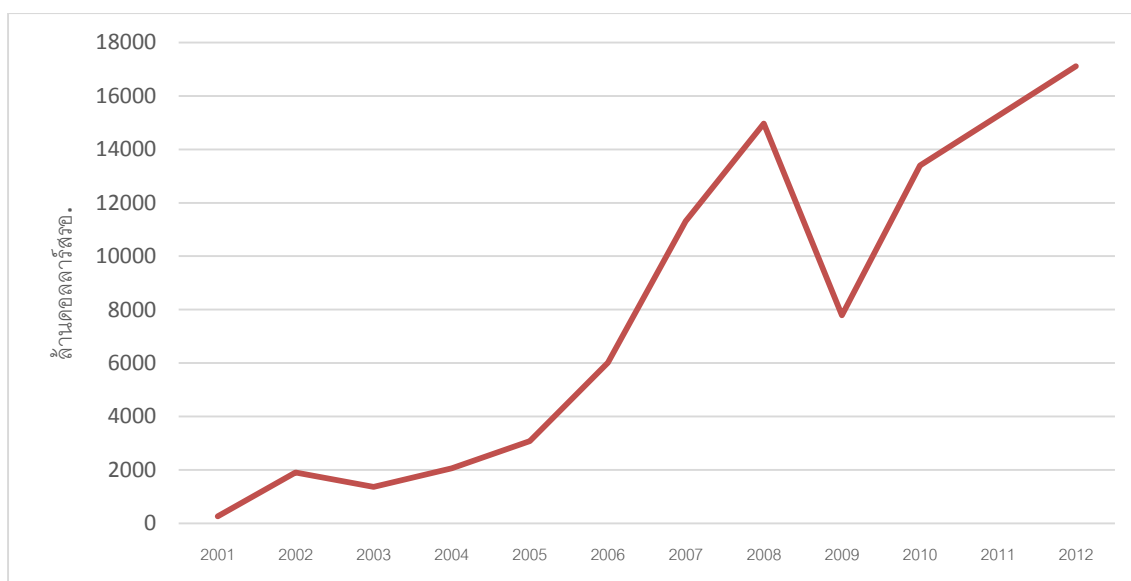
6.2.1 การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศมาเลเซีย

มาเลเซียเป็นประเทศผู้รับเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศที่สำคัญ โดยเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ประเทศมาเลเซียมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่การถดถอยทางเศรษฐกิจในปีค.ศ. 1985 เป็นต้นมา รัฐบาลมาเลเซียเริ่มให้ความสำคัญกับการออกไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างและสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐบาลมาเลเซียมีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนที่เข้มข้นนับตั้งแต่ปีค.ศ. 1991 เป็นต้นมา และหลังจากการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในภูมิภาคเอเชียในปีค.ศ. 1997-1998

หากพิจารณาจากตัวเลขสถิติแล้วจะพบว่า ประเทศมาเลเซียมีเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกสะสมเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากจากระดับ 197 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีค.ศ. 1980 มาอยู่ที่ 4.45 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐในปีค.ศ. 2005 และ 3.37 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีค.ศ. 2011 ดังแสดงในรูปที่ 6-4

³⁰ Singapore's Income Tax Act, Section 13(9)

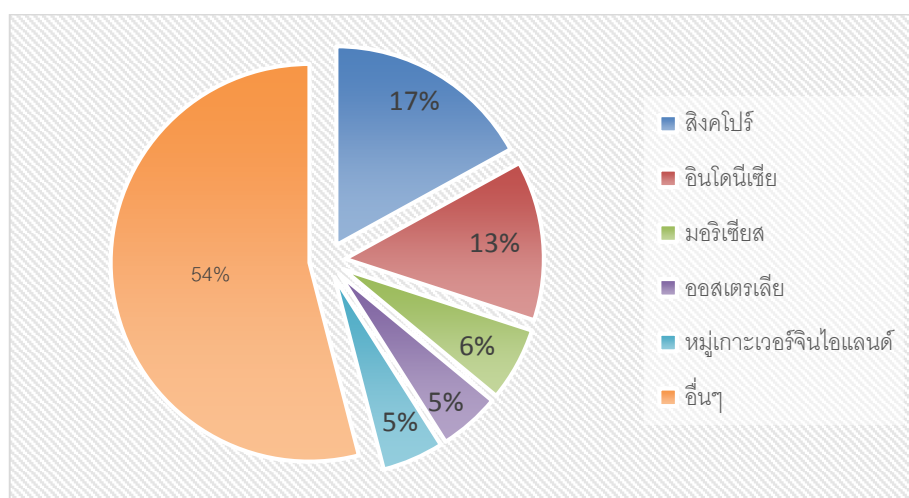
รูปที่ 6- 4: ยอดเงินลงทุนสะสมทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย

ที่มา: UNCTADstat

หากพิจารณาประเทศผู้รับทุนที่สำคัญของประเทศไทยจะพบว่า ประเทศไทยมีการออกไปลงทุนในประเทศสิงคโปร์และอินโดนีเซียที่สูงมาก โดยเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกสะสมใน 2 ประเทศดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 30 ของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกทั้งหมดของประเทศไทย ดังแสดงในรูปที่ 6-5 นอกจากนี้ ประเทศผู้รับทุนที่สำคัญยังมีประเทศมอริเชียส สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และประเทศแอฟริกาทางตะวันตก

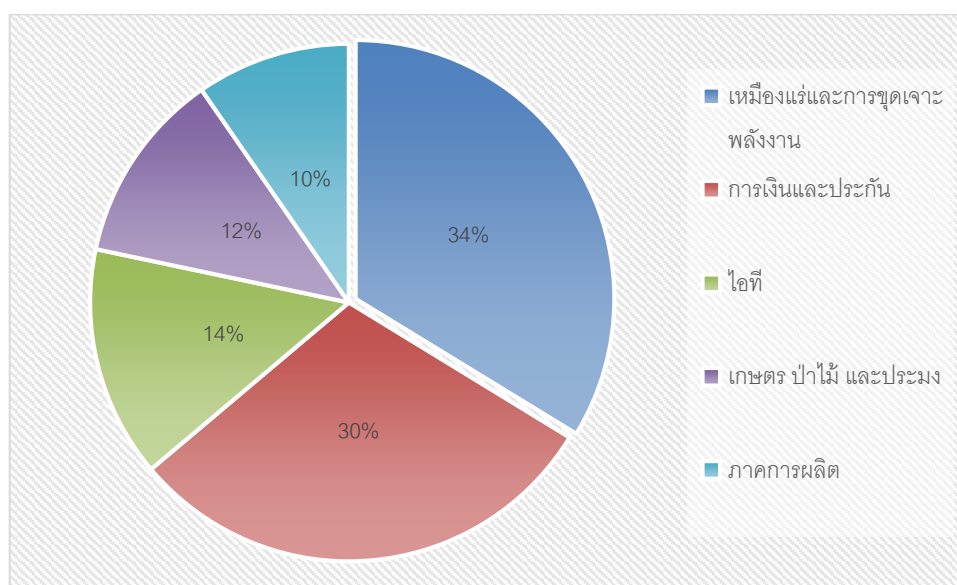
รูปที่ 6- 5: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศไทยแยกตามประเทศในปีค.ศ. 2010

ที่มา: Department of Statistics, Malaysia

เมื่อพิจารณาถึงภาคธุรกิจที่ประเทศมาเลเซียเข้าไปลงทุนแล้วจะพบว่า ประเทศมาเลเซียจะมีการลงทุนในภาคบริการมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการทางการเงินและประกันภัย บริการด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม บริการด้านการขนส่งและการจัดเก็บสินค้า สาธารณูปโภค การค้าปลีกและค้าส่ง โรงแรมและร้านอาหาร นอกจากนี้ภาคส่วนที่สำคัญในการเข้าไปลงทุนของมาเลเซียจะเป็นเหมืองแร่และการขุดเจาะน้ำมันและก๊าซ ดังแสดงในรูปที่ 6-6

รูปที่ 6-6: เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศสะสมขาออกของประเทศมาเลเซีย แยกตามประเภทธุรกิจในปีค.ศ. 2010

ที่มา: Department of Statistics, Malaysia

สำหรับอุตสาหกรรมการผลิตที่ประเทศมาเลเซียนิยมเข้าไปลงทุนมักจะเป็นอุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และปิโตรเคมี ในส่วนของภาคการเกษตรนั้นมักเป็นการเข้าไปทำสวนปาล์ม

หากพิจารณาลักษณะของบริษัทมาเลเซียที่เข้าไปลงทุนแล้ว จะพบว่าโดยมากมักเป็นบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับรัฐบาล (Government-linked companies: GLC) โดยข้อมูลจาก World Investment Report ของ UNCTAD แสดงให้เห็นว่าประเทศมาเลเซียมีบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ที่ไม่ใช่ภาคการเงิน (non-financial TNCs) 100 อันดับแรก จำนวนทั้งสิ้น 6 บริษัท โดย 4 บริษัทจาก 6 บริษัทดังกล่าวเป็น GLC ดังแสดงในตารางที่ 6-1

ตารางที่ 6- 1: บริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ที่ไม่ใช่สถาบันการเงินของมาเลเซียที่ติด 100 อันดับแรกของบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่จากประเทศกำลังพัฒนาในปีค.ศ. 2012

Corporation	Ranking	Industry	Foreign		
			Assets (US mil.)	Sales (US mil.)	Employment
PETRONAS	6	Petroleum Exp./re	38,907	43,228	8,653
Genting Bhd	26	Other consumer services	13,656	3,849	35,356
YTL Corporation Bhd	42	Utilities (Electricity, gas and water)	11,298	4,708	5,771
Axiata Group Bhd	59	Telecommunications	7,342	2,987	21,250
Sime Darby Berhad	69	Diversified	5,826	10,143	27,881
IOI Corporation Berhad	95	Food, beverages and tobacco	3,172	3,525	14,719

ที่มา: World Investment Report 2012

บริษัทที่อยู่ในลักษณะ GLC ของประเทศมาเลเซียมักจะออกไปลงทุนในธุรกิจที่ต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก เช่น การทำเหมืองแร่และการขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ บริการด้านโทรคมนาคม ในขณะที่บริษัทเอกชนมักเข้าไปลงทุนในภาคการผลิต การค้าปลีกและค้าส่ง การเกษตร ก่อสร้าง และโรงแรมและร้านอาหาร รวมถึงบริการทางการเงิน

ในส่วนต่อไปจะทำการพิจารณานโยบายส่งเสริมการลงทุนของประเทศมาเลเซีย

6.2.2 นโยบายการส่งเสริมการลงทุนขาออกของประเทศมาเลเซีย

นโยบายการส่งเสริมการลงทุนของประเทศจะแบ่งออกตามช่วงเวลาดังต่อไปนี้

1) นโยบายในช่วงค.ศ. 1991 – วิกฤตการณ์ทางการเงินในภูมิภาคเอเชีย

ในช่วงค.ศ. 1991 เป็นช่วงแรกที่รัฐบาลมาเลเซียมีการทำโปรแกรมแรงจูงใจในการออกไปลงทุนในต่างประเทศผ่านการลดภาษี (tax abatement) สำหรับรายได้ที่ได้รับจากการลงทุนในต่างประเทศและส่งกลับมายังประเทศมาเลเซีย รวมถึงการให้นำค่าใช้จ่ายที่เสียไปก่อนการเริ่มดำเนินการ เช่น ค่าใช้จ่ายในการประเมินความเป็นไปได้ของธุรกิจ มาใช้ในการลดหย่อนภาษีได้

ในปีค.ศ. 1995 ทางรัฐบาลมาเลเซียได้มีการเพิ่มแรงจูงใจ โดยอนุญาตให้รายได้จากบริษัทซึ่งทำการลงทุนในต่างประเทศ ยกเว้นในธุรกิจการเงินและประกันภัย และธุรกิจการบิน ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ทั้งหมด³¹

ในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชีย ทางรัฐบาลมาเลเซียเริ่มหันมาให้ความสนใจต่อการออกไปลงทุนในภาคการเกษตรตามแผนนโยบายเกษตรแห่งชาติที่ 3 (The National Agriculture Policy III: NAPIII) เพื่อเพิ่มความมั่นคงทางอาหารให้กับประเทศมาเลเซียผ่านการออกไปลงทุนในต่างประเทศ

2) นโยบายในช่วง Outline Perspective Plan III (OPPIII)

นโยบายช่วง OPPIII จะเป็นแผนการทางเศรษฐกิจของมาเลเซียในช่วงค.ศ. 2001-2010 ซึ่งจะเน้นการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารและภาคการเกษตร รวมถึงการอุตสาหกรรมที่เป็นปัจจัยการผลิตพื้นฐาน นอกจากนี้ยังเน้นการออกไปลงทุนในประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำและมีทรัพยากรเป็นจำนวนมาก³²

นอกจากนั้น ในช่วงนี้รัฐบาลมาเลเซียและสิงคโปร์ยังได้มีการจัดตั้ง Malaysia-Singapore Third Country Business Development Fund ซึ่งเป็นการให้เงินทุนสนับสนุนร่วมกันระหว่างรัฐบาลทั้งสองประเทศ โดยจะเป็นเงินทุนที่ให้กับบริษัทสิงคโปร์และมาเลเซียที่เข้าไปลงทุนหรือสำรวจโอกาสทางธุรกิจในประเทศที่สามารถร่วมกันโดยธุรกิจที่สามารถขอรับการสนับสนุนจากกองทุนดังกล่าว ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต สาธารณูปโภค การท่องเที่ยว ก่อสร้าง เทคโนโลยีสารสนเทศ การค้าและภาคบริการ ซึ่งกองทุนนี้ยังมีการดำเนินการอยู่จนถึงปัจจุบัน

นับตั้งแต่ปีค.ศ. 2007 มา บทบาทสำคัญในการช่วยเหลือบริษัทมาเลเซียในการออกไปลงทุนต่างประเทศจะเป็นของ EXIM Bank ของมาเลเซีย โดยมีการเพิ่มบทบาทของ EXIM Bank ในการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินกับบริษัทในมาเลเซียที่ออกไปลงทุนต่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลมาเลเซียได้มีการเพิ่มทุนให้กับ EXIM Bank เป็นจำนวน 2 พันล้านริงกิตมาเลเซีย

³¹ Ragayah (1999)

³² OPPIII หน้า 73

นอกจากนี้ รัฐบาลมาเลเซียยังมีการจัดตั้ง Overseas Investment Fund เป็นจำนวนเงิน 100 ล้านริงกิตมาเลเซีย เพื่อใช้ในการให้ความช่วยเหลือและกระตุ้นให้ผู้ประกอบการในประเทศออกไปลงทุนต่างประเทศ โดยเฉพาะผู้ที่เป็นภูมิบุตรา (Bumiputeras)³³

3) นโยบายสนับสนุนการออกไปลงทุนในปัจจุบัน

นโยบายการสนับสนุนการออกไปลงทุนในปัจจุบันของประเทศมาเลเซียจะมีความใกล้เคียงกับนโยบายในช่วง OPPIII คือจะทำผ่าน EXIM Bank เป็นหลัก โดยมีการให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุน การประกันต่าง ๆ เช่น การประกันความเสี่ยงทางการเมือง การประกันลูกหนี้การค้า

นอกจากนี้ ทาง EXIM Bank ของมาเลเซียยังมีโปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ประกอบการที่เข้าไปประกอบธุรกิจร้านอาหารมาเลเซียในต่างประเทศ โดยการให้การสนับสนุนด้านเงินทุนในการไปเปิดหรือขยายธุรกิจ ซึ่งในโปรแกรมดังกล่าว ผู้ประกอบการจะสามารถกู้เงินได้ร้อยละ 90 ของเงินลงทุนในโครงการ รวมถึงเงินทุนหมุนเวียนเป็นเวลา 3 เดือน โดยเสียอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี

6.3. นโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศไทย

ในอดีตที่ผ่านมา รัฐบาลไทยไม่ได้มีนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา การส่งเสริมการออกไปลงทุนในต่างประเทศเริ่มได้รับความสนใจมากขึ้น ซึ่งทางรัฐบาลได้มีการวางนโยบายด้านการส่งเสริมการออกไปลงทุนมากยิ่งขึ้น โดยในปีค.ศ. 2012 ได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการลงทุนไทยในต่างประเทศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งทำหน้าที่

1) ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับการออกไปลงทุนในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเป้าหมาย อาทิเช่น กลุ่มประเทศ CLMV

2) การดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาช่องทางในการลงทุนในต่างประเทศ เพื่อเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหาในการออกไปลงทุนในต่างประเทศ รวมถึงศักยภาพในการออกไปลงทุน

3) การรณรงค์การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ

4) การเป็นศูนย์ข้อมูลความรู้ในด้านการลงทุนในต่างประเทศ

ซึ่งจะเห็นได้ว่าการทำงานของศูนย์พัฒนาการลงทุนไทยในต่างประเทศจะอยู่ในลักษณะของการให้ข้อมูลและคำปรึกษาในการออกไปลงทุนเป็นหลัก

³³ Tham (2006)

จากงานศึกษาของนันทพร พงศ์พัฒนานนท์ และ ชิตชนก อันโนนจารย์ (2012) พบว่า ปัญหาที่สำคัญของนักลงทุนไทยในต่างประเทศคืออัตราภาษีเงินได้จากต่างประเทศของไทยยังอยู่ในอัตราที่สูง ในขณะที่สิงคโปร์และมาเลเซียยกเว้นการเก็บภาษีดังกล่าว ดังแสดงในตารางที่ 6-2

ตารางที่ 6-2: เปรียบเทียบอัตราภาษีและสิทธิประโยชน์ของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งในอาเซียน

	ไทย	มาเลเซีย	ฮ่องกง	สิงคโปร์	ไต้หวัน	เกาหลีใต้
เงินปันผลของบริษัท	ยกเว้นแบบมีเงื่อนไข*	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น***	CIT 17% (เครดิตภาษีที่เสียในต่างประเทศ)	CIT10-22% (เครดิตภาษีที่เสียในต่างประเทศ)
กำไรของสาขา	CIT 23% (เครดิตภาษีที่เสียในต่างประเทศ)	ยกเว้น**	ยกเว้น	ยกเว้น***		
Capital Gain	CIT 23%	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น		

ที่มา: นันทพร พงศ์พัฒนานนท์ และ ชิตชนก อันโนนจารย์ (2012) จากข้อมูลของกรมสรรพากร, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, กระทรวงการคลังของสิงคโปร์ เกาหลีใต้ และไต้หวัน, Managing Risk in Cross Border Transactions by CITI (2011), www.gidemensingapore.com, www.taxrates.cc และ Inland Revenue Authority of Singapore

หมายเหตุ: CIT (Corporate Income Tax) คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล

*1) บริษัทไทยถือหุ้นในบริษัทในเครือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน และ (2) เงินปันผลที่ได้รับจะต้องมาจากกำไรสุทธิที่มีการเสียภาษีในต่างประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของกำไรสุทธิ

**มาเลเซีย กรณีสาขาของธนาคาร/ขนส่ง/ประกันภัย เสียภาษีหลังเปิดสาขาครบ 5 ปี

***สิงคโปร์ยกเว้นแบบมีเงื่อนไข คือ 1. มีสถานประกอบการถาวร (Permanent establishment) และ 2. เสียภาษี CIT 15% ของเงินได้จากต่างประเทศที่ Host country

นอกจากนี้ กระบวนการในการขอคืนภาษีซ้อนของไทยมีความยุ่งยากและซับซ้อนทำให้การได้รับประโยชน์จากอนุสัญญาภาษีซ้อนกับ 55 ประเทศของประเทศไทยเป็นไปอย่างจำกัด ซึ่งความแตกต่างระหว่างนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 6-3

ตารางที่ 6- 3: แสดงการเปรียบเทียบนโยบายการส่งเสริมการลงทุนใน 3 ประเทศ

การส่งเสริมการลงทุน	ประเทศ สิงคโปร์	ประเทศ มาเลเซีย	ประเทศ ไทย
การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล	/	/	x
อนุสัญญาภาษีซ้อน	/	/	/
การนำค่าใช้จ่ายก่อนการลงทุนมาลดหย่อนภาษี	/	/	x
ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศที่ออกไปลงทุน	/	/	/
ข้อมูลทางธุรกิจ	/	x	x
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	/	x	x
การให้ความช่วยเหลือเงินทุนในรูปแบบของเงินกู้	/	/	x
การให้ความช่วยเหลือเงินทุนในรูปแบบของเงินให้เปล่า	/	x	x
การให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของการประกัน	/	/	x
การสร้างนิคมอุตสาหกรรมหรือสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นต่อการลงทุนโดยรัฐหรือ GLC	/	/	x

ที่มา: คณะผู้วิจัย

บทที่ 7

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้การศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อพิจารณาปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย รวมถึงปัจจัยที่ทำให้เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยการศึกษาในบทนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย

- การใช้สมการถดถอยแบบ *panel regression* เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย
- การใช้วิธีการ *Oaxaca-Blinder decomposition* ในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียตามงานศึกษาของ Wei (2005)

7.1 การใช้สมการถดถอยแบบ *panel regression* เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย

งานศึกษาปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออก จะแบ่งปัจจัยในการกำหนดการออกไปลงทุนเป็น 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ ปัจจัยระดับประเทศ (Country-level) ปัจจัยระดับอุตสาหกรรม (Industry-level) ปัจจัยระดับบริษัท (Firm-level) ซึ่งในงานศึกษาชิ้นนี้ คณะผู้วิจัยจะพิจารณาปัจจัยในระดับประเทศ

งานศึกษา Gao (2005) Buckley และคณะ (2007) Zhang และ Daly (2011) และ Bhasin และ Jain (2013) ได้พิจารณาปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศในระดับประเทศ โดยแบ่งกลุ่มที่สำคัญออกเป็น

- ปัจจัยทางด้านตลาด ได้แก่ ขนาดของตลาด และอุปสงค์ของตลาด ซึ่งตัวแปรที่ใช้เป็นตัวแทนของปัจจัยทั้งสองอย่างนี้คือ ขนาดของ GDP และ GDP ต่อหัวประชากรของประเทศ
- ปัจจัยทางด้านนโยบายของประเทศผู้รับทุน ได้แก่ ระดับการเปิดประเทศ และระดับการรับเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ และอาจรวมถึงตัวแปรทางนโยบายอื่นๆ เช่น ระดับความเสี่ยงทางการเมืองของประเทศผู้รับทุน และระดับธรรมาภิบาลของประเทศผู้รับทุน
- ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง และอัตราดอกเบี้ย
- ปัจจัยด้านการผลิต ได้แก่ ขนาดทุน ขนาดทุนมนุษย์ และระดับเทคโนโลยี

ซึ่งในงานศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยที่กำหนดการออกไปลงทุนของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย ในกลุ่มประเทศกัมพูชา เมียนมาร์ ลาว โดยใช้วิธีการศึกษาสมการถดถอยแบบ panel regression แบบ fixed effect โดยใช้ตัวแปร time fixed effect และ country fixed effect โดยอาศัยข้อมูลปีค.ศ. 2005 - 2011³⁴ โดยสมการถดถอยจะอยู่ในรูปต่อไปนี้

$$\log(OFDI_{it}) = \alpha_0 + \beta_1 \log(GDP_{it}) + \beta_2 \log(GDPPC_{it}) + \beta_3 \log(FDI_{it}) + \beta_4 \log(OPEN_{it}) + \beta_5 \log(ER_{it}) + \beta_6 INF_{it} + \beta_7 Z_{it} + u_{it} \quad (4)$$

โดยที่

$OFDI_{it}$ แทนเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศแม่ (ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์) ไปยังประเทศ i (ประกอบด้วยกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) ในปี t

GDP_{it} แทนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศ i ในปี t

$GDPPC_{it}$ แทนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวประชากรของประเทศ i ในปี t

FDI_{it} แทนเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศ i ในปี t

$OPEN_{it}$ แทนระดับการเปิดประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศ i ในปี t ซึ่งในที่นี้คณะผู้วิจัยจะใช้ทั้งสัดส่วนการค้าต่อ GDP มูลค่าการส่งออก และมูลค่าการนำเข้า เป็นตัวแทนระดับการเปิดประเทศ โดยคณะผู้วิจัยจะทำการประมาณสมการถดถอยทั้งแบบที่ใช้สัดส่วนการค้าต่อ GDP เป็นตัวแทนระดับการเปิดประเทศ และมูลค่าการส่งออก/นำเข้าเป็นตัวแทนระดับการเปิดประเทศ แต่จะไม่ใส่ตัวแปรทั้งสองกลุ่มพร้อมกันเนื่องจากตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันเองในระดับที่สูง

ER_{it} แทนอัตราแลกเปลี่ยน (exchange rate) ของประเทศ i ในปี t

INF_{it} แทนอัตราเงินเฟ้อของประเทศ i ในปี t

Z_{it} แทนตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระดับความเสี่ยงของประเทศ i ในปี t ระดับธรรมชาติภูมิประเทศของประเทศ i ในปี t อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศ i ในปี t

³⁴ ยกเว้นข้อมูลประเทศมาเลเซียเป็นข้อมูลปีค.ศ. 1997-2005 เนื่องจากเป็นปีล่าสุดที่มีการเปิดเผยข้อมูล OFDI รายประเทศของมาเลเซีย

ในที่นี้ คณะผู้วิจัยไม่สามารถใส่ตัวแปรที่แทนปัจจัยด้านการผลิตได้ เนื่องจากขาดข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภาพการผลิตและทุนมนุษย์ของประเทศกัมพูชา เมียนมาร์ ลาว และเวียดนาม แต่ตัวแปรดังกล่าวจะนำมาใช้ในส่วนที่ 4.2 ในขณะที่ตัวแปรภาษีเงินได้นิติบุคคลไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงปีที่ทำการศึกษา จึงต้องทำการตัดออกไป คณะผู้วิจัยใช้ข้อมูลโดยอาศัยจากแหล่งข้อมูลตามที่ระบุไว้ในตารางที่ ก-1 ในภาคผนวก

ผลการประมาณสมการถดถอยแบบ panel data ในกรณีของประเทศไทยจะแสดงได้ดังตารางที่ 7-1

ตารางที่ 7- 1: ผลการประมาณสมการถดถอยปัจจัยที่กำหนด OFDI ในกรณีของประเทศไทย³⁵

Dependent Variables	model 1	model 2	model 3	model 4
logimport	-0.0116 (0.589)			-0.797* (0.379)
logexport	0.0456 (2.419)			-38.27** (12.98)
loggdphost	21.19*** (5.391)	21.22*** (4.862)	16.49*** (3.277)	2.887** (1.133)
loger	3.007 (1.825)	2.991 (2.204)		0.0822 (0.0779)
inflation	0.0116 (0.054)	0.0115 (0.0376)	0.0152 (0.0434)	-0.0222 (0.0116)
logfdi	10.30* (5.226)	10.32** (3.984)	7.641** (2.787)	2,450** (871.9)
logopen	-20.29* (9.753)	-20.21* (8.284)	-15.47** (6.147)	
country	-4.372* (2.147)	-4.364* (2.103)	-1.614** (0.451)	1.304 (0.845)
Constant	-152.3*** (40.05)	-151.8** (44.04)	-98.63*** (19.39)	-1,926** (706.1)
Observations	21	21	21	28
R-squared	0.867	0.867	0.839	0.672
Number of year	7	7	7	7

หมายเหตุ: - ตัวเลขในวงเล็บแทน standard errors

- *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

³⁵ ตัวแปร GDP ถูกตัดออกไปเนื่องจากมีความสัมพันธ์กับ import และ export ในระดับที่สูง

ตารางที่ 7-1 แสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวประชากร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอุปสงค์หรือกำลังซื้อของตลาดประเทศผู้รับทุน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเข้าไปลงทุนของประเทศไทย นอกจากนี้ นโยบายการเปิดรับเงินทุนของประเทศผู้รับทุนสะท้อนผ่านตัวแปรสัดส่วน FDI ต่อ GDP นอกจากนี้ อัตราการเปิดประเทศ ซึ่งสะท้อนผ่านตัวแปร openness และมูลค่าการส่งออก และการนำเข้า ยังมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการตัดสินใจเข้าไปลงทุนของประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นผลมาจากกลุ่มประเทศที่ศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งยังมีขนาดการส่งออกและนำเข้าในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ยกเว้นประเทศเวียดนาม ในขณะที่ประเทศที่ประเทศไทยเข้าไปลงทุนสูงคือประเทศเมียนมาร์ ซึ่งมีการส่งออกและนำเข้าอยู่ในระดับที่ต่ำเพราะเพิ่งเริ่มมีการเปิดประเทศ ทำให้ระดับการเปิดประเทศไม่สามารถอธิบายการเข้าไปลงทุนได้ ในขณะที่ตัวแปรที่ชี้วัดเศรษฐกิจอื่น ๆ ทั้งอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราเงินเฟ้อ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจออกไปลงทุนของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการประมาณสมการถดถอยแบบ panel data ในกรณีของประเทศสิงคโปร์จะแสดงได้ดังตารางที่ 7-2

ตารางที่ 7- 2: ผลการประมาณสมการถดถอยปัจจัยที่กำหนด OFDI ในกรณีของประเทศสิงคโปร์

Dependent Variables	(1)	(2)	(3)
logimport	0.125* (0.064)	0.0812 (0.0487)	
logexport	0.378*** (0.112)	0.362*** (0.103)	
loggdphost	1.096*** (0.331)	2.371** (0.775)	0.686*** (0.119)
loger	0.0178 (0.035)	0.175 (0.288)	-0.781*** (0.142)
inflation	-0.0171* (0.00878)	-0.0151*** (0.00414)	-0.00613 (0.00546)
logfdi	-1.889*** (0.288)	-1.192** (0.4)	0.638** (0.294)
country	0.278** (0.0896)	0.0847 (0.264)	0.996*** (0.0724)
logopenness		0.16 (0.241)	1.061*** (0.177)
Constant	-4.911 (2.734)	-16.28** (6.964)	-1.296 (1.622)

ตารางที่ 7-2: ผลการประมาณสมการถดถอยปัจจัยที่กำหนด OFDI ในกรณีของประเทศสิงคโปร์ (ต่อ)

Dependent Variables	(1)	(2)	(3)
Observations	40	33	33
R-squared	0.981	0.994	
Number of years	10	10	10

หมายเหตุ: - ตัวเลขในวงเล็บแทน standard errors

- *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

จากตารางที่ 7-2 จะแสดงให้เห็นว่า ในกรณีของประเทศสิงคโปร์นั้น ปัจจัยที่มีความสำคัญในการกำหนดการออกไปลงทุนของประเทศสิงคโปร์จะประกอบไปด้วยระดับการเปิดประเทศของประเทศผู้รับทุน ระดับการเปิดรับเงินลงทุนจากต่างประเทศของประเทศผู้รับทุน และอุปสงค์หรือกำลังซื้อของประเทศผู้รับทุน ซึ่งล้วนแล้วแต่ตรงตามทฤษฎีที่ได้ศึกษาไว้ในบทที่ 2

โดยแบบจำลองที่ 1 และ 2 นั้น พบปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการนำเข้ากับขนาดของการเปิดรับทุนจากต่างประเทศของประเทศผู้รับทุนมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง ซึ่งอาจมีผลทำให้เครื่องหมายของระดับการเปิดรับเงินลงทุนจากต่างประเทศของประเทศผู้รับทุนแตกต่างจากแบบจำลองที่ 3 ที่ใช้ตัวแปรสัดส่วนการค้าต่อ GDP เป็นตัวแทนระดับการเปิดประเทศของประเทศผู้รับทุน

นอกจากนี้ อัตราเงินเฟ้อซึ่งเป็นตัวแปรด้านปัจจัยเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุนยังมีความสำคัญในการกำหนดการเข้าไปลงทุนของประเทศสิงคโปร์ในกลุ่มประเทศ CLMV แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่ robust นักเพราะระดับนัยสำคัญเปลี่ยนแปลงไปเมื่อใช้ตัวแปรสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศต่อ GDP แทนตัวมูลค่าส่งออกและนำเข้าเพื่อเป็นตัวแทนของระดับการเปิดประเทศ

ผลการประมาณสมการถดถอยแบบ panel data ในกรณีของประเทศมาเลเซียจะแสดงได้ดังตารางที่ 7-3

ตารางที่ 7- 3: ผลการประมาณสมการถดถอยปัจจัยที่กำหนด OFDI ในกรณีของประเทศมาเลเซีย

Dependent Variables	(1)	(2)	(3)
logimport	-0.24 (0.344)		-0.787* (0.364)
logexport	0.294 (0.75)		1.653** (0.702)
loggdphost	14.31* (7.632)	13.30* (6.058)	13.15** (5.015)
loger	1.426 (1.223)	1.108 (1.382)	2.389** (0.908)
inflation	0.00541 (0.0183)	0.0124 (0.0149)	0.00408 (0.0185)
logfdi	3.453 (4.733)	3.708 (2.763)	-1.642 (4.992)
logopenness	1.993** (0.79)	2.339** (0.839)	
country	-1.855 (1.08)	-1.57 (1.167)	-2.766*** (0.7)
Constant	-114.3* (60.22)	-107.3* (47.27)	-101.6* (44.43)
Observations	28	28	29
R-squared	0.805	0.801	0.831
Number of year	9	9	9

หมายเหตุ: - ตัวเลขในวงเล็บแทน standard errors

- *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

ในกรณีของประเทศมาเลเซียนั้นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจไปลงทุนของมาเลเซียมากที่สุดคือระดับการเปิดประเทศ ทั้งจากสัดส่วนการค้าต่อ GDP และมูลค่าการส่งออก โดยตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลเช่นกันจะประกอบไปด้วยกำลังซื้อของตลาดและอัตราแลกเปลี่ยน กล่าวคือหากประเทศผู้รับทุนมีกำลังซื้อของตลาดสูงและค่าเงินมีแนวโน้มอ่อนค่าเมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซียจะเป็นปัจจัยผลักดันให้มาเลเซียไปทำการลงทุน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทั้งสองไม่ robust เนื่องจากการมีนัยสำคัญเปลี่ยนแปลงเมื่อเปลี่ยนตัวแปรในแบบจำลองสมการถดถอยได้

หากพิจารณาทั้ง 3 แบบจำลองจะพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจออกไปลงทุนของทั้ง 3 ประเทศคือปัจจัยด้านตลาด และปัจจัยด้านนโยบายของประเทศผู้รับทุน ทั้งระดับการเปิดประเทศและ

ระดับการเปิดรับเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ โดยปัจจัยด้านเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุนไม่ได้มีความสำคัญมากนัก

ในส่วนถัดไป คณะผู้วิจัยจะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดความแตกต่างในการออกไปลงทุนของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซียและสิงคโปร์

7.2 การศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยแตกต่างจากประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

ในที่นี้คณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการ Oaxaca-Blinder decomposition ในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียตามงานศึกษาของ Wei (2005) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 โดย

$$\overline{\ln RFDI}_i - \overline{\ln RFDI}_T = \widehat{\beta}'_i \bar{X}_i - \widehat{\beta}'_T \bar{X}_T \quad (5)$$

โดยที่ $\overline{\ln RFDI}_i$ แทนค่าเฉลี่ยของ $OFDI$ ที่แท้จริงรายปีของประเทศสิงคโปร์/มาเลเซียที่ได้จากการถดถอย

$\overline{\ln RFDI}_T$ แทนค่าเฉลี่ยของ $OFDI$ ที่แท้จริงรายปีของประเทศไทยในรูป *log-linear* ที่ได้จากการถดถอย

$\widehat{\beta}'_i$ และ $\widehat{\beta}'_T$ แทนเวกเตอร์ของสัมประสิทธิ์ที่ประมาณการที่ได้จากการถดถอยประเทศสิงคโปร์/มาเลเซียและประเทศไทยตามลำดับ

$\bar{X}_i$ และ $\bar{X}_T$ คือเวกเตอร์ของตัวแปรที่กำหนด $OFDI$ ในสมการถดถอยประเทศสิงคโปร์/มาเลเซียและประเทศไทยตามลำดับ

เมื่อจัดสมการตาม Blinder และ Oaxaca (1973) จะได้ขนาดของความแตกต่างรวม (Total estimated gap) โดยประมาณตามสมการต่อไปนี้

$$\overline{\ln RFDI}_i - \overline{\ln RFDI}_T = \widehat{\beta}'_i (\bar{X}_i - \bar{X}_T) + (\widehat{\beta}'_i - \widehat{\beta}'_T)' \bar{X}_T$$

ซึ่ง Blinder และ Oaxaca (1973) กำหนดให้พจน์แรกของสมการเป็นส่วนของความแตกต่างที่สามารถอธิบายได้ หรือความแตกต่างที่มาจากตัวแปรอธิบาย (explained factors) ในสมการถดถอย ในขณะที่พจน์ที่สองจะแทนความแตกต่างในส่วนที่อธิบายไม่ได้ซึ่งมาจากคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่ได้รวมไว้เป็นตัวแปรอธิบายในแบบจำลองนี้ ดังนั้นความสำคัญของตัวแปรอธิบายแต่ละตัวในการอธิบายความแตกต่างของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์/มาเลเซียจะแสดงได้ดังสมการที่ (6)

$$\frac{\widehat{\beta}_I^j \overline{X_I} - \widehat{\beta}_T^j \overline{X_T}}{\widehat{\beta}_I \overline{X_I} - \widehat{\beta}_T \overline{X_T}} \times 100 \quad (6)$$

โดยที่ β_I^j แทนสัมประสิทธิ์ของตัวแปร X^j ที่ประมาณการที่ได้จากสมการถดถอยประเทศสิงคโปร์/มาเลเซีย และ β_T^j แทนสัมประสิทธิ์ของตัวแปร X^j ที่ประมาณการที่ได้จากสมการถดถอยประเทศไทย

ซึ่งตัวแปรที่ใช้กำหนด OFDI ของแต่ละประเทศในที่นี้จะประกอบไปด้วยปัจจัยประเภท push factors จากงานของ Dunning (1999) โดยปรับปรุงจากแบบจำลอง Banga (2007) ซึ่งได้แบ่งปัจจัยกำหนดประเภท push factors ออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับการค้า ปัจจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจในประเทศ และปัจจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีของประเทศ

ในงานศึกษาชิ้นนี้ จะใช้ตัวแปรมูลค่าการส่งออก มูลค่าการนำเข้า และระดับการเปิดประเทศแทนปัจจัยด้านการค้า อัตราการเติบโตของประชากร ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวประชากร และอัตราแลกเปลี่ยน แทนปัจจัยที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจในประเทศ และระดับการเติบโตของ total factor productivity แทนปัจจัยที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีของประเทศ

$$\log(OFDI_t) = \alpha_0 + \beta_1 \log(GDPPC_t) + \beta_2 \log(EX_t) + \beta_3 \log(IM_t) + \beta_4 \log(OPEN_t) + \beta_5 \log(ER_t) + \beta_6 TFP_t + \beta_7 labor_t + u_t \quad (7)$$

โดยที่

EX_t	แทนมูลค่าการส่งออกในปีที่ t
IM_t	แทนมูลค่าการนำเข้าในปีที่ t
TFP_t	คืออัตราการเติบโตของค่า TFP ในปีที่ t
$labor_t$	คืออัตราการเติบโตของแรงงาน ในปีที่ t

โดยตัวแปรอื่น ๆ ยังคงเป็นตัวแปรเดิมตามที่ระบุในสมการที่ (4)

กรณีการประมาณค่าสมการถดถอยในที่นี้ จะใช้วิธีการประมาณ standard errors แบบ Newey-West เพื่อแก้ปัญหา autocorrelation ที่มักเกิดกับการประมาณสมการถดถอยในกรณีของข้อมูลเชิงอนุกรมเวลา และใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซียในช่วงปีค.ศ. 1980-2012

จากข้อจำกัดของข้อมูลทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถรวมข้อมูลที่มีความสำคัญหลายตัวในสมการถดถอยได้ เช่น อัตราค่าจ้างแรงงาน ทุณมนุษย์ เนื่องจากข้อมูลอนุกรมเวลาของตัวแปรเหล่านี้ไม่เพียงพอจะประมาณการค่าสมการถดถอยแบบอนุกรมเวลา

ข้อมูลที่ใช้ในการประมาณค่าสมการถดถอยจะอยู่ในรูปของ log เพื่อให้ค่าสัมประสิทธิ์บ่งบอกถึงอัตราการเปลี่ยนแปลง ยกเว้นในกรณีของอัตราการเติบโตของ TFP และอัตราการเติบโตของแรงงาน ผลของการประมาณค่าตามสมการถดถอยในสมการที่ (7) ของประเทศไทยจะแสดงได้ดังตารางที่ 7.4

ตารางที่ 7- 4: การประมาณค่าปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยแบบอนุกรมเวลา³⁶

Dependent variables	(1)	(2)	(3)
logex	3.079** (1.42)	2.242** (0.858)	
logim	-0.837 (1.11)		
labor	-0.0308* (0.0165)	-0.0357** (0.0166)	-0.0293* (0.0145)
loggdppc	0.0803 (1.309)	0.0463 (1.369)	3.356*** (0.207)
loger	-1.212 (1.496)	-0.554 (1.341)	2.412*** (0.798)
tfp	0.0489*** (0.0108)	0.0413*** (0.0111)	0.0307** (0.0111)
openness			0.21 (0.394)
Constant	-5.781* (2.81)	-6.632** (2.444)	-11.70*** (1.299)
Observations	30	30	30

หมายเหตุ: - ตัวเลขในวงเล็บแทน standard errors

- *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

ตารางที่ 7-4 จะแสดงให้เห็นว่า ในกรณีของประเทศไทยนั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกไปลงทุนของประเทศไทยที่สำคัญคือระดับการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวมหรือ TFP และมูลค่าการส่งออกโดยอัตราการเติบโตของแรงงานมีผลในเชิงลบ ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของแรงงานกับขนาดของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

³⁶ กรณีของประเทศไทยไม่สามารถใส่ตัวแปรการมีนโยบายส่งเสริมการออกไปลงทุนได้เนื่องจากเพิ่งเริ่มมีเมื่อปีค.ศ.

การประมาณค่าตามสมการถดถอยในสมการที่ (7) ของประเทศสิงคโปร์จะแสดงได้ดังตารางที่ 7-5

ตารางที่ 7- 5: การประมาณค่าปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศสิงคโปร์แบบอนุกรมเวลา

Dependent variables	(1)	(2)	(3)	(4)
logex	1.213 (1.464)		0.4 (1.674)	
logim	0.742 (1.386)		1.405 (1.539)	
labor	0.00798 (0.0263)	0.0567 (0.0588)	0.0125 (0.0418)	0.0578 (0.065)
loggdppc	0.768 (0.707)	3.611*** (0.216)	1.46 (0.868)	3.850*** (0.222)
loger	3.124** (1.135)	3.915*** (1.066)	2.710** (1.093)	3.141*** (0.9)
tfp	0.0374* (0.0195)	0.0474 (0.0344)	0.0745*** (0.0187)	0.0770** (0.0295)
fdipromotion	0.640*** (0.21)	0.567* (0.294)		
openness		0.658*** (0.209)		0.603*** (0.21)
Constant	-22.06*** (5.042)	-29.93*** (2.186)	-26.43*** (6.045)	-31.30*** (2.275)
Observations	30	30	30	30

หมายเหตุ: - ตัวเลขในวงเล็บแทน standard errors

- *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

ในกรณีของประเทศสิงคโปร์นั้นจะพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกไปลงทุนของประเทศสิงคโปร์ที่สำคัญคือ การมีนโยบายส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศสิงคโปร์เองซึ่งเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปีค.ศ. 1988 ตามที่ได้กล่าวถึงในบทที่ 6 รวมถึงระดับการเปิดประเทศและรายได้ต่อหัวประชากรของประเทศสิงคโปร์ และเมื่อนำตัวแปร dummy การมีนโยบายส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศสิงคโปร์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรหลายตัวในสมการออกไป จะพบว่าอัตราการเติบโตของ TFP ก็ผลักดันให้ประเทศสิงคโปร์ออกไปลงทุนในต่างประเทศเช่นเดียวกัน

การประมาณค่าตามสมการถดถอยในสมการที่ (7) ของประเทศมาเลเซียจะแสดงได้ดังตารางที่ 7-6

ตารางที่ 7- 6: การประมาณค่าปัจจัยที่กำหนดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของ
ประเทศมาเลเซียแบบอนุกรมเวลา

Dependent variables	(1)	(2)	(3)
logex	-1.539*		
	(0.886)		
logim	-0.493		
	(0.529)		
labor	0.135*	0.0585	0.0388
	(0.073)	(0.0719)	(0.0779)
loggdppc	9.928***	3.155***	6.227***
	(2.519)	(1.101)	(0.722)
loger	1.056	-0.0889	-0.614
	(1.13)	(0.707)	(1.045)
tfp	-0.203*	-0.228**	-0.128
	(0.102)	(0.0988)	(0.0912)
fdipromotion	2.160***	2.240***	
	(0.446)	(0.578)	
openness		-1.391**	0.296
		(0.609)	(0.559)
Constant	-8.993**	-3.623	-14.95***
	(3.827)	(3.884)	(2.558)
Observations	31	31	31

หมายเหตุ: - ตัวเลขในวงเล็บแทน standard errors

- *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

เช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์ สมการถดถอยแบบอนุกรมเวลาของประเทศมาเลเซียแสดงให้เห็นว่า นโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนมีความสำคัญอย่างมากต่อเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศมาเลเซีย โดยตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในการผลักดันการออกไปลงทุนคือรายได้ต่อหัวประชากร

จากสมการถดถอยของทั้ง 3 ประเทศจะพบว่า รายได้ต่อหัวประชากรเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการออกไปลงทุนของทั้ง 3 ประเทศ โดยนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดการออกไปลงทุนของสิงคโปร์และมาเลเซีย ในขณะที่การเติบโตของ TFP และระดับการเปิดประเทศมีความสำคัญสำหรับการออกไปลงทุนของไทยและสิงคโปร์

ในส่วนถัดไปคณะผู้วิจัยจะนำผลจากการประมาณค่าสมการถดถอยแบบอนุกรมเวลาของทั้ง 3 ประเทศดังที่แสดงในตารางที่ 7-4 - 7-6 มาใช้ในการประมาณความแตกต่างของระดับการออกไปลงทุนของประเทศไทย กับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ โดยวิธีการ Oaxaca-Blinder decomposition

ผลลัพธ์จากการประมาณความแตกต่างตามวิธีการ Oaxaca-Blinder decomposition จะแสดงไว้ในตารางที่ 7-7

ตารางที่ 7-7: การประมาณความแตกต่างของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย

Specification	Thailand-Singapore		Thailand-Malaysia	
FDI outflow difference	mean of Singapore's In RFDI	9.972029457	mean of Malaysia's In RFDI	7.005267101
	mean of Thailand's In RFDI	2.986600526	mean of Thailand's In RFDI	2.986600526
	OFDI differences	6.985428931	OFDI differences	4.018666575
explanatory variables	% of gap explained (Singapore)		% of gap explained (Malaysia)	
labor	2.378975844		4.091684312	
loggdppc	335.1062009		22.75441488	
loger	-52.52423498		0.868455131	
tfp	-0.050891649		1.490672594	
Openness	20.68694769		-21.63756221	
FDI promotion	5.65723053		78.02621797	

ที่มา: จากการคำนวณของคณะผู้วิจัย

จากตารางที่ 7-7 จะแสดงให้เห็นว่าความแตกต่างของเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกโดยเฉลี่ยของประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์จะอยู่ที่ประมาณ 698.54% ตลอดช่วงระยะเวลาระหว่าง ค.ศ. 1980-2012 โดยตัวแปรที่สามารถใช้อธิบายได้มากที่สุดคือความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อหัวประชากรของสองประเทศ (335.11%) และระดับการเปิดประเทศ (20.69%)

ในส่วนของความแตกต่างระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียนั้น เงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกโดยเฉลี่ยของประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียอยู่ที่ประมาณ 401.87% โดยตัวแปรที่อธิบายความแตกต่างดังกล่าวได้ดีคือนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุน (78.03%) และระดับรายได้

ต่อหัวประชากร (22.75%) ในขณะที่ตัวแปรอื่น ๆ มีความสามารถในการอธิบายความแตกต่างค่อนข้างน้อย

กล่าวโดยสรุปแล้ว ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความแตกต่างของการออกไปลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียที่อธิบายได้จากวิธีการ Oaxaca-Blinder decomposition คือความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อหัวประชากรและนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุน

บทที่ 8

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1 บทสรุป

เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาเข้า (Inward FDI) เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในหลายทศวรรษ อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีความจำเป็นต้องผลักดัน Outward FDI อันประกอบไปด้วยข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและประเทศในภูมิภาค การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย การปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นของค่าแรงและต้นทุนการผลิต และการเปิดประเทศที่มากขึ้นของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

เมื่อพิจารณาถึงเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศที่ไหลออก (Outward FDI) จากประเทศไทยจะพบว่าการออกไปลงทุนของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา แต่หากเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียนด้วยกันจะเห็นว่าประเทศไทยยังมีระดับ Outward FDI ที่ต่ำกว่าประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในอาเซียนอื่นๆ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ซึ่งการที่ประเทศไทยมี Outward FDI ต่ำอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคตได้

ในงานศึกษาชิ้นนี้คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของเงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย ปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนในต่างประเทศของประเทศไทย โดยเฉพาะในกรณีของประเทศลาว กัมพูชา เมียนมาร์และเวียดนาม รวมถึงปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ และนโยบายที่สองประเทศดังกล่าวใช้ในการส่งเสริมการลงทุนทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึง แนวทางในการวางนโยบายด้านเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาดัชนีวัดผลประกอบการการออกไปลงทุน (OPI) ของไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์แล้วจะพบว่า ทั้งสองประเทศมีระดับดัชนีสูงกว่าไทยมาโดยตลอด โดยไทยมีระดับดัชนีเฉลี่ยระหว่างปี 2000-2006 ที่ประมาณ และเริ่มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2007 แต่ยังคงระดับต่ำกว่าหนึ่งจนกระทั่งในปี 2012 ซึ่งมีระดับที่ 1.56 และเป็นระดับสูงสุดของประเทศไทยเท่าที่มีมา ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างทางรายได้ของประเทศ โครงสร้างการผลิต ระดับการเปิดประเทศ และปัจจัยด้านนโยบายและภาษีที่ช่วยส่งเสริมการลงทุนระหว่างประเทศขาออก

หากพิจารณาสถานการณ์ปัจจุบันในการออกไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV จะพบว่าในกรณีของ ประเทศกัมพูชา ปัจจัยด้านแรงงานเป็นโอกาสสำคัญในการเข้าไปลงทุนในประเทศกัมพูชา เนื่องจากประเทศกัมพูชามีระดับค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าประเทศไทยเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีทักษะ แรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มที่ดี และยังมีข้อได้เปรียบจากความเชื่อมโยงทางระบบคมนาคม ขนส่งซึ่งทำให้โรงงานที่ตั้งในเขตเมืองที่ใกล้กับประเทศไทยสามารถขนส่งสินค้ามาส่งออก ที่ท่าเรือแหลมฉบังได้โดยง่าย และยังมีเขตนิคมอุตสาหกรรมและการส่งเสริมการลงทุนจาก รัฐบาลกัมพูชา อีกทั้งประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากสหรัฐอเมริกาและ สหภาพยุโรป แต่การลงทุนในกัมพูชายังมีอุปสรรคที่สำคัญจากประเด็นด้านกฎหมายและการบังคับใช้ กฎหมาย ซึ่งกฎหมายของกัมพูชามีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ยังมีปัญหาจากความโปร่งใสและความไม่ แน่นอนในด้านกฎหมายที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันโดยเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนี้ในระยะยาว ปัญหาการมี จำนวนประชากรวัยทำงานที่น้อยและการที่มีเงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้าสู่กัมพูชาเป็นจำนวนมาก อาจสร้างให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

หากพิจารณาในกรณีของสปป.ลาวพบว่า สปป.ลาวเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการเป็นผู้รับทุนใน อุตสาหกรรมที่เน้นใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิต เนื่องจากสปป.ลาวเป็นประเทศที่มี ทรัพยากรธรรมชาติมากและเกินความต้องการใช้ภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม การเข้าไปลงทุนในสปป. ลาวยังเกิดปัญหาทั้งจากการขาดแคลนแรงงานเนื่องจากสปป.ลาวมีจำนวนประชากรวัยทำงานในระดับที่ ต่ำ ปัญหาด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย และโครงสร้างพื้นฐานและระบบการขนส่งที่ยังไม่ดีพอ

ในกรณีของประเทศเมียนมาร์นั้น แม้ว่าจะมีประชากรค่อนข้างมากและค่าแรงต่ำ แต่อุปสรรคที่ สำคัญที่สุดคือสภาพโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคต่างๆ รวมถึงสภาพถนนที่ยังไม่พร้อม ทำให้การเข้าไปตั้งโรงงานการผลิตในประเทศเมียนมาร์นั้นทำได้ยากและยากต่อการกระจายสินค้า และที่ผ่านมามีบริษัทไทยก็มักใช้ประโยชน์จากแรงงานเมียนมาร์ผ่านการเข้ามาทำงานของคนงานใน ประเทศไทย อีกทั้งสภาพตลาดของเมียนมาร์ก็ยังมีกำลังซื้อน้อย แต่ข้อได้เปรียบของการเข้าไปลงทุนใน เมียนมาร์จะมาจากความได้เปรียบด้านทรัพยากรธรรมชาติ

สำหรับการลงทุนในเวียดนามจะพบว่าการลงทุนในประเทศนี้มีข้อได้เปรียบกว่าประเทศอื่นในกลุ่ม CLMV จากขนาดตลาดและจำนวนแรงงานที่สูงกว่า และสภาพโครงสร้างพื้นฐานที่ดีกว่าโดย เปรียบเทียบ อย่างไรก็ตาม อุปสรรคในการลงทุนในประเทศเวียดนามที่สำคัญมาจากกฎหมายแรงงานที่ ค่อนข้างเข้มงวด และค่าแรงได้ปรับขึ้นไปอย่างมากในช่วงห้าปีที่ผ่านมาแม้ว่าจะยังมีค่าแรงที่ถูกกว่าไทย ก็ตาม รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ บ่อยครั้ง และขาดการประสานข้อมูล ที่ดีพอในเรื่องนี้จากภาครัฐ

คณะผู้วิจัยยังได้มีการศึกษาเปรียบเทียบนโยบายการส่งเสริมการลงทุนชาวออกระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ซึ่งพบว่าประเทศไทยนั้นมีระดับการส่งเสริมการออกไปลงทุนที่ต่ำกว่าสองประเทศข้างต้นเป็นอย่างมาก ทั้งนโยบายแรงจูงใจที่อยู่ในรูปของภาษี และที่ไม่อยู่ในรูปของภาษี โดยนโยบายการส่งเสริมการลงทุนชาวออกของประเทศไทยที่ด้อยไปกว่าสองประเทศดังกล่าวเกิดจากการไม่มีการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทที่ออกไปลงทุนและไม่อนุญาตให้นำค่าใช้จ่ายในการศึกษาความเป็นไปได้มาใช้ในการลดหย่อนภาษีเพิ่มเติม การขาดอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศผู้รับทุนสำคัญบางประเทศ การขาดข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวกับประเทศผู้รับทุนสำคัญ การขาดความช่วยเหลืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุน ความช่วยเหลือทางด้านประกัน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในประเทศผู้รับทุนสำคัญโดยรัฐบาล เช่น การสร้างนิคมอุตสาหกรรม

คณะผู้วิจัยได้มีการศึกษาปัจจัยที่กำหนดการออกไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV ของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย โดยใช้สมการถดถอยแบบ panel regression และพบว่าหากพิจารณาทั้ง 3 แบบจำลองจะพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจออกไปลงทุนของทั้ง 3 ประเทศคือปัจจัยด้านตลาด และปัจจัยด้านนโยบายของประเทศผู้รับทุน ทั้งระดับการเปิดประเทศและระดับการเปิดรับเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ โดยปัจจัยด้านเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุนไม่ได้มีความสำคัญมากนัก

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการ Oaxaca-Blinder decomposition ในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เงินทุนทางตรงระหว่างประเทศของประเทศไทยมีความแตกต่างจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียตามงานศึกษาของ Wei (2005) โดยคณะผู้วิจัยจะเริ่มจากการประมาณสมการถดถอยแบบอนุกรมเวลาของแต่ละประเทศเพื่อทราบถึงคุณลักษณะของประเทศดังกล่าวที่กำหนดการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งจากสมการถดถอยของทั้ง 3 ประเทศจะพบว่า รายได้ต่อหัวประชากรเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการออกไปลงทุนของทั้ง 3 ประเทศ โดยนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดการออกไปลงทุนของสิงคโปร์และมาเลเซีย ในขณะที่การเติบโตของ TFP และระดับการเปิดประเทศมีความสำคัญสำหรับการออกไปลงทุนของไทยและสิงคโปร์

หลังจากการคำนวณหาปัจจัยที่มีผลในการอธิบายความแตกต่างของเงินลงทุนระหว่างประเทศชาวออกของประเทศไทย กับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียแล้วจะพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความแตกต่างของการออกไปลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียที่อธิบายได้จากวิธีการ Oaxaca-Blinder decomposition คือความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อหัวประชากรและนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุน

8.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาทั้งการศึกษาในเชิงคุณภาพและการศึกษาในเชิงปริมาณจะพบว่าประเทศไทยนั้นอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ออกไปลงทุน แทนผู้รับทุนจากต่างประเทศดังที่เคยเป็นมาในอดีต อย่างไรก็ตาม การออกไปลงทุนของบริษัทไทยในปัจจุบันยังมีอุปสรรคทั้งจากประเทศผู้รับทุนที่ตัดสินใจเข้าไปลงทุน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV ที่มีอุปสรรคต่อการลงทุนในหลายด้าน และจากการขาดนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศไทยเอง ทำให้การรับมือกับอุปสรรคดังกล่าวเป็นไปได้ยาก ซึ่งในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยจะทำการสรุปถึงปัญหาดังกล่าว และนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อปรับปรุงนโยบายการส่งเสริมการลงทุนขาออกของประเทศไทย โดยแบ่งตามระยะเวลาที่ควรดำเนินการและหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ในส่วนของอุปสรรคในการลงทุนในประเทศ CLMV นั้น ประเด็นที่สำคัญที่สุดจะมาจากเรื่องกฎระเบียบกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายของกลุ่มประเทศเหล่านี้ รวมถึงปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค โดยเฉพาะในพื้นที่นอกเขตนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งประเด็นทั้งสองจะเป็นอุปสรรคที่จำเป็นต้องให้รัฐบาลเข้ามาให้การช่วยเหลือแก่นักลงทุนของประเทศไทยโดยเฉพาะนักลงทุนที่มีขนาดเล็ก

ในส่วนของการขาดนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศไทย งานศึกษานี้ได้สรุปเปรียบเทียบนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนระหว่างประเทศไทย กับประเทศสิงคโปร์ไว้ในบทที่ 6 ซึ่งสามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8- 1: การเปรียบเทียบนโยบายการส่งเสริมการลงทุนใน 3 ประเทศ

การส่งเสริมการลงทุน	ประเทศ สิงคโปร์	ประเทศ มาเลเซีย	ประเทศ ไทย
การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล	/	/	x
อนุสัญญาภาษีซ้อน	/	/	/
การนำค่าใช้จ่ายก่อนการลงทุนมาลดหย่อนภาษี	/	/	x
ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศที่ออกไปลงทุน	/	/	/
ข้อมูลทางธุรกิจ	/	x	x
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	/	x	x
การให้ความช่วยเหลือเงินทุนในรูปของเงินกู้	/	/	x

ตารางที่ 8-1: การเปรียบเทียบนโยบายการส่งเสริมการลงทุนใน 3 ประเทศ (ต่อ)

การส่งเสริมการลงทุน	ประเทศ สิงคโปร์	ประเทศ มาเลเซีย	ประเทศ ไทย
การให้ความช่วยเหลือเงินทุนในรูปของเงินให้เปล่า	/	x	x
การให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของการประกัน	/	/	/
การสร้างนิคมอุตสาหกรรมหรือสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นต่อการลงทุนโดยรัฐหรือ GLC	/	/	x

ที่มา: คณะผู้วิจัย

ประเด็นในนโยบายการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศไทยที่ถือว่ายังด้อยกว่าประเทศอื่นๆ ที่ได้กล่าวถึงจะประกอบไปด้วย

- การขาดแรงจูงใจทางภาษีไม่ว่าจะเป็นการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศ หรือการอนุญาตให้นำค่าใช้จ่ายก่อนการดำเนินการ เช่น ค่าใช้จ่ายในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการการออกไปลงทุนมาลดหย่อนภาษีได้
- การเข้าไปลงทุนในกิจการโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการลงทุนและมีความเสี่ยงสูงโดยรัฐ เช่น นิคมอุตสาหกรรม ระบบสาธารณูปโภค ระบบโทรคมนาคม
- การให้ความช่วยเหลือในรูปเงินให้เปล่าต่อกิจกรรมบางประเภทที่ส่งเสริมการออกไปลงทุน เช่น การศึกษาความเป็นไปได้ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือในรูปเงินให้เปล่าหรือเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเป็นพิเศษในการตั้งกิจการในต่างประเทศของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีศักยภาพสูง
- การให้ข้อมูลเชิงลึกทางธุรกิจแก่ผู้ลงทุน

นอกจากนี้ แม้ประเด็นที่ประเทศไทยได้มีการดำเนินการแล้ว เช่น การทำอนุสัญญาภาษีซ้อน แต่ในทางปฏิบัติ ประเทศไทยยังขาดอนุสัญญาดังกล่าวกับประเทศผู้รับทุนที่สำคัญ เช่น กัมพูชา สปป.ลาว รวมถึงหน่วยงานที่สำคัญในกระบวนการออกไปลงทุน เช่น EXIM Bank ยังไม่ได้ถูกระบุไว้ในอนุสัญญาดังกล่าวที่จัดทำกับบางประเทศ เช่น อินโดนีเซีย ทำให้มีปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับผู้ออกไปลงทุนที่กู้เงินกับ Exim Bank ยังต้องเสียภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายไว้ ทำให้มีต้นทุนดอกเบี้ยสูงกว่าการกู้ยืมกับธนาคารในประเทศผู้รับทุนรวมถึงการใช้สิทธิตามอนุสัญญาดังกล่าวมีความยากลำบากสำหรับนักลงทุนเนื่องจากต้องใช้เอกสารเป็นจำนวนมาก ทำให้หลายครั้งนักลงทุนไม่สามารถใช้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวได้

อีกทั้งในประเด็นของการมีประกันความเสี่ยงทางการเมืองในประเทศที่เข้าไปลงทุนโดย Exim Bank แต่ประกันดังกล่าวมีค่าเบี้ยประกันภัยในอัตราที่สูง ซึ่งในกรณีสิ่งคโปรจะมีการช่วยค่าเบี้ยประกันภัยโดยรัฐบาลไม่เกินร้อยละ 50

ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาในเชิงนโยบายในข้างต้น ทำให้คณะผู้วิจัยจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการส่งเสริมการออกไปลงทุนของทางรัฐบาลไทย แบ่งออกเป็นระยะสั้นและระยะยาวดังต่อไปนี้

นโยบายในระยะสั้น

1. การเพิ่มบทบาทของกระทรวงพาณิชย์ ผ่านทูตพาณิชย์ในการให้คำปรึกษาด้านการลงทุนในประเทศผู้รับทุน

ในปัจจุบัน บทบาทของหน่วยงานรัฐในการส่งเสริมการออกไปลงทุนจะอยู่ที่ BOI ธนาคารแห่งประเทศไทย และ EXIM Bank เป็นหลัก ในขณะที่หน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับนักธุรกิจไทยในต่างประเทศจะอยู่ที่ทูตพาณิชย์ประจำประเทศนั้นๆ ซึ่งในปัจจุบันยังมีบทบาทในแง่ของการส่งเสริมการลงทุนขาออกค่อนข้างจำกัด ดังนั้นการเพิ่มบทบาทของทูตพาณิชย์ในด้านการส่งเสริมและให้ข้อมูลในการออกไปลงทุนในประเทศดังกล่าว หรือการจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมการออกไปลงทุนเฉพาะ ณ สถานทูตของประเทศที่ BOI จัดลำดับความสำคัญในการเข้าไปลงทุนในระดับที่ 1 และ 2 จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนไทยในต่างประเทศได้

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: กระทรวงพาณิชย์

2. การจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษาด้านกฎหมายการค้าและการลงทุนในสถานทูตหรือ

สถานกงสุลของแต่ละประเทศอุปสรรคที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการออกไปลงทุนของนักลงทุนไทยในประเทศที่คณะผู้วิจัยคัดเลือกเพื่อศึกษาเชิงลึกคือ การเกิดจากปัญหาทางด้านความไม่ชัดเจนและไม่แน่นอนของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายในประเทศที่เข้าไปลงทุน ซึ่งในปัจจุบันที่ปรึกษาทางกฎหมายที่มีในสถานทูตไทยจะเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายคดีอาญา ดังนั้น เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่นักลงทุนไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งไม่สามารถจ้างที่ปรึกษาทางกฎหมายเฉพาะได้ ทางรัฐบาลจึงควรจัดหน่วยงานที่ปรึกษาด้านกฎหมายการค้าและการลงทุนในประเทศที่ BOI จัดลำดับความสำคัญในการเข้าไปลงทุนในระดับที่ 1 และ 2 เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนไทยที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: กระทรวงการต่างประเทศ

3. การจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศที่เป็นผู้รับทุนที่ทาง BOI ให้ลำดับความสำคัญในระดับที่ 1 และ 2 ทั้งหมดและการรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในอนุสัญญาดังกล่าวในปัจจุบัน ประเทศไทย ผู้รับทุนสำคัญของประเทศไทยบางประเทศ เช่น กัมพูชา ยังไม่มีการจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศไทย นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางหน่วยงาน เช่น EXIM Bank ยังไม่มีชื่อในฐานะคู่สัญญาของอนุสัญญาดังกล่าว ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการไทยต้องเสียภาษีซ้อนหรือในกรณีของผู้ประกอบการที่กู้เงินจาก EXIM Bank จะต้องเสียภาษีหัก ณ ที่จ่ายในการโอนเงินกลับเพื่อจ่ายค่าดอกเบี้ยให้กับ EXIM Bank ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศที่เป็นผู้รับทุนที่ทาง BOI ให้ลำดับความสำคัญในระดับที่ 1 และ 2 ทั้งหมดและการรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในอนุสัญญาดังกล่าว

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: BOI

4. การให้ความช่วยเหลือในการทำประกันความเสี่ยงจากการลงทุนในประเทศที่เข้าไปลงทุนให้มีค่าเบี้ยประกันที่ลดลง

อุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งของการเข้าไปลงทุนในต่างประเทศคือความไม่แน่นอนทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของประเทศ CLMV ซึ่งผู้ประกอบการยังไม่มีความมั่นใจในเสถียรภาพทางการเมืองและการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงในกรณีที่เกิดข้อพิพาทขึ้น การระงับข้อพิพาทของ ACIA ยังอยู่ในรูปแบบของการพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชนซึ่งทำได้ยากในทางปฏิบัติ การซื้อประกันความเสี่ยงในการลงทุนในต่างประเทศกับ EXIM Bank จึงเป็นหนทางหนึ่งในการจำกัดความเสี่ยงดังกล่าวได้ และเป็นการอนุญาตให้ EXIM Bank สวมสิทธิในการระงับข้อพิพาทแทนผู้ลงทุน อย่างไรก็ตาม การประกันความเสี่ยงในการออกไปลงทุนยังมีค่าเบี้ยประกันในระดับที่สูงทำให้ผู้ประกอบการส่วนมาก โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเลือกที่จะไม่ทำประกันความเสี่ยงดังกล่าว ประกอบกับค่าเบี้ยประกันโดยเฉพาะในกรณีของประเทศ CLMV มีระดับที่สูงจากระดับความเสี่ยงของกลุ่มประเทศนี้ ดังนั้น ภาครัฐบาลควรเข้ามาช่วยเหลือโดยการอุดหนุนค่าเบี้ยประกันบางส่วน รวมถึง การปรับระดับความเสี่ยงของกลุ่มประเทศอาเซียนให้ลดลงหลังจากมีการจัดทำข้อตกลง ACIA

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: EXIM Bank และ BOI

5. การให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในการออกไปลงทุน

ปัญหาหลักที่ผู้ประกอบการต้องการความช่วยเหลือในการออกไปลงทุนในต่างประเทศจะเป็นเรื่องของเงินทุน ซึ่งหากพิจารณาในประเทศที่มีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนออกที่ดีจะพบว่าประเทศเหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีโครงการการให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนแก่ผู้ประกอบการที่ออกไปลงทุน ไม่ว่าจะเป็นเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำเป็นพิเศษ การมีโครงการเงินกู้สำหรับผู้ออกไปลงทุนโดยเฉพาะ การกำหนดนโยบายในการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ผู้ออกไปลงทุนโดยเฉพาะผ่านทาง EXIM Bank รวมถึงการให้เงินให้เปล่าบางส่วนและการเข้าไปร่วมลงทุนโดยรัฐวิสาหกิจ ซึ่งในปัจจุบันการให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนแก่ผู้ออกไปลงทุนของรัฐบาลไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นในระยะเริ่มแรก รัฐบาลควรเพิ่มบทบาทของ EXIM Bank ในการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ผู้ออกไปลงทุนให้ได้รับการพิจารณาโครงการที่มีศักยภาพเป็นการเฉพาะและให้ดอกเบี้ยในอัตราพิเศษเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการในด้านเงินทุน และอาจพิจารณาเพิ่มทุนให้กับ EXIM Bank หากตัดสินใจจะใช้ EXIM Bank ทำหน้าที่ดังกล่าว

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: EXIM Bank และ BOI

6. การประสานงานกับรัฐบาลของประเทศที่ BOI จัดลำดับความสำคัญในการเข้าไปลงทุนในระดับที่ 1 และ 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและเผยแพร่ให้ผู้ประกอบการได้รับทราบ

การประสานข้อมูลจากรัฐบาลของประเทศที่ออกไปลงทุนโดยเฉพาะ CLMV ถึงกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการอัปเดตกฎระเบียบและกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงให้ทันทั่วทั้งยังเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้ลงทุนให้ความกังวลใจ นอกจากนี้ กฎระเบียบและกฎหมายของกลุ่มประเทศดังกล่าวมักจะเผยแพร่เป็นภาษาท้องถิ่นเท่านั้น ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงควรทำหน้าที่ประสานงานกับรัฐบาลของประเทศที่ BOI จัดลำดับความสำคัญในการเข้าไปลงทุนในระดับที่ 1 และ 2 ในการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ รวมถึงมีการอัปเดตการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบและกฎหมายที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: BOI

7. การจัดตั้ง cluster ของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ BOI จัดลำดับความสำคัญในการเข้าไปลงทุนในระดับที่ 1 และ 2

ในปัจจุบัน ผู้ประกอบการไทยที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศได้มีการจัดทำสมาคมนักธุรกิจไทยในประเทศที่เข้าไปลงทุนอยู่บ้าง อย่างไรก็ตามหน่วยงานดังกล่าวยังไม่สามารถทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพเพราะขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลไทยทั้งในแง่ของเงินทุนที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

และสถานที่ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญในการสร้าง cluster ของนักลงทุนไทยในต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและช่วยเหลือผู้ประกอบการที่มีศักยภาพด้อยกว่า รัฐบาลจึงควรให้การสนับสนุนการจัดตั้ง cluster ดังกล่าว

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงการต่างประเทศ

นโยบายในระยะยาว

1) การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและกำกับดูแลการออกไปลงทุนในต่างประเทศ

ในปัจจุบัน องค์กรที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและกำกับดูแลการออกไปลงทุนในต่างประเทศจะอยู่กับ BOI ซึ่งในกฎกระทรวงปี พ.ศ. 2556 ได้มีการจัดตั้งสำนักภายใต้เลขาธิการ BOI ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบในส่วนการออกไปลงทุนโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม หน้าที่การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศยังคงกระจัดกระจายตามหน่วยงาน เช่น EXIM Bank มีบทบาทด้านการรับประกันความเสี่ยงและการช่วยเหลือด้านเงินทุน ทูตพาณิชย์ เป็นหน้าด่านในการติดต่อกับผู้ลงทุนไทยในต่างประเทศ อีกทั้งประเทศไทยยังขาดหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการออกไปลงทุน ซึ่งไม่เหมือนกับประเทศอื่น เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ดังนั้น หากรัฐบาลกำหนดให้การออกไปลงทุนในต่างประเทศเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ของประเทศไทย รัฐบาลควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลและส่งเสริมการออกไปลงทุนเป็นการเฉพาะ รวมถึงการวางนโยบายด้านแรงจูงใจให้ดีขึ้น รวมถึงศูนย์อำนาจในการทำงานในหน่วยงานดังกล่าว จึงจะทำให้มีการผลักดันการออกไปลงทุนเชิงรุกได้

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: เป็นนโยบายรัฐบาลระยะยาวที่ต้องคิดในการออกแบบองค์กรที่รับผิดชอบใหม่

2) การส่งเสริมการพัฒนาผลิภาพการผลิตของผู้ประกอบการ

จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณในบทที่ 7 พบว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดการตัดสินใจการออกไปลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทยคือระดับผลิภาพการผลิต ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีผลิภาพการผลิตมากขึ้น เช่นการให้การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการผลิต การฝึกอบรมทักษะแรงงาน จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการออกไปลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: อาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงาน

3) การเพิ่มบทบาทของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจในการออกไปลงทุนในธุรกิจที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการลงทุนของผู้ประกอบการไทย

การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น นิคมอุตสาหกรรม สาธารณูปโภค ระบบโทรคมนาคม จัดเป็นหัวใจสำคัญของการอำนวยความสะดวกในการลงทุนในประเทศดังกล่าว ซึ่งในกรณีของต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย จะมีบริษัทที่เกี่ยวข้องกับรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเข้าไปลงทุนในกิจการดังกล่าวก่อน เนื่องจากเป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักที่จำเป็น ใช้เงินทุนสูง และมีความเสี่ยงในการลงทุนสูง ดังนั้น หากรัฐบาลไทยต้องการส่งเสริมการออกไปลงทุน อาจพิจารณาบทบาทดังกล่าวหรือเพิ่มบทบาทของการนิคมอุตสาหกรรมให้เข้ามาดูแลในด้านการลงทุนดังกล่าว

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4) การปรับปรุงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศที่เข้าไปลงทุนเชิงลึก

การให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศผู้รับทุนที่ BOI จัดลำดับความสำคัญในการเข้าไปลงทุนในระดับที่ 1 และ 2 ในปัจจุบันยังเป็นข้อมูลแบบกว้างซึ่งภาคเอกชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างจำกัด ดังนั้นรัฐบาลควรมีการให้ข้อมูลเชิงลึกในด้านโอกาสของตลาด และการเข้าสู่ตลาดให้กับผู้ประกอบการ รวมถึงสามารถช่วยประเมินศักยภาพหรือความเป็นไปได้ของผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จในการออกไปลงทุน และแนะนำการปรับปรุงโครงการลงทุนที่จำเป็นได้ ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นที่ปรึกษาการออกไปลงทุนได้ โดยเฉพาะประเด็นทางกฎหมายและการตลาด

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: BOI และกระทรวงพาณิชย์

5) การพิจารณาเพิ่มแรงจูงใจในการออกไปลงทุนทั้งในแง่แรงจูงใจทางภาษีและมีใช้ภาษี

จากผลการศึกษาในบทที่ 6 จะแสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันนโยบายด้านแรงจูงใจในการออกไปลงทุนทั้งในรูปแบบภาษีและมีใช้ภาษีของประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศอื่นเป็นอย่างมาก ซึ่งการออกไปลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการนั้นจะเผชิญความเสี่ยงที่สูงกว่าการลงทุนในประเทศ โดยเฉพาะในกรณีของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนั้นรัฐบาลควรออกไปลงทุนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย พร้อมทั้งประเมินถึงอุตสาหกรรมและประเทศที่นักธุรกิจไทยควรออกไปลงทุนและออกแบบแรงจูงใจทั้งในรูปของภาษีและมีใช้ภาษีให้เหมาะสม เพื่อเป็นการช่วยลดความเสี่ยงให้กับผู้ประกอบการไทยที่ออกไปลงทุนสามารถตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศได้

หน่วยงานที่รับผิดชอบ: BOI หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านการออกไปลงทุนในอนาคต

โดยข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสามารถสรุปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบและระยะเวลาในการปฏิบัติ นโยบายได้ดังนี้

ตารางที่ 8- 2: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศไทย

นโยบายระยะสั้น	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	นโยบาย
	คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)	- การจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศที่เป็นผู้ลงทุนสำคัญทั้งหมด - การอุดหนุนค่าใช้จ่ายการรับประกันความเสี่ยงจากการลงทุนในประเทศที่เข้าไปลงทุนให้มีค่าเบี่ยงประกันที่ลดลง - การวางแผนนโยบายให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในการออกไปลงทุน - การประสานงานกับรัฐบาลของประเทศที่ BOI จัดลำดับความสำคัญในการเข้าไปลงทุนในระดับที่ 1 และ 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนที่ทันสมัยและเผยแพร่ให้ผู้ประกอบการได้รับทราบ - การจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษาด้านกฎหมายการค้าและการลงทุนในสถานทูตหรือสถานกงสุลของแต่ละประเทศ
นโยบายระยะยาว	กระทรวงพาณิชย์	- การเพิ่มบทบาทของทูตพาณิชย์ในการให้คำปรึกษาด้านการลงทุนในประเทศผู้ลงทุน - การจัดตั้ง cluster ของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ
	กระทรวงการต่างประเทศ	- การจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษาด้านกฎหมายการค้าและการลงทุนในสถานทูตหรือสถานกงสุลของแต่ละประเทศ - การจัดตั้ง cluster ของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ
	การวางแผนนโยบายของรัฐบาล	- การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและกำกับดูแลการออกไปลงทุนในต่างประเทศ - การพัฒนาระดับผลิตภาพการผลิตของผู้ประกอบการภายในประเทศ เนื่องจากผลิตภาพการผลิตเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการออกไปลงทุนของผู้ประกอบการไทยจากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ
นโยบายระยะยาว	BOI หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการออกไปลงทุนของประเทศไทย	- การปรับปรุงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศที่เข้าไปลงทุนเชิงลึก - การพิจารณาเพิ่มแรงจูงใจในการออกไปลงทุนทั้งในแง่แรงจูงใจทางภาษีและมีใช้ภาษี
	การนิคมและรัฐวิสาหกิจด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- การเพิ่มบทบาทของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจในการออกไปลงทุนในธุรกิจที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการลงทุนของผู้ประกอบการไทย

ที่มา: คณะผู้วิจัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

นนทพร พงศ์พัฒนานนท์ และ ชิตชนก อ้นโนนจารย์ (2012) “การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย: อุปสรรคที่รอการแก้ไข”, FAQ Issue 70, ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาษาอังกฤษ

Agarwal, J.P. (1986), “Home country incentives and FDI in ASEAN countries”, Kiel Working Paper No. 258.

Anderson, L., P. Karpaty and R. Kneller (2008). “Offshoring and Productivity: Evidence Us-Swedish Firm Level Data.” Svenska Nätverket för Europaforskning Paper 436.

Andreff, W. (2002). “The new multinational corporations from transition countries.” *Economic Systems*, 26, pp. 371-379.

Andreff, W. (2003). “The newly emerging TNCs from economies in transition: a comparison with Third World outward FDI.” *Transnational Corporations*, 12, pp. 73-118.

Akamatsu, K. (1935). “Waakuni Yomo Kogyohim no Boeki Susei [‘The Trends of Japan’s Trade in Woolen Manufatures].” *Shogyo Keizai Ronso* [Journal of Nagoya Higher Commercial School], Vol. unknown, 129ff.

Albuquerque, R.; N. Loayza; and L. Servén (2004). “World Market Integration Through the Lens of Foreign Direct Investors.” Policy Research Working Paper Series 3060, The World Bank.

Ariff, M. and G.P. Lopez (2007). “Outward Foreign Direct Investment: The Malaysian Experience.” Paper presented at International Workshop on Intra-Asian FDI Flows: Magnitude, Trends, Prospects and Policy Implications April 25 – 26, 2007, Casurina Hall, India Habitat Centre, Lodhi Road New Delhi, India.

Banga, R. (2004). “Impact of government policies and investment agreements on FDI inflows.” Working Paper No. 116, Indian Council for Research in International Economic Relations.

Barba Navaretti, G. and D. Castellani (2004). “Investment Abroad and Performance at Home: Evidence from Italian Multinationals.” CEPR Discussion Paper No. 4284, Centre for Economic Policy Research, London.

- Behrman, J. N. (1969). "Some Patterns in the Rise of the Multinational Enterprise." Research Paper no. 18, Graduate School of Business, University of North Carolina, Chapel Hill, N.C.
- Bergsten, C.F., T. Horst and T.H. Moran (1978). "American Multinationals and American Interests." Brookings Institution, Washington, DC.
- Bevan, A. and S. Estrin (2000). "Determinants of FDI in transition economies." Working Paper n. 342, Center for New Emerging Market, London Business School.
- Binh, N. N. and J. Haughton (2002). "Trade liberalization and foreign direct investment in Vietnam." *ASEAN Economic Bulletin*, December.
- Blomstrom M. and A. Kokko (1998). "Multinational corporations and spillovers." *Journal of Economic Surveys*, vol. 12, No. 2, pp. 1-31.
- Blomstrom, M. and R. Lipsey (1991). "Firm Size and Foreign Operations of Multinationals." *Scandinavian Journal of Economics*, 1991, 93:1, 101-7.
- Blomstrom, M., R. Lipsey and K. Kulchicky (1988). "U.S. and Swedish Direct Investment and Exports." in Baldwin, Robert E., ed., *Trade Policy Issues and Empirical Analysis*. Chicago: University of Chicago Press, 1988 pp. 259-97.
- Blomstrom, M., R. Lipsey and M. Zejan (1992). "What Explains Developing Country Growth." NBER Working Paper No. 4132.
- Borensztein E., J. De Gregorio and J. W. Lee (1998). "How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth." *Journal of International Economics*, 45, pp. 115-135
- Braconier, H. and K. Ekholm (2000). "Swedish Multinationals and Competition from High- and Low-Wage Locations." *Review of International Economics*, 8, 448-461.
- Brainard, S. L. (1993a). "A Simple Theory of Multinational Corporations and Trade with a Trade-off between Proximity and Concentration." NBER Working Paper No. 4269, February.
- Brainard, S. L. (1993b). "An Empirical Assessment of the Factor Proportions Explanation of Multinational Sales." NBER Working Paper 4580.
- Brainard, S.L. (1997). "An Empirical Assessment of the Proximity-Concentration Trade-Off between Multinational Sales and Trade." *American Economic Review*, 87, 520-544.

- Brainard, S.L. and D.A. Rikers (1997), "Are US Multinationals Exporting US Jobs?." NBER Working Paper 5958, NBER, Cambridge, MA..
- Buckley, P. and Ml. Casson (1976). "The Future of Multinational Enterprise." New York: Macmillan.
- Buckley, P. J., L. Jeremy Clegg, A. R. Cross, X. Liu, H. Voss and P. Zheng(2007). "The Determinants of Chinese Outward Foreign Direct Investment." *Journal of International Business Studies* 38 (4): 499–518.
- Calvo, G. A, L. Leiderman and C. M. Reinhart (1996). "Infows Of Capital To Developing Countries In The 1990s." *Journal Of Economic Perspectives* 10 (2), 123-139.
- Campos, N. F. and Y. Kinoshita (2003). "Why Does FDI Go Where it Goes? New Evidence from the Transition Economies." IMF Working Papers 03/228, International Monetary Fund. [Online] Available: www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2003/wp03228.pdf
- Cantwell J. (1989) "Technological Innovation and Multinational Corporation." Basil Blackwell,Oxford
- Caves, R. E. (1971). "International Corporations: The Industrial Economics of Foreign Investment." *Economica*, n.s. 38 (February 1971): 1-27.
- Chen, L. and P. De Lombaerde (2011). "Regional Production Sharing Networks and Hub-ness in Latin America and East Asia: a Long-term Perspective." in: *Integration & Trade*, 2011, 15(32):17-34
- Cheung, Y.-W., J. de Haan, X. W. Qian and S. Yu (2011). "China's Outward Direct Investment in Africa." *Review of International Economics* 20 (2): 201-220.
- Chomo, G. V. (2002). "Free Trade Agreements Between Developing and Industrialized Countries: Comparing the U.S.-Jordan FTA with Mexico's Experience under NAFTA." Office of Economics U.S. International Trade Commission Working paper No. 2002-01-B
- Chudnovsky, D. and A. Lopez (2000). "A third wave of FDI from developing countries: Latin American TNCs in the 1990s." *Transnational Corporations*, 9, pp. 31-73.
- Dachs, B. and B. Ebersberger (2006). "Foreign Production and Technological Competencies at Home." paper presented at conference on Innovation Pressure – Rethinking

Competitiveness, Policy, and the Society in a Globalised Economy, 15-17 March, Tampere, Finland.

Darby, J., R. Desbordes and I. Wooton (2009). "Does Public Governance Always Matter? How Experience of Poor Institutional Quality Influences FDI to the South." CEPR Discussion Paper 7533. Centre for Economic Policy Research, London.

De Gregorio, J. (1992). "Economic growth in Latin America." *Journal of Development Economics* 39, 58–84.

Debaere, P. (2004). "Reversing the Perspective: Multinationals from Middle-Income Countries." CEPR Discussion Paper No. 4435, Centre for Economic Policy Research, London.

Denekamp, J. and M. J. Ferrantino (1992). "Substitution and Complementarity of U.S. Exports and Foreign Based Affiliate Sales in a Demand Based Gravity System." working paper, 1992.

Dunning, J. H. (1981). "Explaining the International Direct Investment Position of Countries: Towards a Dynamic or Developmental Approach." *Weltwirtschaftliches Archiv*, 119, 30-64.

Dunning, J.H. (1993). "Multinational Enterprise and the Global Economy." Wokingham, Addison Wesley.

Dunning J. H., C. Kim and J. Lin, (2001). "Incorporating Trade Into the Investment Development Path: A Case Study of Korea and Taiwan." *Oxford Development Studies*, 29/2: 145-154

Dunning, J. H., R. van Hoesel and R. Narula (1998). "Third World Multinationals Revisited: New Developments and Theoretical Implications." In: John H. Dunning (ed.), *Globalization, Trade and Foreign Direct Investment*. Amsterdam (Elsevier): 255–286.

Eaton, J. and A. Tamura (1994). "Bilateralism and Regionalism in Japanese and US Trade and Foreign Direct Investment Relationships." *Journal of Japanese and International Economics*, No. 8, pp. 478-510.

Eckel, C. (2003). "Fragmentation, efficiency seeking FDI and employment." *Review of International Economics*, 11 (2), pp. 317–331.

Egger, H. and P. Egger (2003). "Outsourcing and Skill-Specific Employment in a Small Economy: Austria after the Fall of the Iron Curtain." *Oxford Economic Papers*, 55, 625-643.

- Faini, R., A.M. Falzoni, M. Galeotti, R. Helg and A. Turini (1999), "Importing Jobs and Exporting Firms? On the Wage and Employment Implications of Italian Trade and Foreign Direct Investment Flows." *Giornali degli Economisti e Annali de Economia*, 58, 95-135.
- Fernandez-Arias, E. (1996). "The New Wave of Capital Inflows: Push or Pull?" *Journal of Development Economics* 48, 389-418.
- Fletcher, K. (2002), "Tax incentives in Cambodia, Lao PDR and Vietnam", International Monetary Fund, Washington.
- Fosfuri, A., M. Motta, T. Ronde (2001). "Foreign Direct Investment and Spillovers Through Workers' mobility." *Journal of International Economics*, 53, 205-222.
- Franco, C., F. Rentocchini and G. V. Marzetti (2008). "Why do firms invest abroad? An analysis of the motives underlying Foreign Direct Investments."
- Frank, R.H. and R.T. Freeman (1978). *Distributional Consequences of Direct Foreign Investment*. Academic Press, New York.
- Fung K. C., A. G. Herrero and A. Siu (2009). "A Comparative Empirical Examination of Outward Direct Investment from Four Asian Economies: China, Japan, Republic of Korea and Taiwan." Working Papers 0919, BBVA Bank, Economic Research Department.
- Glass, A. and K. Saggi (2002). "Multinational Firms and Technology Transfer." *Scandinavian Journal of Economics*, Vol. 104, pp. 495-514.
- Globerman, S., A. Kokko and F. Sjöholm (2000). "International Technology Diffusion: Evidence from Swedish Patent Data." *Kyklos*, 53, (1), 17-38.
- Globerman, S., D. Shapiro and A. Vining (2005). "Location Effects, Locational Spillovers and the Performance of Canadian Information Technology Firms." in Richard Lipsey and Alice Nakamura, eds., *Service Industries and the Knowledge-Based Economy*, Calgary: University of Calgary Press, 167-204.
- Grcic, B. and Z. Babic. (2003). "The Determinants of FDI: Evaluation of Transition Countries Attractiveness for Foreign Investors." Paper presented in Fifth International Conference on "Enterprise in Transition", Session 1.4 Macroeconomic Policy and Investment.

- Girma, S. and H. Görg (2004). "Outsourcing, Foreign Ownership, and Productivity: Evidence from UK Establishment." *Review of International Economics* 12(5), 817-832.
- Görg, H., D. Greenaway (2003). "Much Ado about Nothing? Do Domestic Firms Really Benefit from Foreign Direct Investment?" Cepr-LdA Workshop on Labour Market Effects of European Foreign Direct Investments, Torino, 10-11 May
- Görg, H. and A. Hanley (2005). "International Outsourcing and Productivity: Evidence from the Irish Electronics Industry." *North American Journal of Economics and Finance* 16(2), 255-269.
- Gottschalk, R. (2001). "Lenders and Investors' International Portfolio Allocation Decisions: What Do We Know?" Institute of Development Studies: Sussex.
- Grosse, R. and L.J. Trevino (1996). "Foreign direct investment in the United States: An analysis by country of origin." *Journal of International Business Studies*, vol. 27, No. 1, pp. 139-155.
- Gunderson, M. and S. Verma (1994). "Labour-Market Implications of Outward Foreign Direct Investment." in S. Globerman, ed., *Canadian-Based Multinationals*, University of Calgary Press, Calgary.
- Haacker, M. (1999). "Spillovers from Foreign Direct Investment Through Labour Turnover: the Supply of Management Skills." CEP Discussion Paper, London School of Economics.
- Hakkala, K. and A. Kokko (2000). "Sverige i en globaliserad ekonomi." in B. Södersten, ed., *Marknad och politik*, SNS Förlag; Stockholm.
- Helpman, E. (1984). "A Simple Theory of International Trade with Multinational Corporations." *Journal of Political Economy*, vol. 92, pp. 451-471.
- Helpman, E. (1985). "Multinational Corporations and Trade Structure." *Review of Economic Studies*, July 1985, 52, 443-57.
- Helpman, E. and P. Krugman (1985). *Market Structure and Foreign Trade*. Cambridge, Massachusetts, MIT Press.
- Hijzen, A., S. Jean and T. Mayer (2009). "The Effects of Initiating Production Abroad: Evidence from Matched French Firms." University of Nottingham Discussion Paper 24.

- Horst, T. O. (1972). "Firm and Industry Determinants of the Decision to Invest Abroad: An Empirical Study." *Rev.Econ.and Statis.* 54 (August 1972): 258-66.
- Horstmann, I. J. and J. R.Markusen(1987a)."Strategic Investments and the Development of Multinationals." *International Economic Review*, February 1987, 28, 109–21.
- Horstmann, I. J. and J. R.Markusen(1987b)."Licensing Versus Direct Investment:A Model of Internalization by the Multinational Enterprise," *Canadian Journal of Economics*, August 1987, 20, 464–81.
- Horstmann, I. J. and J. R.Markusen(1992)."Endogenous Market Structures in International Trade." *Journal of International Economics*, vol. 32, pp. 109-29.
- Horstmann, I. J. and J. R.Markusen(1995)."Exploring New Markets: Direct Investment, Contractual Relationships, and the Multinational Enterprise." *International Economic Review*, forthcoming 1995.
- Hymer, S. H. (1970). "The Efficiency (Contradictions) of Multinational Corporations." *The American Economic Review* 60, May 1970, 441-48.
- Hymer, S. H. (1976). *"The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment.* Cambridge: MIT Press.
- Jansen, K. (1995). "The macroeconomic effects of direct foreign investment: The Case of Thailand." *World Development*, 23(2), p.193-210.
- Johnson, H. G. (1970). "The Efficiency and Welfare Implications of the International Corporation." in *The International Corporation*, edited by C. P. Kindleberger. Cambridge, Mass.: M.I.T. Press.
- Galán, J. I., J. González-Benito (2001). "Determinant factors of foreign direct investment: some empirical evidence." *European Business Review*, 2001, 13, 5, 269
- Kaplinsky, R. and M. Morris (2009). "Chinese FDI in Sub-Saharan Africa: Engaging with Large Dragons." *European Journal of Development Research* 21 (4): 551-569.
- Kayam, S. S. (2009). "Home Market Determinants of FDI Outflow from Developing and Transition Economies." MPRA Paper No. 16781, Online at <http://mpa.ub.unimuenchen.de/16781>

- Knickerbocker, F. T. (1976). "Market Structure and Market Power Consequences of Foreign Direct Investment by Multinational Corporations." Mimeographed. Center for Multinational Studies, Washington, D.C.
- Kogut and Chang (1991). "Technological capabilities and Japanese foreign direct investment in the United States." *Review of Economic and Statistics*, 73 (3), pp. 401–413.
- Kojima, K. (1973). "A macroeconomic approach to foreign direct investment." *Hitotsubashi Journal of Economics*, Vol. 14, pp. 1 – 21.
- Kojima, K. (1975). "International Trade and Foreign Direct Investment: Substitutes or Complements." *Hitotsubashi Journal of Economics*, Vol. 16, pp. 1 – 12.
- Kokko, A. (2002). "FDI and the Structure of Home Country Production." in B. Bora, ed., *Foreign Direct Investment: Research Issues*, Routledge, London and New York.
- Kokko, A. (2006). "The Home Country Effects Of FDI In Developed Economies," EIJS Working Paper Series 225, The European Institute of Japanese Studies.
- Konings, J. and A. Murphy (2001). "Do Multinational Enterprises Substitute Parent Jobs for Foreign Ones? Evidence from European Firm-Level Panel Data." CEPR Discussion Paper 2972, CEPR, London.
- Kravis, I. and R.E. Lipsey (1988). "The Effect of Multinational Firms' Foreign Operations on Their Domestic Employment." NBER Working Paper No. 2760, NBER, Cambridge, MA.
- Krugman, P. (1983). "New Theories of Trade among Industrial Countries." *The American Economic Review*, vol. 73, No. 2, pp. 343-347.
- Krugman, P. R. (1984). "Import Protection as Export Promotion: International Competition in the presence of Oligopoly and Economies of Scale." in Henry Kierzkowski (ed.), *Monopolistic Competition and International Trade*, Oxford: Clarendon Press.
- Lipsey, R. E. (2000). "Interpreting Developed Countries' Foreign Direct Investment." NBER Working Paper No. 7810, New York: National Bureau of Economic Research, Mimeo.
- Magee, S. P. (1977). "Home Country Jobs and Foreign Direct Investment: Qualitative and Quantitative Impacts." In *The Economic Effects of Multinational Corporations*, edited by R. G. Hawkins. Greenwich, Conn.: JAI Press.

- Markusen, J. R. (1984). "Multinationals, Multi-Plant Economics, and the Gains from Trade." *Journal of International Economics*, vol. 16, pp. 205-26.
- Markusen, J., R., T. F. Rutherford and L. Hunter (1995). "Trade Liberalization in a Multinational-Dominated Industry." *Journal of International Economics*.
- Markusen, J. R., and A. J. Venables (1995). "The Increased Importance of Multinationals in North American Economic Relationships: A Convergence Hypothesis." In Canzoneri, Matthew W., Wilfred J. Ethier, and Vitoria Grilli, eds., *The New Transatlantic Economy*. London: Cambridge University Press.
- Markusen, J. R., A. J. Venables (1999). "Foreign Direct Investment as a Catalyst for Industrial Development." *European Economic Review*, 43 (335-356)
- Mansfield E. and A. Romeo (1980). "Technology Transfer to Overseas Subsidiaries by US Based Firms." *Quarterly Journal of Economics*, 95(4) (737-750)
- Masron, T. A. and A. S. Shahbudin (2010) "Push Factors' of Outward FDI: Evidence from Malaysia and Thailand," *Journal of Business & Policy Research* Volume 5. Number 1. Pp. 54 – 68
- Morck, R. and B. Yeung. (1991). "Why Investors Value Multinationality." *Journal of Business*, 1991, 64:2, 165–87.
- Moser, C., D. Urban and B. Weder di Mauro (2009). "Offshoring, Firm Performance and Establishment-Level Employment: Identifying Productivity and Downsizing Effects." CEPR Discussion Paper no. 7455. London, Centre for Economic Policy Research.
- Murali D.R. C. (2012). "Business groups and foreign direct investments by developing country firms: An empirical test in India." *Journal of World Business*.
- Navaretti, G. B. and D. Castellani (2004). "Investments Abroad and Performance at Home: Evidence from Italian Multinationals." CEPR Discussion Paper 4284.
- Neven, D. and J. Siotis (1996) Technology sourcing and FDI in the EC: an empirical evaluation." *International Journal of Industrial Organization*, 14, pp. 543–560.
- Nunnenkamp, P. and J. Spatz (2002). "Determinants of FDI in developing countries: has globalization changed the rules of the game?" *Transnational Corporations*, 11(2), pp. 1–34.

OECD (2004) "International Investment Perspectives"

Ohno, K. (2009). "Dynamic Capacity Development: What Africa can learn from Industrial Policy formulation in East Asia." Chapter 2 in *The Middle Income Trap: Implications for Industrialization Strategies in East Asia and Africa*, GRIPS Development Forum: Tokyo.

Parry, T. G. (1977). "Competition and Monopoly in Multinational Corporation Relations with Host Countries." In *The Economic Effects of Multinational Corporations*, edited by R. G. Hawkins. Greenwich, Conn.: JAI Press.

Pavida, P. (2001). "The making of Thai Multinationals: A comparative study of Thailand's CP and Siam Cement Groups." *Journal of Asian Business*, Vol. 17, No. 3, pp. 41 – 70.

Pavida, P. (2004). "Thai Multinationals after the crisis: Trends and prospects." *ASEAN Economic Bulletin*, Vol. 21, No. 1, pp. 106 - 126.

Pradhan, J. P. (2011). "Emerging Multinationals: A Comparison of Chinese and Indian Outward Foreign Direct Investment." *International Journal of Institutions and Economies* 3 (1): 113–148.

Ramamurti, R. (2009). What Have We Learned about Emerging-market MNEs? In: R. Ramamurti and J. V. Singh (eds.), *Emerging Multinationals in Emerging Markets*. Cambridge (Cambridge University Press): 399–426.

Rasiah, R., P. Gammeltoft and Y. Jiang (2010). "Home Government Policies for Outward FDI from Emerging Economies: Lessons from Asia." *International Journal of Emerging Markets* 5 (3/4): 333-357.

Rodriguez-Clare, A. (1996). "Multinationals, Linkages, and Economic Development." *The American Economic Review*, Vol. 86 N. 4 (852-873)

Root, F. R., and A. A. Ahmed (1978). "The Influence of Policy Instruments on Manufacturing Direct Foreign Investment in Developing Countries." *Journal of International Business Studies*, 9(3), 81–93.

Rugman, A. M. (1986). "New Theories of the Multinational Enterprise: An Assessment of Internalization Theory," *Bulletin of Economic Research*, Wiley Blackwell, vol. 38(2), pages 101-18, May..

- Slaughter, M.J. (1995). "Multinational Corporations, Outsourcing, and American Wage Divergence." NBER Working Paper 5253, NBER, Cambridge, MA.
- Slaughter, M.J. (2000). "Production Transfer within Multinational Enterprises and American Wages." *Journal of International Economics*, 50, 449-472.
- Sosa Andrés, M., P. Nunnenkamp and M. Busse (2012). "What Drives FDI from Non-traditional Sources? A Comparative Analysis of the Determinants of Bilateral FDI Flows." Working Paper 1755. Kiel Institute for the World Economy, Kiel.
- Stobaugh, R.B. and Associates (1972). "US Multinational Enterprises and the US Economy." Harvard Graduate School of Business Administration, Cambridge, MA.
- Svensson, R. (1996). "Effects of Overseas Production on Home Country Exports: Evidence Based on Swedish Multinationals." *Weltwirtschaftliches Archiv*, 132, 304-29.
- Svetlicic, M. (2004). "Transition economies' multinationals: Are they different from thirdworld multinationals?" in Chakraborty, C. (ed.) *Proceedings of the 8th International Conference on Global Business and Economic Development*, Jan 7-10, Guadalajara, Mexico.
- Swedenborg, B. (1979). *The Multinational Operations of Swedish Firms*, Almqvist & Wicksell International, Stockholm.
- Swedenborg, B. (1985). "Sweden." in J. Dunning, ed., *Multinational Enterprises, Economic Structure, and International Competitiveness*, Wiley, London.
- Swedenborg, B. (2001). "Determinants and Effects of Multinational Growth: The Swedish Case Revisited." in M. Blomström and L. Goldberg, eds., *Topics in Empirical*
- Tan Chee Huat (1995), *Venturing Overseas: Singapore's External Wing*. Singapore: MacGraw-Hill.
- Tanzi, V. and P. Shome (1992), "The role of taxation in the development of East Asian economies", in T. Ito and A. Krueger, *The Political Economy of Tax Reform*, University of Chicago Press.
- Tham, S. (2006), "Outward foreign direct investment from Malaysia: trends, patterns and policy issues". Paper presented at the ASEAN-UNCTAD seminar, "Key Issues of FDI: Outward FDI from Asia", Chiang Mai, 10 April 2006.

- UNCTAD (2005a). "Linkages, Value Chains and Outward Investment: Internationalization Patterns of Developing Countries' SMEs." TD/B/COM.3/69, January
- UNCTAD (2005b). "Internationalization of Developing-Country Enterprises through Outward Foreign Direct Investment." TD/BCOM.3/EM.26/2, November
- UNCTAD (2006). "World Investment Report 2006. FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development." United Nations, New York and Geneva.
- UNCTAD (2011). "World Investment Report 2011." United Nations, New York and Geneva.
- Wai-chung Yeung, H. (1999), "Regulating Investment Abroad: The Political Economy of the Regionalization of Singaporean Firms", *Antipode* 31:3, 245-273.
- Warin, T., P. V. Wunnaya and H. P. Janicki (2009). "Testing Mundell's Intuition of Endogenous OCA Theory. *Review of International Economics* 17(1): 74–86.
- VanPottelsberghe, d. I. P. B. and F. Lichtenberg (2001). "Does foreign direct investment transfer technology across borders?" *Review of Economics and Statistics*, 83 (3), pp. 490–497.
- Wang, J.-Y. and M. Blomström (1992). "Foreign Investment and Technology Transfer: A Simple Model." *European Economic Review*, Vol. 36, pp. 137-155.
- Wee, K. (2007). "Outward foreign direct investment by enterprises from Thailand." *Transnational Corporations*, 16, pp. 89-116.
- Wells, L. Jr. (1983). *Third world multinationals: The rise of foreign investment from developing countries*, Cambridge: MIT Press.
- Worth (2002). "Regional Trade Agreements and Foreign Direct Investment Regional Trade Agreements and U.S. Agriculture." AER-771 U 77.
- Sunesen, E. R., S. T. Jespersen and M. H. Thelle (2010). "Impacts of EU outward FDI." Online at <http://WWW.COPENHAGENECONOMICS.COM>.
- Yeoh, C., Sing, K.C., and Jialing, C.C. (2004), "Singapore's regionalization blueprint : a case of strategic management, state enterprise network and selective intervention", *Journal of Transnational Development*, Vol. 9 (4), 13-36.

Zanfei A.(2000). "L'impatto delle multinazionali sui Paesi ospiti: il problema della creazione dilegami a monte e a valle con le economie locali." *Economia e Politica Industriale* n.105 (133-160).

ภาคผนวก

ก. แหล่งที่มาของมูล

ตารางที่ ก-1: ตารางแหล่งที่มาของข้อมูลในสมการถดถอยแบบ panel regression

ตัวแปร	แหล่งที่มา
OFDI ประเทศไทย	ธนาคารแห่งประเทศไทย
OFDI สิงคโปร์	Singapore Department of Statistic เข้าถึงได้โดย www.singstat.gov.sg
OFDI มาเลเซีย	Statistics of Foreign direct investment in Asean เข้าถึงได้โดย www.asen.org
Import	Global Trade Atlas
Export	Global Trad Atlas
GDP (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam)	Worldbank data เข้าถึงได้โดย www.data.worldbank.org
GDP per capita	United Nation Conference on Trade and Development statistic เข้าถึงได้โดย www.unctadstat.unctad.org
Inflation	Worldbank data เข้าถึงได้โดย www.data.worldbank.org

ตารางที่ ก-2 ตารางแหล่งที่มาของข้อมูลในสมการถดถอยแบบอนุกรมเวลา

ตัวแปร	แหล่งที่มา
OFDI	United Nation Conference on Trade and Development statistic เข้าถึงได้โดย www.unctadstat.unctad.org
Import	United Nation Conference on Trade and Development statistic เข้าถึงได้โดย www.unctadstat.unctad.org
Export	United Nation Conference on Trade and Development statistic เข้าถึงได้โดย www.unctadstat.unctad.org
GDP	United Nation Conference on Trade and Development statistic เข้าถึงได้โดย www.unctadstat.unctad.org
GDP per capita	United Nation Conference on Trade and Development statistic เข้าถึงได้โดย www.unctadstat.unctad.org
Exchnge rate (ER)	World Bank Data เข้าถึงได้โดย www.data.worldbank.org
Laboure force	United Nation Conference on Trade and Development statistic เข้าถึงได้โดย www.unctadstat.unctad.org
TFP	United Nations Industrial Development Organization เข้าถึงได้โดย www.unido.org